

mum nemus, malis supra nauim eminentibus, referret. Nos tamen speraba-
 mus superum non defuturum auxilium, planissime credentes uinum
 pessum ituros Sarracenos, nostræ fidei hostes truculentissimos. Quare stre-
 uissimus eques classis præfectus, natus clarissimo domino Francisco Dal-
 meda prorege Indiæ, qui inibi undenis nauigijs moderabatur, comite præfe-
 cto nostro, ubi robustissimam hostium manû uidit, memor pristinæ uirtu-
 tis, classico milites omnes conuocat, eosq; in hunc fermè modû alloquitur:
 Meminissent seruatoris nostri, ultróque pro alma fide nostra mortem subi-
 rent: principumq; ac fratrum appellatione eos dignâs hortabatur, ut ad me-
 moriam reducerent aduenisse, inquit, diè, qua irrogati cruciatus Christo
 meminisse deberent: item que animo reuoluerent passum esse nostra causa
 Christum, ut asserti à nexu peccaminum, diuino frueremur quandoque cõ-
 spectu. Et rursus: hodie, inquit, socij nobis facta est potestas comparandæ
 æternitatis, oblataq; est occasio promerendi seruatoris nostri: debentur e-
 nim peccamina nostra: ite propterea alacres mecum, spirituq; ampliore sum-
 pto occurrere hostibus, hosq; canes mactate: quandoquidem in manu futu-
 ra est uictoria, fauente cceptis deo optimo maximo, cui de orthodoxa fide cu-
 ra est potissima, neq; feret unquam ut illa sit hostibus ludibrio. Interea sacer-
 dos in editiore nauis loco positus, cruci affixum seruatorem nostrum Chri-
 stianis omnibus identidem ostentabat, concionabaturq; , exhortans ut mã-
 datorum dei meminissimus: locoq; dei, ut solent nostri sacerdotes, nobis in-
 dulgens contritis corde reatus omnis dimisit pro fide Christi mox pugna-
 turis: Eia, inquit, filij mei ultro sponteq; deo duce contendamus in hostes.
 Elicuit sacerdotis efficax sermo toti concioni uberiores lachrymas, effecitq;
 ut quisque nostrum in eo certamine in Christi gratiam occumbere aueret.
 Obiter Mahumetanorum classis ingens in nos acerrime uela faciebat. Ea-
 dem die nostræ classis præfectus cum geminis liburnicis contendit in Mahu-
 metanos acerrime, iuit que medius inter binas Mahumetanorum uastiores
 naues, exoneratis utrinque tormentis: id enim præfectus classis ea ratione
 fecit, ut hostiû, & comprimis earum nauium, quæ pratorix erant, trophæis
 ducum id præ se ferentibus, uires experiretur: uerum ea die temperatû est à
 certamine. Postridie uero eius diei prima luce Mahumetani uela uentis dan-
 tibus in nos contendebant appulsuri urbi Canonor. Monuere tamen prius
 ducem nostrum crebro, ut sineret eos illò proficisci, quò animis destinauer-
 rant, addentes se minime cum Christianis congressuros esse. Ad hæc præ-
 fectus classis respondit, meminisse Christianos uiolata olim fidei perfir-
 dia que Mahumetanorum, quum ea gens non est passa Christianos ex ur-
 be Calechut redeuntes, etsi fides publica data erat, illac iter agere: tan-
 tumq; abuisse, ut fidem seruauerint Mahumetani, ut etiã septenis, ac qua-
 dragenis Christianis confectis supra quaterna aureorû millia diripuerint:
 eà ob id

ea ob id transirent si possent, scituros eos, quales, cuius uel penſi, nec non ſpi-
 ritus forent Chriſtiani. Tunc Mahumetani his auditis: tuebitur, inquit,
 nos Mahumetes, fundetque Chriſtianos. Quare uno impetu feruntur om-
 nes in Chriſtianam gentem furore incredibili tranſcere conantes non longius
 a litore, quam ad decem mille paſſus iter habentes. At præfectus claſſis
 ex composito tulit, ut hoſtes propius accederent, è regione urbis Canonor
 hoſtibus congreſſurus, ut conferentibus manum Chriſtianiſ, rex urbis Ca-
 nonor noſtrorum uirtutis ſpectator eſſet & reſtis. Inter hæc ſumendi cibum
 tempus appetebat. Quare præfectus claſſis iubet milites genio indulgere
 non nihil: & ubi refocillatos ſenſit animos, claſſico monens eos: Eia, inquit, *Prælium na-
uale*
 fratres, nunc operæ pretium eſt, ut quiſque ſe ſtrenuum equitem, uirum que
 manu promptum explicet. Quo dicto, haud mora, in duas ingentiſſimas
 naues onerarias impetum facit. Vix referre poſſim, quibus tubarum dan-
 goribus nobis obſtrepere inceperint, crepantibus more eorum tympanis in-
 numeris. Obiter præfectus claſſis hoſtem paruipèdens, ualſiori nauì hoſtiũ
 onerariæ catenas iniicit, ut cominus pugnans hoſtes male acciperet. Mahu-
 metani uero iactas catenas uſque tertio reſciunt: uerum iactis ruruſum catenis,
 Chriſtiani nauem corripunt, inque correptam audacius tranſcendentes cun-
 cta perturbant: ferebat enim nauis ſupra ſexcentum uiros. Quare conſerue-
 re manus omnes, atroxque prælium non ſine maxima humani cruoris effuſio-
 ne initum eſt, eoque ſtragis peruentum, ut Mahumetani omnes occiſione oc-
 cuberint: nullusque qui cladi acceptæ nuntium ferret ſuperfuit. Potitus hæc
 uictoria præfectus claſſis irruit in alteram Mahumetanorũ nauẽ onerariã,
 qua iam iniectis catenis cum Chriſtianorum liburnica congregiebatur. Ibi
 acerrime pugnatum eſt: cecidereque eo cõgreſſu quingenti Mahumetani. Peſ-
 fundatis his onerarijs nauibus, deſpondentes Mahumetani animos, in no-
 ſtras irruere undenas liburnicas, maioreque eorum frequentia eas diduxere.
 diductasque ſingulas quindenarũ aut uicinarũ ambiebant. Hic enituit præfecti
 claſſis Ioannis Saranni ſtrenuiſſima indytaque uirtus, qui ſola triremi Mahu-
 metanis huiusmodi ſtragem intulit, ut fidem omnem excedat: nam quan-
 doque uſu euenit, ut triremem memorati ducis circiter quingena nauigia, quæ
 remis aguntur, tormentis onuſta admodum circumuecta, negotium tantũ
 exhibere non potuerint. Tantum enim Chriſtianiſ deus optimus maxi-
 musque fauit, ut in tota eorum claſſe Chriſtianorum nullus occubuerit, et
 ſi ſaucij exceſſerint acie cõplures. Pugnatum equidem eſt à mane uſque ad
 ueſperam, noxque prælium diremit: Miro enim ordine pugnant Chriſtia-
 ni: idque operæ pretium erat: nam quandoque contigit, ut celox qua uehe-
 bar, non nihil diſcreta à claſſe, in altum ducta occaſionem præſtiterit ho-
 ſtibus corripendi Chriſtianiſ. Mox enim affuere quaterna Mahumeta-
 norum nauigia, quæ circumuecta eam, acrius certantibus Mahumetaniſ,
 negotiũ

negotium ingens nostris exhibuerunt, eoque discriminis Christianos adduxerant, ut ingressis iam quindenis Mahumetanis, celocem iam nostri per citi timore in puppim ceu in tutiorem locum se contulerint. His animaduersis uir in signis classis praefectus, cui Simoni Martino nomen est, aegre ferens tot Mahumetanos celocē ingressos esse, in silij in eam, uadensq; per canum rabidam cateruam, Iesu seruatoris in clamans celebratissimum nomen, precabatur uictoriam, precibus contendens ne fidei deesset orthodoxa, strictoq; ense supra senos Mahumetanos confecit. His auis perterriti Mahumetani sese praecipites in pelagus dabāt, alijq; aliò, ut fors tulit, dilapsi sunt. Quare ut intellectum est Mahumetanis, Christianos potitos esse uictoria, ducti uerecundia facti, continuo quaternas alias liburnicas prioribus suppetias laturas mittunt. Quo uiso praefectus celocis actutū arripit dolia, ubi puluis tormentorum asseruari consueuerat, indita depexa sindone, ut sic instructum dolium grandis tormenti formā effingeret, moxq; allato puluere ignitum torrem manu tenens, tormenū incendere ac exonerare uelle, ut pauorē ea re iniiceret hostibus, praese ferebat. Videntes hac Mahumetani, rati uerū esse quod fingebatur, expediriq; tormenta existimātes, haud mora retrocessere. Quamobrem dictae classis praefectus superato discrimine ad Christianos se recepit: rursusq; dux noster irrumpens in hostes stragem intulit nō mediocrem, correptis septem liburnicis omne genus mercimoniorū onustis, uicq; tormentorū denis alijs celocibus pessundatis, quarum una inumeros elephantes ferebat. Itaq; ubi Mahumetani conspicati sunt iam equor corporibus Mahumetanorum stratum esse, captasq; duas praetorias naues, nōnulla q; alia nauigia, protinus fuga sibi cōsulere cœperūt, alijs aliò dilabentibus. At dux noster uidens nostros incolumes euasisse, uberores laudes deo dabat, hortabaturq; ut postq; uicerant uictoriam sequi haud desinerent. Quibus adhortationibus Christiani audentiores facti, hostium terga confectabantur, diffugientibus nō aliter Mahumetanis, quā si centum nauiū classis insequeretur eos. Certatum est diutissime, utpote à mane usq; ad uesperā: nec diremit pugnā nox, confectantibus nocte tota Christianis Mahumetanos. Quare fusa est tota hostium classis, incruenta Christianorū uictoria. Inter hac nonnullae nostrorū liburnicae conspicatae sunt in pelago errabundā hostium onerariam nauim in illam continuo uela facere: congressa q; nonnihil, tandem quum superiores euasisissent, impetu in hostes facto, eò eos adduxere discriminis, ut coacti sint omnium armamentorum in mare iactum facere, eodem que se dare praecipites. Nostri uero cum Neptuno luctantes, hostes eminus arcibus ac lanceis miserandum in modum conficiebant, ob humanum cruorem pelago purpureum induente colorem. Insequentibus Mahumetanos fluitantes pelago Christianis ad ipsum usque continentē, euasere tamen peritia nandi hostium complures, numero fermè ducentum: qui adeo

qui adeo nandi artem docti erant, ut aquoris spatium propè immensum, utpote uiginti mille passuum, mensi sint, urinantes quandoque, nonnumquam supra aquas nantes. Fiebat propterea, ut falso Christianorum conspectu quum urinabant, arbitraremur pessum eos iuisse, supra iactum arcus subter aquas hostibus colluctantibus: nam consectando eos ubi propius accedebamus, rati semineces esse, arma leto eos prorsus tradituri expediebamus. Illi uero rursus fallentes uisum nostrum urinabant. Rebamur propterea id propè phantasma esse, suspensiq; rei admiratione loco miraculi id factum esse credebamus. Interiere tamen ferè omnes uarijs excepti casibus, pessundata uel tormentorum oneraria nauis. Postridie uero eius diei classis præfectus celoces mittit triremesque nonnullas, ut litori inhaerentes occisorum corpora percenserent. Quare iussu memorati ducis connumerata sunt hostium occisorum supra terna millia, si eos percenseas, quos pelagus in litus eiectauerat: si item illos adnumereres, qui in liburnicis Mahumetanorum occubuerat. Periere etiam multo plures absumpti pelago, insequentibus in ipsam usq; tellurem Christianis. His conspectis rex Canonor uisq; Christianorū eminentissima uirtute, ceu amans gentis arctius eos diligere cœpit. Nec id ab re: uera enim fateri licet: interfui quidem sepe numero creberrimis bellis, sed hac gente Lusitana fortiozem uidi neminem. Postridie eius uictoriæ redimus ad proregem nostrum, qui in Cucin urbe rei euentū suspensus opperiebat. Quò ut est peruentum, adeo lætitiæ dux est affectus, rexq; ipse Lusitanorum suapte natura studiosus, tantum lætitiæ ex patta uictoria præ se tulit, ut satis pro meritis id minime referre queat, ob immensum gaudiū, uel cœlo ipso crepitantibus tormentis, ut assolet, reboante.

Quomodo iussu proregis ad urbem Canonor sum remissus. Cap. XL.

TAm tempus appetit, ut rebus expeditionisq; classis regis Calechut, quæ ut præfati sumus, pessum iit, modū faciens tandem aliquando ad res meas redeat. Transactis itaq; ternis mensibus, is quē proregē appellamus, procuratoris negotiatorū munus mihi ad annū ac mediū delegauit, functo hoc munere, idem princeps meus potestate mihi fecit conscendendi nauim, quæ ad urbem Canonor proficiscebatur, eodem cōtendētibus urbis Calechut cultoribus impetrato prius à Christianis illac transsecundi cōmeatu. Falso memora bant dicti negotiatores, in urbe Canonor mercimonia exercētes, urbis Calechut incolas morā trahere: ob quā causam princeps meus iussit me tantisper in dicta urbe morari, quoad in certissimā dictorū negotiatorū deuenissem notione: uerū interibi n̄su euenit, ut rex Canonor rebus eximere humanis: huic suffectus est rex Christiani nominis hostis acerrimus: nā ope ac diuitijs regis Calechut id regni consecutus erat: & ut cōmodius expeditionē in Christianos parare posset, mutuo illi cōcessit quaterna ac uicena tormenta. Igitur

M. D. VII. uigesima septima Aprilis cœptum est atrox bellum, nec prius sunt

sunt posita arma, quam ea dies illuxerit, quæ est uigesima septima Augusti. Iam compertum fiet uobis, quanti sit habenda orthodoxa fides, cuius uis pensi sit gens Lusitanorû. Dum itaq; Christiani, ut assolet, aqutum contēdunt, aggressi sunt eò Mahumetani, latruncolorû instar itinera obsidentes: quippe qui nos oderāt quàm qui maxime: uerum gens nostra ubi uis apparuit, gradum retulerūt, in arcemq; se ceu in portum tutissimū receperunt: ob id adempta est Mahumetanis in Christianos ea die sauiendi potestas. Hæc ubi dux noster, cui Laurentio Britæ nomē est, resciiuit, continuo certio rem fecit proregem, qui in utbe Cuchin agebat. Quare dictus princeps Laurētius mox cum expedita liburnica laturus opem laborantibus affuit, transactisq; quaternis diebus, ad urbem memoratā redijt, commisso nobis negotio præliandi cum rabidis canibus. Numero non plures eramus quàm ducenti: alebamur enim oriza, saccaro ac iuglandibus: uerū aquarū in arce summa erat caritas: propterea operæpretium erat aqutum bis uel ter intra hebdomadem ad fontem quendam, distantē a h arce ad arcus iactum, proficisci: quotiesq; illò aquationis gratia ibamus, manum cōserere cum Mahumetanis oportebat: nec nisi ferro iter apericndū erat, grassantibus atrocissimeq; sauientibus in Christianos Mahumetanis. Nec ea erat contemnenda manus, nō enim nobis unquā cōgressi sunt, quin quatuor ac uiginti millium hominū numerum excefferint. Vbi uero frequētiores nos correpturi aduenere, supra quin quaginta hominum millia arma expediuerunt. Pugnabāt ense, arcubus, lancea peltisq; secumq; trahebant supra centum ac quadraginta tormenta. Loricati erant instar cultorū urbis Calechut. In hunc ferme modum præliant: nam plures binis uel ternis millibus una acie nō congregiuntur: priusq; certamen non ineunt, quàm omni ferme musicorū genere pugnantū animos demulcere cœperint, præcedentibus exercitū miro artificio excitatis ignibus: tantoq; feruntur impetu, ut terna millia denis hominum millibus pauorē incredibilemq; formidinē inferre possint. Verū Christiani suapte natura manu promptissimi occurrebant hostibus, priusquam puteum propius accederent: neq; proximius quàm ad geminū lapidis iactum ad arcem accedebant: summaq; diligētia opus erat ambiētibus nos quaquauersum hostibus, suppetias ferēte Mahumetanis classe sexaginta nauū. Verum Christiani adeo se uiros explicuerunt, ut nunquam die singulo acie excefferint, quin ex hostibus denos, quandoque quindenos, aliquando uicenos confecerint. Sed iam stragibus modum faciebamus, territis hostibus, strato iam caforum corporum solo. Ob id aliò Mahumetanis diffugientibus pauorem addidit in gens tormentum, cui serpenti nomen est: quo exonerato, magna hominum strages edebatur: nam uno ictu machinæ circiter duodeuiginti Mahumetani interiēre. In nos uero inanes ictus uibrabant, è nostris occumbentibus nullis. Ob id rebantur ipsi cacodæmona nobis subscribere, partesq; nostras tueri.

tueri. Nec prius bello huiusmodi modum fecimus, quàm quarto Calédas Se-
 ptembres: tunc enim Lusitanorum classis aduenisse dicebatur, duce Tristano
 à Cugna equite strenuissimo. Quum enim nobis innotuisset, classem Cano-
 nor urbi appulisse, mox ducem commonefecimus, nos acriori bello esse im-
 plicitos. Cuius rei gnarus præstans præfectus iussit classarios milites arma ex-
 pedire, missis actuarijs nauigijs, quibus tercentum loricati notæ audaciæ equi-
 tes uehebantur: quibus appulsis, ampliore sumpto spiritu, nisi obstitisset
 præfectus noster, incendio subiicere urbem Canonor parabamus. Obser-
 uet nunc attentius quisque sapiens lector, quo gaudio, quâue lætitia affecti fue-
 rimus, quum suppetias laborantibus nobis tales tulit præfectus appulsæ clas-
 sis: nam elanguerant militum uires, torpebantq; diuturniore labore animi,
 consauciatis præsertim fermè omnibus. At Mahumetani ubi intellexere tu-
 lisse opem Tristanum nobis, fracti animo pacem meditari cœperunt, ho-
 stilia iam horrentes. Propterea cuidam Mamalmaricar nomine ingentium
 fortunarum uiro, impetrandæ pacis munus delegant. Quare it ad nos pro-
 tinus: uerum prius pacis consequendæ non est spes data, quàm proregem
 nostrum in urbe Cucin agentem adiret. At dux noster conditionibus pa-
 cis haud spretis, bello finem imponere duxit: adductus eo argumento, quòd
 grassantibus inibi bellis onustas mercimonijs naues in Lusitaniam mittere
 minime poterat. Igitur impetrata pace, intra quatrimum negotiatores ur-
 bis Canonor, quibus ante cœptum bellum utebar familiarissime, me aduen-
 tes in hunc fermè modum sermone patrio alloquuti sunt: Petere abs me iu-
 re coniunctionis nostræ, ut illi ostenderem quèdam cæteris Christianis mul-
 to proceriorem, qui fermè singulis diebus circiter uicenos homines ex Mahu-
 metanis confecerat, quiq; iaculantibus quingētis ex ea militum nota, qui Naë
 ridicuntur, ceu ad scopum, semper incolumis euaserat. Ad hæc ego respon-
 di, abesse hominem, iamq; in urbe Cucin agere: uerum rem tacite reuol-
 uens credidi faustiozem humanis fuisse, qui Mahumetanis stragem intule-
 rat: propterea compellabam hominem, qui me percunctatus fuerat, his fer-
 mè uerbis: Es ne mihi amicus? At ille. Sum quidem. Cui ego: Is miles qui
 adeo in acie strenue egit, non est Lusitanus. Ad hæc ille: Vnde igitur est ori-
 undus? Rursum ego: Lusitanorum, imò totius orbis est deus, idemq; omniū
 maximus. At ille. Meherde uera loqueris: quandoquidem probe memini di-
 xisse Mahumetanos, non Lusitanū, sed Lusitanorum deum eū esse, qui stra-
 gem Mahumetanis acerrime inferebat: ob id rebatur multo meliorē suis dijs
 deum uestrum esse, uerum eius esse eos expertes. Quare receptū est ubiq; ui-
 numinū, nō humana ope Mahumetanis cladem esse illatā: id enim hominū
 genus simplex est admodum: quippe quod ad omnem fermè aurā stupet plu-
 rimum: nam tinniete ex ære campana adeo ea gēs stupebat, ut miraculi quip-
 piam fieri arbitraretur: desinente uero tinnitu aiebant: Summus est horum
 B deus.

deus: nam ubi tintinnabulum tangunt, loquitur: ubi uero tãgere desierint, obmutescit æs campanum: Quid hoc igitur est: horum deus sanè omnium est optimus. Intererant etiã nostris missarum solennibus: & ubi sacram eucharistiam astantibus adorandam sacerdos more Christiano ostendebat, conuersus ego ad Mahumetanus aiebam, seruatore nostrum digito monstrans: is est, dicens, Lusitanorũ nostrãq; gentis, necnõ totius orbis deus optimus maximus. Ad hæc illi aiebant: Vera quidem loqueris, sed id nos fugit. Ea idcirco subieci, ut exploratum haberetis, mira ignoratione gentem huiusmodi in diuinam maiestatem committere. Sunt item ij populi miri incantatores, fascinationibusq; creberrimis student, quibus cogunt adco exitiosos serpentes, ut eorum uirus præsentaneam admodum mortem solo contactu inferat. Sunt itẽ omnium dexterrimi funambuli, ac planipedes, & id genus homines circumforanei: ego crediderim agilitate corporis eos præstare mortales omnes.

De congressu Lusitanorum ac Pannaniorum. Cap. XLI.

Appetitam certetempus reuisendæ patriæ: ad id præsertim accedente, quod præfectus classis onustis nauigijs, profectionem in patriam parabat. Ardebam sanè miro amatae patriæ desiderio: quippe qui extra eam quasi consenuisse uidebar, spatio septem annorum extorris. Mouebar etiã desiderio conducendi uobis, utpote qui noueram post tot peragratas regiones me doctore prospectum iri mortalibus. Quare impetrato à rege abeundi commeatu, statui illinc quamprimum discedendum fore: uerum abeundi dux memoratus mihi prius potestatem non fecit, quàm secum uisum irem nonnulla, ut mox compertum fiet uobis, sibi grata. Iussit igitur militibus cunctis, ut loricati splendentibus armis sibi præsto adessent. Qui imperata subeuntes ducem sequuti, urbem Cucin omni fermè habitatore uiduunt, indeq; uigesima tertia Nouembris anni memorati impetum simul omnes in portũ Pannaniorum irrumpentes fecimus. Appulsi urbi memoratae postridie eius diei horis antelucanis, expeditis actuarijs nauigijs classico ad se milites conuocans, in hunc fermè modum loquutus dicitur: Superesse Lusitanorum solidæ gloriæ urbem Pannaniorum expugnandam: nullam aliam fore, quæ gentis Christianæ uictoriæ cursum remorari posset, à tergoq; relinquendam minime esse: eam totius Indiæ certissimam esse salutem, collatis eo fortunis incolarum innumeris, ceu in tutissimum patriæ receptaculum perfugiumq; cultorum. Enitendum propterea omnibus uiribus, ne tot illustria decora id unũ quod subeundum supererat deformaret. Finita concione sacerdos more Christiano ad memoriam cunctis reducens ea quæ ad comparandã æternitatem, promerendãq; seruatoris nostri gratiam pertinebãt, ad seuerans nullã deinceps offerri Christianis delendorũ reatuũ comodiorẽ occasionẽ, quàm ut pro seruatoris nostri asserẽdo imperio pugnacissime præliarẽtur: eoq; astantes sacerdos adduxit, ut efficaciore sermone cõcioni exciuerit uberiores lachrymas. auentibus

auentibus subire imperata enixissime miroq; ardore Christianis omnibus. Quare paulo ante emersum solis cœptum est atrox cum rabidis canibus bellum: pugnaverunt enim sexcenti Christiani cum octonis Mahumetanorum millibus: accedente præsertim Christianis incommodo, quod triremes quæ aderant geminæ, litus appellere nequibant. Itaque solis actuarius nauigijs uecti in terram, Mahumetanis congressuri appulimus. Tellurem prior tenuit illustris Laurentius proregis filius: secundo loco successit prætoria nauis, quæ & ego uehebar. Vbi itaque propius accessimus, confertum est prælium, tantoq; atrocius, quanto superandum erat fluminis contractius ostium, dispositis: utrinq; tormentis innumeris, pugnantibus è litore quadragenis ac quaternis Mahumetanis, qui animo iuratisimo destinauerant, se in uestigio tantisper mansuros, quo ad uictores euaderent, aut pro uictoria certantes illic occumberent, acti amore fortunarum suarum (præfecti enim nauium erant) quarum certissimam iacturam imminere conspiciabantur. Exoneratis itaque compluribus tormentis, appulsos summouere nequicquã conabantur: nam supra quadragenas machinas cepimus, deorumq; munere nostrum nemo interijt, occisis nihilominus centenis ac quadragenis Mahumetanis. At princeps Laurentius me spectatore senos Mahumetanos confecit, gemino excepto ulnere. Excessere acie è nostris complures sauci, feruente atrocius prælio. Verum ubi triremes aduenere, hostes pedem referre cœperunt: nos uero aquis decrecentibus duximus receptui canendum esse: illo præsertim ac currentibus cateruatim Mahumetanis. Propterea captas terdenas naues incendio subiecimus, rati eas ubi abisset, hostibus adhuc usui futuras. Quibus crematis præfectus classis militibus iussit, ut gradu relato in proximum latus sese reciperent, ubi militum suorum absolutæ uirtutis memor, militia insignibus complurculos honestauit: me quoque, quæ sua fuit humanissima consuetudo, in equitum splendidissimorû numerum asciuit, parentis loco mihi subscribere Tristano à Cugna duce promptissimo. Auctoritatis itaque militibus, dux noster ad uasa conclamari iubet, illincq; soluens cunctas Mahumetanorum ædes incendio subijci mandat. Quare munere deorum summis defuncti periculis incolumes, tametsi militum haud expleto numero, tandem aliquando ad urbem Canonor redijmus. Quæ ut peruentum est, onustis omni com meatuum genere nauigijs, in dilectam desideratamque diu patriam, profectio-
nem parare cœpimus.

B 2

LVDOVICI

Historiam cudere uolentibus, cosmographis praesertim, qui immortalitatem nominis, gestorumque suorum propagatione plurimi faciunt, nihil aequae conducit, quam superiorum firma ac pertinax memoria, necessarium profecto uitae bonae, ne ubi eos promissorum ceperit obliuio, iuri optimo ceu obliuiosi, uel certe indiligentes in ordinem redigantur ab eis, qui famam aliorum ultronei lacerant, discerpunt ac laniant ultra quam par est: ob id eorum non immemor, quae initio operis pollicitus sum, iam iam descendo sponsa dissoluturus: quippe qui probe memini dixisse me aliquando, Aethiopiae res celebriores, uidelicet situm regionis, moresque populorum me denarraturum. Quare nactus occasionem solidum praestabo, ea explicans quae inibi offendi haud longiore immoratione, ut festinantius cepto operi ultimam manum imponam, tandemque aliquando optato otio fruar tot exantlatis erunis.

De multijugis Aethiopiae insulis.

Cap. II.

Nos igitur septimo Idus Decembris iter cepimus uersus Aethiopiam, traiecto prius sinu, itinereque quadringentorum mille passuum peracto, ad eam insulam, cui Monzambich inditum est nomen, ditionis Lusitaniae regis, peruenimus: uerum priusquam eo appulerimus, complura conspicati sumus oppida, quae regi memorato parent. Ibi uisuntur munitissimae arces, comprimis in Melindae ac Mombazae regno: eas quandoque dux incendio subiecit. Habet item arces alias in oppidis Monzambich ac Zaphala. Quae uero illustris Tristanis de Cugna, uir manu promptissimus, praclare gessit, prudens praetera, probe noscens, gesta huiusmodi longe maiore immoratione indigere: nam si eius facta fortia, quae ex India rediens egit, captam praesertim Gogiam, Pati ac Craua urbes clarissimas, necnon Sacutaram insulam optinam, ubi crexit arces rex Lusitaniae, percensuero, exurget praesens opus in longe maius uolumen, quam ab initio animo destinauerim. Tempero item ex composito a bello inibi patrato, quoniam procul illinc aberam, ne uidear ea denarrare, quae oculis minime subieci. Omitto praeterea complures alias insulas, quas iter agendo offendimus: praesertim Cumeris insulam, ac senas alias, quae affatim zinziberis, saccari, compluriumque fructuum, necnon omnifariam carniuum mittunt. Item suppressa est mentio eius feracissimae insulae, cui Pendae nomen est: ea regi Lusitaniae paret, omniumque rerum est saecundum admodum.

De Monzambich insula, deque eius cultoribus.

Cap. III.

Sed ad insulam Monzambich redeamus: ea ut praefati sumus, praeuti etiam Sam Zaphala, regi patet memorato: inde enim iussu regis auri ac olei plurimum

plurimum exportatur: uerum ea è continenti aduehuntur. Inibi quindecim dierum mora in sumpta est. Insula perquam mediocriter patet, coliturq; ab nigricantibus Mahumetanis: commodissimum habet tamen portum: cultores autem sunt fermè rerum omnium egentes: illicq; summa est annonæ caritas: quando certe illò fermè omnia è remotiore continenti comportantur. Nam quandoque animi causa continentem proximum, ut regiones exploraremus, uisimus, ubi incultum hominum genus nacti sumus: nigricantis enim sunt coloris, libris arborum obscena uelati, cætera sunt nudi. Mulieres uero frondibus auersæ ac diuersæ pudenda uelant: capillum non promittunt, sed, calamistro crispant: labra uero gemini digiti crassitudine habent: latissima sunt fronte, prægrandibusq; dentibus, eisdemque instar niuis albicantibus. Id hominum genus pauet ad omnem conspectum, uisis præsertim loricatis hominibus. Quare ubi intelleximus gentem inermem esse, plusq; iusto pauidiorerem, seni simul loricati cum nonnullis tormentis, capto cultore eius regionis gnaro, perambulare memoratam insulam cœpimus. Quumq; itinere unius diei progressi essemus, complura elephantorum armenta offendimus: mauerat enim nos itineris dux, ut flagrantibus facibus belluis huiusmodi occurreremus, pauentibus suapte natura ignes elephantis: uerum quandoque usu euenit, ut ternas elephâtes, nuperrime pullos enixas, ignibus minime perterrefacere poterimus: interritæ enim nos consecrata sunt tam diu, donec motem quempiam inuenimus, ubi à feris sæuientibus nos tutati sumus. Itaq; itinere decem mille passuū ab aduerso latere montē mensi specus quosdam comperimus, ubi delitescbāt nigricantes uiri, qui adeo inepte incompteq; loquebantur, ut difficulter eorum linguæ uos certiores facere queam. Conabor tamen uel exemplo quopiam melius quàm quibo, ut id uobis innotescat, si forte uobis succurrit, quonam modo muliones in Sicilia agant mulos: nam abdita lingua subtus oris labrum imum, edunt in formem uocē agasones: qua edita, mox muli citatius incedunt. In hunc fermè modum balbutientes populi inter se colloquuntur. At dux nostri itineris nos percunctabatur, uellemus ne boues ac uaccas mercari, addens se operam daturum ut perquam uili pretio pecudes huiusmodi assequeremur. Nos uero rati itineris ducem auxilio cultorum nobis impositurum, traditurumq; eis direptioni fortunas nostras, respondimus pecunias nobis esse nullas. Ad hæc itineris dux: li, inquit nihil minus quàm nummos exoptant, quippe qui affatim auri longe nobis locupletiores habent: quando certe haud procul hinc aurum eruitur. Nos autem ad illum conuersi: Quid igitur, dicimus, cupiunt isti? Quibus ille. Amant res despicabiles, nulliusq; momenti, ut paruū forcipem, uel panni nonnihil, quo aurum inuoluant, uel id genus æris, quo tympana instar bullæ exornant (sonalia appellant) quibus apprime oblectantur infantes: cupiunt item mirum in modum nouaculam quampiam. Nos uero ad hæc respondimus, daruros

ea quæ exoptabant, modo ea armenta, quæ empruri eramus, usque in proximum montem agerent. Tunc dux itineris inquit: Ibunt quidem nobiscum usque in summum montem: ultra tamen nullis conditionibus progressuri: superest tamen ut ingenue dicatis, quid sitis pro armentis huiusmodi exposituri. Tunc unus è nostris comitibus, qui fabricandis tormentis operari consueuerat, respondit se nouaculam ac bullam ex ære sonali, ut aiunt, instar daturum. Ego uero ne mercimoniorum huiusmodi expers essem. carnibusque uesci quirem, exuta interula dixi me eam pro bobus daturum. Ad hæc ille: Quis tot armenta, inquit, usque ad proximum pelagus aget? Cui nos: Faxint superi, ut tot boues elargiantur, quot sumus acturi. Et rursus dux itineris, Sinite me agere. Captisque eis rebus quas pro armis exposcebamus, illas quinque aut senis hominibus impartitus est, petens pro erogatis tricenas boues feminas. At cultores, qui parum aberant à belluis, innuerunt se quindenos tantum duros. Huic rei assensum sumus: uerebamur tamen ne subesset impostura quæpiam: uerum conuentis fides seruata est: nam continuo nigricantes uiri duo quindenos uaccas, ut inter nos conuenerat, egerunt: quum tamen uix ab antris eorum digressi essemus, qui in specubus remanserant tumultuari ceperunt. Qua de re pauere cepimus, arbitantes Troglodytas nos conlecturos. Dimissis propterea bobus arma expedire cepimus. Quibus uisis, nos hortari ceperunt nutibus, ne formidarem. Subdidit dux itineris, eos non alia de causa tumultuari, quam ut quisque eorum bullam memoratam prior sibi uendicaret. Nos igitur apprehensis rursus bobus in summum montem euasimus. Quo ubi peruentum est, nigricantes uiros missos fecimus, uaccasque agentes perquam mediocre nemus præterimus, indeque ad quintum lapidem obuios habuimus eosdem elephantas, qui paulo ante eodem iter agentibus nobis occurrerant. His uisis ingens formido nos peruasit. eoque pauoris ducti sumus, ut dimissis bobus diffugere ceperimus, dilabentibus ad nigricantes uiros uaccis: nos uero ad nostram insulam reuertimus, sumptisque pro itinere nauando uberrimis comitatibus, uersus Caput bonæ spei uelificauimus, prætereuntes diui Laurentij insulam, quæ octuagenis leucis à proximo continente abest. Eius insulæ reor regem Lusitaniæ breui futurum dominum: quoniam subiectis iam incendio oppidis compluribus, genti factus est admodum formidolosus. Propterea ut ex certissima peragrati orbis, Indiæ præsertim ac Aethiopiæ coniectura assequi licet, existimo regem Lusitaniæ, ubi uincere perrexit, euasurum cunctis orbis regibus longe ditiores: idque sanè pro meritis, proque tanti uiri dignatione: quoniam eius opera ac studio, mirisque auspicijs orthodoxæ fidei accedit plurimum. Nam clarius Phœbo constat, in India, & comprimis in urbe Cucin singulis festis diebus de nos ac duodenos idolorum cultores, aut certe Mahumetanos fidei nostræ factis initiari. Fit propterea ut maiore in pretio nostra fides habita, incrementa maiora

ta maiora indies suscipiat. Estq; uero haud absimile, defuturum nūquam his
ceptis deum optimum maximum, regiꝫ daturum ampliorem contra fidei
hostes uictoriam, faustissimeꝫ eius pientissimis uotis affuturum semper.

De Bonæ spei capite.

Caput IIII.

REdijimus itaque ad iter nostrum, Caputq; cognomento Bonæ spei præ-
terijimus: digressiq; illinc ad ducentos circiter mille passus oborta in ma-
ri tempestate aduersis flatibus agi cœpimus. Id effecit, quod lauersum diui
Laurentij, necnon complusculæ aliæ insulæ uisuntur, unde plerunque maxi-
ma uis uentorum erumpit. Verum postquam spatio senum dierum à fortu-
na nouercante, pelago nimio plus quàm satis spumas efferuescente, agitati
sumus, tandem aliquando deorum munere discrimen euasimus. Illinc abe-
untes ad ducentas fermè leucas rursus fluctuante salo eò discriminis perdu-
cti sumus, ut grassante tempestate ad sacram ancoram peruentum sit, alijs
aliò dilabentibus liburnicis: spatio item senum dierum, quibus trāsactis, nun-
quam deinceps coiuius, alijs aliò proficiscentibus, donec Vlisbonam ap-
pulumus. Ego enim liburnica Bartholomæi ex Florentia Tusciæ oriundi,
Vlisbonæ tamen cultoris uehebar: liburnicæ diui Vincentij nomen inditum
erat, enormium que ponderum capax, quippe quæ supra septena millia om-
nifariam aromatum dolia conuectabat. Iter propterea agentes aliam insu-
lam præterijimus, cui diuæ Helenæ nomen est, ubi enormes pisces conspicia-
ti sumus, tantæ quidem uastitatis, ut singuli singulis magnis ædibus con-
ferri possint: ij enim supra aquas tolluntur, hianti ore eminent, uidenturq;
quum supernatant frontem retegere instar loricati militis, dum à congressu
temperat lumen admissurus. Rursus memorati pisces dum urinant, fron-
tem condunt laram ternos passus. Quum enim innatant pelago, adeo de-
turbant aquas, ut nos agitatione huiusmodi præsertim ut belluas submoue-
remus, omnia tormenta exonerauerimus. Haud multo post offendimus in-
sulam quandam, quam de nomine ascensionis appellant, ubi uisimus com-
plura auiticia anatum nostrarum magnitudine: uerum adeo simplices alites
doliq; expertes, ut quo minus manibus ipsis ea corripere liceret nauim cir-
cumuectas. Sed ubi eas corripueris, ferociam præ se ferunt incredibilem: ta-
men prius quàm caperentur, ueluti stupidi ad omnem conspectum nos in-
star miraculi cuiuspiam contuebantur. Nos uero rebamur aues huiusmo-
di alios nusquam præter Christianos uidisse homines, ad humanum con-
spectum alite stupente nimium: quando certe constat, in ea insula præter
undabundum æquor ac pisces innumeros, aues que memoratas, nihil nos
conspicatos esse. Præterita hac insula post complurium dierum uelifica-
tionem, quasi orbi nostro iam appulsi essemus, Septentrio nostrorum nau-
tarum sydus conspicuum mox apparuit, Verum hic peropportunum ui-
detur, ut eorum refellam opiniones, sensaq; diluam, qui autumant circiter

Magnes se/
ptentrionis
amans

Vlisbona

polum antarcticum æquora fulcari duce septentrione non posse, ob id uelificantes canopo uti sydere: ñ profecto minime sunt audiendi: quandoquidem colliquescit darius, ut aiunt, Phœbo, Lusitanos septentrionibus astris uti: etsi ea sydera eleuato polo quandoq; conduntur. Utuntur tamen Lusitani eius ducatu, succedente astro magnete, qui solito semper munere fungitur, polum arcticum suapte natura usquequaque intuens. Transactis nō multis diebus, appulimus elegantissimæ regioni, ubi complures insulæ conspiciuntur ditioris regis Lusitaniæ: quæcūq; id genus aquilas, quas astures uocamus, abunde mittunt: nā hæ insulæ uarijs censentur nominibus: Aliæ de nomine Pici Martij, de coruo aliæ, de floribus aliæ denominantur. Est & diui Georgij insula, & alia quæ gratiosa dicitur, & rursus quæ Feial nominatur: inde discedentes ad eam insulam quæ Tertia dicitur deuenimus, ubi bidui moram insumpsimus. Sūt memoratæ insulæ in uniuersum feraces admodum, quippe quæ omnium ferme rerum fœcunditate pollent. Illinc igitur abeuntes septem dierum itinere ad Vlisbonam Lusitaniæ urbem clarissimam deuenimus: qua quidem urbe uix uidi nobiliorem. Cogitet itaque quisq; lector, qua lætitia, quoue immenso gaudio, uiso continente sim affectus. Adpulsus illico ad regem ducor: is tunc aberat ab urbe Vlisbona, adq; oppidum, quod Almadam uocant, è regione urbis memoratæ se contulerat. Quo ut perueni, uenerabūdu regem cōsalutaui, deosculatis que eius manibus ceu numen quodpiā uenerabar. Is me humanissime excepit, ususq; sum eius contubernio tātisper, donec doctus est ea omnia, quæ apud indos nactus eram. Transactis uero cōplusculis diebus, ostendi suæ eminentiæ id diploma, quo à prorege, qui in India eius uicaria opera fungitur, in numerum aureatorum militum ascitus eram, precibus que contendi, ut robur regium adderet signaret que manu regia diploma. Quare uiso diplomate, protinus postulatis assensus est, iussitq; nouū diploma expediri: quo expedito, abeundi prius à rege impetrato comiteu, ad urbem Romam, solum patrium, diu desideratam, summis exantlatis laboribus, superatisq; erumnis innumeris, tādē aliquando deorum munere me recepi.

F I N I S.

AD STUDIORVM LECTOREM.

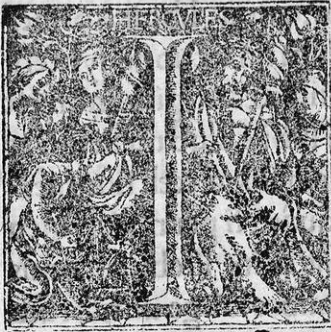
Et te lateat lector ordo, quem Procardus monachus, huius libelli cō
 scriptor, & terræ sanctæ studiosus explorator, tenuit, libuit à princi
 pio breuibus id tibi aperire, potissimum quum ad lectionis synceriv
 orem intelligentiam id non ambigamus conducere. Igitur non est
 sequutus Ptolomæi & reliquorum cosmographorum subile illud metiendi ar
 tificium, qui cuiuslibet loci longitudinem & latitudinem iuxta cœli situm ex
 ptndentes, locorum distantias certiore addiscunt uia, quàm si per miliaria, leu
 cas, aut stadia, terrestri itinere id efficere molirentur. Sic enim licebit inuentis
 semel radicibus uti ad quorumlibet locorum quâtuilibet longe diffitorum
 inuestiganda interualla. At Procardus iste uulgari dimensione cōtentus, Aco
 nem maritimam ciuitatem, & in occidentali plaga sitam, loco centri constituit
 & hinc quatuor lineas ad quatuor mundi præcipuas plagas imaginatione sua
 traxit, atque rursus quamlibet quartam in tria diducens, iuxta duodecim cœ
 li uētos duodecim itineraria per memoratā terrā sanctā descripsit, atq; singula
 loca in his imaginarijs lineis sita, iuxta priscā & modernā appellationē

annotauit: præsertim ea quæ scripturæ commendatione aut
 commemoratione celebriora sunt uel insigniora. Per
 leucam accipe spatium terræ, quod quis
 commode una hora
 mediocri gressu conficere potest.

LVDOVICI

LOCORVM TERRAE

SANCTAE EXACTISSIMA DESCRIPTIO, AV-
TORE F. BROCARDO MONACHO.

ISTA terra, quam sanctam uocamus, duodecim tribus Israël funiculo distributionis in possessionē tradita, post tempus Salomonis in duo regna excreuit: unum regnū Iudæ dicebatur, duas complectens tribus, nempe Iudæ & Benjamin: alterum uero regnum Samariæ uocabatur, à metropoli Samariæ, quæ nunc Sebaste nomen habet, reliquas decem continens tribus: utrunq; tamen regnum unà cum Pa-

Syriae latitudo

Mesopotamia

læstina pars erat Syria, non secus quàm Tuscia aut Lombardia pars est Italia: nam Syria, ut reliquæ magnæ nationes, in multas scinditur particulares prouincias. Et quidem ea regio, quæ est à Tigride fluuio usque ad Aegyptum generali uocabulo Syria nuncupatur. At ea pars & tractus, qui est inter duos illos insignes fluuios Euphraten & Tigrim, uocatur apud Hebræos ארם נהרות id est, Syria fluuiorum, quæ Græco uocabulo Mesopotamia appellatur, quod media inter aquas contineatur: habetq; ciuitatem insignē & celebrem Edessam, quæ olim Rages, nunc autem Rase nuncupatur. Deinde est alia pars Syria, quæ Cœle uocatur, incipiens ab Eupharte flumine & desinens in riuum Valaniæ, qui fluit sub castro ualat, exoneraturq; in mare magnum, seu mediterraneum, in uilla Balaniæ, una leuca à dicto castro distante.

Cœlesyria Phœnicia

In hac Cœlesyria est nobilis Ciuitas Antiochena, cum alijs urbibus, Laodicea, Apamia, & similibus. Rursus est Syria Phœnicis, quæ ab Aquilone initium sumit à riuo Valaniæ, & extenditur usq; ad montem Carmeli, ubi locus est qui hodie Castrum peregrinorum uocatur. In hac multæ sunt ciuitates, nempe Tripolis, Berytus, Sidon, Tyrus, Acon, Capharnaum & aliæ quædam. Habet quoq; Lybanum montem secūdam aliquos, in quo thura leguntur. Porro uocatur Syria Phœnicis à filio Agenoris, qui Tyrum instaurauit, & metropolim in ea prouincia constituit. Est & alia pars Syria, quæ Syria

Damascus

Palæstina

Damasci appellatur, in qua Damascus est metropolis, quæ & Syria Libanica à Libano monte uocatur. Post Syriam Phœnicis sequitur Palæstina, etiam pars Syria in tres scissa regiones. Vna uocatur Palæstina sine ullo additamento, habens Hierusalem metropolim, extenditurq; usq; ad mare mortuum, & ad desertum Cades barne. Alia est Palæstina Cæsareæ, habens scilicet Cæsaream maritimam urbem metropolim, incipiens à castro peregrinorum, & excurrens contra austrum usq; ad Gazam ciuitatem. Tertia uocatur palæstina Galileæ. Vendicat quoque sibi nonnihil Syria de partibus Arabia: Nam una est Arabia, quæ Bastrum habet metropolim, quæ nunc Busr

Arabia, multiplex

rit appel-

rit appellatur: olim autem Orsa fuit, cui ab occidente iungitur Traconitidis regio atque Itura, & ab Aquilone Damascus, unde & Syria Damasci olim non raro Arabia uocabatur. Alia est Arabia Petrea, habens Petram metropolim, quæ olim Rabbath dicebatur, sita super torrentem Arnon, Hanc regionem olim inhabitauerunt Ammonitæ, tamen si Ar ciuitas fuerit Moabitarum: fuitq; in ea regnum Seon, & regnum Og regis Basan. Tertia est Arabia, quæ habet metropolim Montem regalem, qui olim erat Petra deserti, sita supra mare mortuum, continens sub se montem Moab, & uocatur proprie Syria Sobal, intra cuius terminos continetur Idumæa, siue mons Seir. Proinde tota terra citra mare mortuum usque ad Cadesbarne, & aquas contradictionis uersus mare rubrum, & per squalidas solitudines usq; ad Euphratem, est Arabia magna, comprehendens Mecham ciuitatem, in qua Mahumetem sepultum ferunt. Hæc de terminis & extremitatibus terræ sanctæ dicta sufficiant: nunc de particularibus eiusdem locis non nihil dicemus, initium sumpturi ab Aconensi ciuitate maritima.

DESCRIPTION ACONENSIS CIVITATIS

ACon apud ueteres Ptolomais dicta est, & nuncq; fuit terræ sanctæ connumerata, nec à filijs Israël unquã possessa: tamen si tribui Aser in sorte ceciderit. Est in prouincia Phœnicis, habens ad Austrum montem Carmelū quatuor leucis distat, ubi ultra torrentem Cison Elias propheta sacerdos Baal interfecit. Est hæc ciuitas Acō optime munita, cincta muris & antemuralibus, turribus, fossis, triangularē in modū clypei habēs formā, cuius duo latera iunguntur mari: tertium uero planiciem terræ respicit. Habet agrum fertilem, optima pascua, uineas elegantes, & amœnissimos hortos, in quibus diuersi generis fructus colliguntur. Ornatur hæc urbs hospitali insigni domus Teutonicæ unā cum munitissimis castris: sed & non parum commodi habet ab optimo partu maris, capaci ab Austro multarum nauium. Hinc uersus Aquilonem est Casale Lamberti, quatuor leucis ab Aconensi urbe distans, sub monte Saron iuxta mare locatū, uineis, aquis, & fluminibus abundans. Ab hoc monte si perrexeris in litore maris ad tres leucas, occurret castrum Sandalido, locus scilicet, ubi olim Alexander Magnus Tyrum oppugnauit. Hoc castrum collapsum Balduinus rex Ierosolymitanus instaurans, quibusdam nobilibus possidendum tradidit: nā est locus amœnus, abundans pascuis, ficetis, oliuetis, & riuulis. Hinc ad unum milliare Germanicum est puteus ille admirabilis aquarum uiuentium, haud longe à uia quæ Tyrū ducit, de quo in cantico Salomonis dicitur: Aquæ quæ fluunt cum impetu de Libano. Sunt autem quatuor fontes, quorum unus est præcipuus, habēs tam in longum quam latum xl. cubitos, ut ego ipse utrumq; latus dimensus sum. Alij uero tres habēt circiter xxv. cubitos in unoquoque quadrati latere: & sunt omnes durissimis inclusi lapidibus, atq; opere insolubili obfirmati. Hinc uarij deducuntur riuus & aqueductus, unde ferè tota planicies Tyri

cies Tyri irrigatur & adaquatur, & non parum incremēti in fructibus percipit.
 Cæterum distant hi fontes à mari paulo amplius quàm sit iactus arcus, & in
 hoc tam angusto spatio sex molares impellit rotas. Ab hoc fonte spatio dimi-
 dij miliaris Germanici distat Tyrus urbs nedum in prophanis, uerum & in sa-
 cris literis celebratissima, in qua ueteris suæ maiestatis adhuc plurima uisun-
 tur uestigia. Hanc primum aiunt conditā à Tigra filio Iaphet, sed à Phœnice
 institutam. Magnum habet murorum ambitū, & ut mihi probabile est, am-
 plior & maior est ciuitate Aconensi: formā habet rotundam, rupi durissimæ
 insidens, & undiq; mari circumdatur, nisi quod à frōte ciuitatis, hoc est, ab oriē-
 te patet aditus, quē primo Nabuchodonosor, & deinde Alexander magnus
 fecerunt, urbem continenti contiguā reddentes: uerum is introitus hodie mu-
 nitus est quadruplici muro fortissimo, spisso & alto, x i i. turribus & propu-
 gnaculis intra eos collatis. Huic tam forti ædificio adhæret Aex castrum mu-
 nitissimum, in rupe & corde maris situm, septum turribus, & ornatū palatijs
 egregijs: crederes, si illud uidisses, nulla potentia facile expugnabile. Est sedes
 Archiepiscopalis in hac urbe, habens sub se ecclesias Sidoniēsem, Aconēsem
 Paneensem, & Berytensem, Ante portā eius oriētalem ad iactum duarum sa-
 gittarum ostenditur locus in quo Christus prædicauit, & ubi mulier extulit
 uocem de turba dicens: Beatus uenter qui te portauit. A Tyro tribus ferè
 leucis aquilonem uersus miscetur Eleutherus fluuius mari magno, ab Ituræa
 seu Galilæa gentiū prorūpens, de quo mentio fit in libro Machabeorū. Hinc
 ad tres leucas est Sarepta Sidoniorum, ubi Elias propheta olim suscitauit à
 mortuis filiū mulieris Sareptanæ. Habet hodie locus ille uix octo domos, at
 ruinæ adhuc cernūtur, antiquæ suæ magnificentiæ indices. Ab eo loco sūt tres
 leucæ ad Sidonem magnā Phœnicis urbē: licet & ipsa pro magna parte in rui-
 nis hodie iaceat. Situs eius est ferè sub Antilibano: habens hinc & hinc castra
 natura & arte munita: nam unū ad aquilonē urbis extructum est in rupe ma-
 ris, idq; à peregrinis, qui ex Teutonia illuc uenerūt. Aliud uersus Austrum in
 colle est collocatum, quod milites tēpli unā cū alio castro & ciuitate inhabitāt.
 Adiacēs terra fertilis est, producitq; cānas mellis. Mons Antilibanus distat à
 Sidone una leuca ad orientē, initium sumēs à fluuio Eleuthero, & uergēs usq;
 ad Tripolim, quinq; scilicet leucarū spatio, nec recedit à mari ultra tres leucas,
 licet in quibusdā locis mare ipsum cōtingat. Abundat optimis uineis. Ultra Si-
 donē ad nouem leucas est Berytus ciuitas Episcopalis. Hinc per sex leucas su-
 pra mare est Biblium ciuitas, Patriarchatui Antiocheno subiecta, de qua in
 Ezechiele fit mentio: uocatur aut hodie Giblec, & est admodū parua. Hinc sūt
 sex leucæ ad ciuitatē Botrū, quæ anteq; per magistrū tēpli destrueretur ualde
 opulenta fuit, in uino optimo reliqua loca excellens. Hinc ad tres leucas est ca-
 strū Neuphrus, quod ferè totū mari alluitur, & habet triginta fortes turres, pri-
 cipi Anthiocheno subiectum. Hinc est iter triū leucarū ad Tripolim, urbē in si-
 gnam,

Tyri celebris
146

sarrepta

Sidon

Berytus
Biblium

Botrum

Tripolis

gnem, quæ ut Tytus ferè tota mari circumdat. Habitât in ea Græci, Latini, Iudæi, Armeni, Maronitæ, Saraceni, Nestoriani, & aliæ multæ & uariæ gentes. Paratur in ea urbe annuatim magna copia sericeorû pannorû, habetq; incredibilem numerû hominû, qui soli serico texendo uacant. Terra quoq; adiacês prorsus dici posset paradîsus domini, adeo amœna est et fertilis in uineis, oliuetis, ficetis, & relq; arboribus. Distat ab hac urbe Libanus tribus leucis, ad cuius pedem oritur fons hortorû, fluens impetu de Libano, ut in Câtico Salomonis dicitur, habens quidem scatebrâ humilem, sed illico tumescês fit fluuius magnus, irrigans & fœcûdans omnes hortos, & totam regionê, quæ est inter Libanum & Tripolim. A Tripoli per duas leucas est mons Leopardorû, rotûdus & altus, una leuca à Libano distans. Habet hic mons in pede Aquilonari speluncâ, in qua monumentum cernitur xxvi. pedum longitudinis, frequentaturq; deuote à Saracenis, qui putant illic Iosue sepultum. Hinc uenitur ad castrum Arachas & Sycon oppidum, & deinde ad Aradiû, quod & Antheradum appellat, undiq; mari cinctû, quinq; diæti à Tyro distans. Condidisse dicitur hanc ciuitatem Aradius filius Chanaan post diluuium, sicut & Sidon filius Cham ædificauit Sidonem, & Aratheus Arathan, & Syneus Synochin, qui in hac terra manserûnt, & pyramides atq; mirabile sepulchrum post se reliquerunt stupendæ magnitudinis, habens xx. cubitos in longitudine. Cernunt autê istæ pyramides una leuca ab Antherado, & sunt compactæ ex maximis lapidibus, quorû multi excedunt staturâ hominis. A latere Antheradi orientem uersus sunt parua quædam montana, uocaturq; terra illa terra Asifinorû. Scribit Clemens diuum Petrû Antheradi aliquandiu euangelium prædicasse, quum Antiochiam petere uellet. Ab Antherado per septê leucas est castrû Margath, una leuca à mari distans, munitû & in altissimo monte situm, habens è uicino ciuitatê Valaniâ, quod fratres de hospitali sancti Ioannis inhabitant. Cæterû episcopatus qui fuit in Valania, propter Saracenorû insultus translatus est in hoc castrû. Hucusq; extenditur regnum Ierosolymitanû, & incipit principatus Antiochenus, quê fluuius quidam Valania nomine, à montibus haud longinquis prorumpens, disternit à regno terræ sanctæ. Et hoc est itinerarium primum quod feci in terra sancta, ab Aconensi, scilicet, ciuitate, usq; ad fluuiû Valaniam, quod in octo diebus mediocri gressu confici potest. Porro à Valania usq; ad Antiochiam sunt quatuor diætæ.

Iter ab Acone uersus Boream.

Nunc iterum ad Aconensem ciuitatê redeuntes, iter aliud describemus, quod, scilicet, uersus Boream uergit. Igitur ab Acone soluentes, uenimus ad castrum Monsferet nominatû, distans ab illa ciuitate quatuor leucis, quod fratres Teutonici aliquando inhabitauerûnt, sed nunc desolatû iacet. Inde si per quatuor leucas cœptû iter prosequaris, occurret Thoron castrû munitissimû, C distans

Libanus

Antheradum

Thoron

distans à Tyro septem leucis, quod dominus Tyberiadis contra Tyrios ex-
 truxit. Ab hoc loco sunt quatuor leucae usq; ad Antiopiam, quae ciuitas olim
Affor Affor uocata fuit, quam rex Iabni olim inhabitauit, contra quem & alios ui-
 ginti quatuor reges Iosue iussu diuino admonitus pugnauit. De hac ciuitate
 dicitur Iosue septimo, quod solam Affor munitissimam uorax flamma consum-
 pserit. Porro ruinae eius usq; in hodiernum diem attestantur priscam magnificen-
 tiam. Distat autem à Tyro octo leucis orientem uersus. Hinc sex leucis contra A-
Bellena quilonem est Bellena ciuitas, in pede montis Libani sita, quae ut ex libro Iu-
 dicum colligitur, olim Lachis dicebatur. Quumq; eam filij Dan cepissent, uo-
 cauerunt eam Lesedam, quae tamen aliquando Dan simpliciter nominatur,
Dan secundum illud, Congregatus est Israel à Dan usq; Bersabee. Est enim Dan
 illa terminus terrae sanctae uersus Septentrionem, Bersabee uero est limes con-
 tra Austrum. Caterum quum Phillippus esset tetrarcha Itureae & Traconitidis
 regionis, uoluit ciuitatem istam Bellenam suo nomine Caesarem Philippi no-
 minari, quae prius à Graecis Panneas appellata fuit. Non longe supra hanc ci-
 uitatem oriuntur duo fontes, nempe Ior & Dan, qui in pede montis Libani
Jordanis ante portam ciuitatis conuenientes, Iordanem fluiuium efficiunt. Sunt tamen
origo qui alium ortum Iordanem habere asserunt. Nam aiunt ab oriente per subter-
 raneum meatum riuum quendam deferri, cuius fons ab isto loco centum & uiginti
 quinque stadiis distat, qui Syala uocatur, & est semper plenus nunquam effluens,
 sed quantum aquae per scatebram suscipit, tantum per abditam uoraginem in
 Dan transmittit, id quod per paleas immixtas probatum affirmat. Saraceni
 tamen fontem illum primum non Syalam sed Medan uocant, hoc est, aquas
 Dan: nam *ma* id est me, lingua illorum, quae Hebraicae affinis est, aquas si-
 gnificat. Porro Matthaeus locum istum uocat Magedan, & Marcus Dal-
 manuta, & est in Traconitidis regione. Iordanis itaque fluiuius, ut iam diximus,
 ante portam ciuitatis Bellenae, ex duobus memoratis fontibus nascens, post
 longos circuitus quos facit, inter Capharnaum & Corozaim in mare Galil-
Mare Gali-
lae & Tybe
riadis idem lae labitur. Et quidem inter Bellenam & mare Galilaeae in quandam uallem
 receptus, stagnum quoddam efficit, praesertim tempore resolutionis niuium à
 Libano defluentium, quod hodie aquas Maron uocant, ubi, scilicet, olim Iosue
 cum Iabni rege Affor dimicauit. Hoc stagnum tempore aestiuo pro maiori
 parte exiccatur, & crescunt ibi arbusta & herbae diuersae, in quibus latitant leo-
 nes, ursi, & aliae bestiae. Porro ultra Iordanem sunt uarij montes, nempe mons
 Seir, mons Hermonimons, Libani, & mons Galaad, qui tamen omnes sunt
 unus mons continuus, nisi quod in diuersis locis diuersa fortitur nomina.
Montes Ga-
laad, Seir &
Hermon Mons Galaad est altissimus, & uidetur reliquorum caput esse ob sui emin-
 tiam, & huic coniungitur mons Seir, quem Esau inhabitauit, ceciditq; in sor-
 tem dimidiae tribus Manasses: Huic iterum iungitur mons Hermon qui cir-
 cuit Traconitidem regionem, & perueniens usq; Damascum copulat se Libano
 inter

inter *Bethenā* & *Damascum*. Nec est *Libanus* ullo in loco eminentior quam sit supra hanc ciuitatē, ut etiā iuxta *Tyrum* uideri possit xl. leucarum spatio, siue quinq; diatarum itinere. Sub *Libano* est *Antilibanus*. Præterea ualles quæ circa *Libanum* inueniuntur, sunt supra modum fertiles & cultæ, abundātes pascuis, uineis, hortis & pomerijs. Habitatores uero illorū locorum sunt *Maronitæ*, *Græci*, *Armeni*, *Nestoriani*, *Iacobini* & *Georgiani*. Hæc de itinere quod ab *Aconen* si urbe uersus *Boream* tendit, dicta sufficiant. Nunc aliud iter prosequamur, quod, scilicet, ab *Acone* uersus *Vulturum* ducit.

Iter ab *Acone* Versus *Vulturum*.

IGitur ab *Acone* quatuor leucarum spatio est castellum *Indi*, dictū *Saron*, in montanis situm, quod fuit domus fratrum *Teutonicorū*, sed modo in ruinis iacet. Hinc ad leucā unam est castrū regium, omnibus abundans bonis, sed à *Saracenis* modo occupatur. Ab hoc loco si destinatum iter prosequaris, exactis quatuor leucis, uenies contra aquas *Maron*, ubi est uallis in qua *Eber Cineus* tetenderat tabernaculū haud longe à ciuitate *Affor*, cuius uxor, nempe *Iabel*, *Sissaram* principē militiæ *Iabin* regis *Affor*, clauo in tabernaculo per tempora fixo interfecit. Ab ista ualle usq; ad castrum *Sabul*, quod *Saraceni* *Zabul* uocant, à quo terra illa *Zabul* uocat, sunt leucæ tres. A quo si uersus Austrū per tres leucas perrexeris, occurret castrum & ciuitas *Sephet*, quæ aliquando fuerunt de dominio militiæ templi. Castrum est firmissimum & elegans, in altissimo monte situm, sed per *Soldanū* captum, & hodie in magnam *Christinorum* iacturam ab illo possidetur, unde totam *Galilæam*, hoc est tribū *Zabulon*, *Neptalim*, *Aser*, *Isachar*, *Manasse*, & omnem terram usq; ad *Tyrum* & *Sidonē* subactam tenet. Inde contra Aquilonem ad quatuor leucas est *Cedes* *Neptalim*, quæ fuit ciuitas fugitiuorum in tribu *Neptalim*, & abundat omnibus bonis. Monstrant illic magnæ ruinae, & sepulchra pulcherrima antiquorū. De castro *Sephet* per tres leucas in descensu montis contra orientem ad iactum lapidis à mari *Galilææ*, est mons ille quem toties seruator noster *Christus* ascendit, in quo fecit sermonē illū salutarem, quem diuus *Matthæus* describit, & in quo de quinq; panibus & duobus piscibus satiauit quinq; millia hominum. In hunc quoq; montē fugit, quū populus eum uellet facere regem: ibi docuit discipulos orare, ubi & ipse sæpe pernox fuit in oratione. Ibi à *Ceturione* fuit interpellatus pro puero paralytico curādo. Hic quoq; uenit ad eum multitudo languentiū, & suo tactu mundauit leprosum. Ab hoc monte uideri potest totū mare *Galilææ*, *Iturea* & *Traconitidis* regio usq; ad montem *Libanum*. Cōtinet longitudo eius duos iactus arcus, latitudo uero habet solum iactum lapidis: totus est herbosus & amœnus. In pede huius montis paululum à mari oritur fons uiuus, quem quidam somniant uenam esse *Nili*: *Iosephus* uero appellat eum *Capharnaum*, à quo etiā tota illa regio usq; ad *Iordanem* per tres leucas

Sabul

Castrum Sephet

Cedes

Mons Christi

Capharnaū nominatur. Ab hoc fonte si ieris per uiginti passus supra mare Galilææ, est locus ubi Christus post resurrectionē suā stetit in litore, dicens discipulis piscantibus, Pueri nunquid pulmentariū habetis? Ab eo loco orientem uersus per unam leucam est Capharnaū ciuitas quondam gloriosa, sed nunc uicus humilis, uix septem habens casas piscatorū, ut adimpleretur uerbum Christi ita loquentis, Et tu Capharnaum, si in cœlū ascendes, usq; ad infernum demergeris. Ab hoc loco sunt tres leucæ ad ascensum montis Sanir, ubi, scilicet, est introitus Idumææ. Et superatis iterū tribus leucis, occurreret Cedar ciuitas gloriosa iuxta montem Sanir infimo loco contra orientem sita. Per hanc ciuitatem & per litus maris Galilææ transit uia ducens ad occidentem, quam Isaias uocat uiam maris, quod rrans Iordanem in Galilæa gentium iuxta litus maris procedat. Ab hoc loco, ubi Iordanis mare influit, usque in Cedas Neptalim sunt quatuor leucæ, & in meditullio itineris est Maron aquarum, uallis quædā sic uocata, per quam transiens Iordanis cursum suum uersus orientem flectit. Proinde à ciuitate Corozaim, & ostio fluminis Iordanis cōtra Aquilonem sunt quatuor leucæ ad Suetam ciuitatē, unde fuit Baldad Suites. Monstratur ibi pyramis beati Iob. Ad huius loci campestria conueniūt Saraceni ex diuersis regionibus, à Syria, Mesopotamia, Moab & Ammon, toto æstatis tempore illic nundinas facientes, regionis amœnitate illecti. A ciuitate Corozaim uersus orientem quatuor sunt leucæ ad ciuitatem Cedar, in alto monte sitam, quam Iosephus Camelam uocat, eo quod mons ille Cameli formam præsefert. Hic notabis, totam illam terrā quæ est ultra Iordanem, in litore eius orientali, uocari Tracōnitidis regionem, & planiciem Libani & Bosram, usq; ad montem Libani: litus uero occidentale appellatur Galilæa gentium, Iturea, Zabul, Decapolis, & uia maris. In Tracōnitide est terra Huff, quæ beati Iob principatus olim fuit.

Iter ab Acone uersus orientem.

AB Acone quinque sunt leucæ ad uallem fortē Afer, quæ tenditur usq; ad mare Galilææ. Hinc tres sunt leucæ ad Nason uillā Neptalim, de qua in Tobia. Hinc tres sunt leucæ ad Dotaim castrum sub monte Bethulia, ubi Ioseph errauit quū quæreret fratres suos. Hinc tres sunt leucæ ad ciuitatē Neptalim, quæ nūc Syziz uocatur, unde Tobias fuit. Hinc tres leucæ sunt ad Bethsaidā, patriā Andreæ & Petri. Hinc iterū tres leucæ numerātur ad Magdalū castrū Mariæ Magdalenæ. Inde uenitur ad terrā Gerasenorū, in qua multæ sunt ciuitates & oppidula, ubi etiā mons Hermō in dimidia tribu Manasse in altum erigitur. Castrū seu oppidum Dotaim situm sub monte Bethulia, est admodum amœnum: nam habet circumiacentes uineas, oliueta & ficeta, abundatq; pascuis pinguibus: ubi & usq; in hodiernum diem ostenditur ciuitas aeterna (si incolis fides sit habenda) in quam Ioseph missus fuit. Per hūc locū transit iter à Syria in Ægyptū iuxta montes Bethulia per campū Esdrelon, proce

Capharnaum

Mons Sanir
Cedar

Suetam

Huff

Dotaim

Neptalim

Bethsaida

Magdalum

procedens sub monte Thabor ad sinistram, & inde per campum Magedo
 ascēdit in montē Ephraim, transiens per Ramatha Sophim, & tandē ducēs
 in Ægyptū. A' Nafon tribus leucis ad orientē, & à Dotaim tribus leucis ad
 Aquilonem est ciuitas Neptalim, de qua fuit Tobias, quæ tempore excidiij
 Hierosolymitani Ionapa credit' uocata. A' Neptalim tres sunt leucæ ad Beth
 saidā in angulo maris Galilææ, habetq; hodie uix sex domos. Hinc ad tres
 leucas contra meridiē est Magdalū castrum, sitū in litore maris, distās à Be
 thania tribus leucis contra Vulturū. Sunt in hac plaga ultra mare Galilææ
 plurima castella & ciuitates, nempe Suuetha, Theman, à qua Eliphaz The
 manites, Geresa, à qua terra Gerasenorum, quæ in litore maris Galilææ sub
 monte Seir contra Tyberiadem est sita, licet paululū declinet ad Aquilonē.
 Est autē tota illa terra ultra mare Galilææ montuosa, eratq; olim de regno
 regis Basan, continens montē Seir: nā & Seir & Hermon inter illa montana
 comprehendūtur, cessitq; hæc terra dimidiæ tribui Manasse. Hodie uero Sa
 raceni eam inhabitant. Est & alius mons Seir iuxta desertū maris rubri Pha
 ran, ubi Codorlaomer & alij reges cum eo percusserunt Choræos, qui habi
 tabant in monte Seir, quē Esau & posterij eius inhabitauerunt. Sunt tamen
 qui dicunt Esau utrunq; inhabitasse montē, & utrique nomē dedisse. Nam
 quum Iacob proficisceretur in Mesopotamiam, Esau habitabat cum patre
 suo in Bersabee, & assumptis omnibus suis secessit ultra Iordanē, quod hinc
 patet, quia dicit' Gen. xxxiij. Quum Iacob transisset Phaniel, ortus est ei sol,
 & eleuans oculos uidit uenientē Esau. Ostenditur autē hodie locus Phaniel
 ultra Iordanē ad orientālē plagam. Quod si Esau tunc alterū montē Seir in
 habitasset, nō tam subito occurrere potuisset fratri suo Iacob, quū mons ille
 à loco Phaniel plurimū distet, quippe qui tribus diæctis à mari mortuo in ul
 terioribus locis abest. Proinde hæc locorum mutatio uidetur illū consequuta
 propter diuersas uxores, quas passim ex alienigenis gentibus duxit. Nā quū
 filiam Ismaël sororē Nabaiath accepisset, cœpit habitare in monte Seir, qui
 est iuxta desertū pharan, in confinio illo, ubi focer eius Ismaël habitauit, de
 quo in Genesi dicitur, Factus est uir gnarus sagittandi, moratusq; est in so
 litudine Pharan. Deinde duxit & alias uxores de filijs Euei Chananei, qui
 habitabāt iuxta montes Gelboë nō longe à mari Galilææ, ubi mons quidā
 ab eius inhabitatione denominatus est Seir, quem, scilicet tunc possedit quū
 Iacob è Mesopotamia rediret: id quod & hinc probari potest, quia quum Ia
 cob timeret occursum fratris sui, occurrerunt illi angeli dei, ut trepidum corro
 borarent, quos appellauit Mahanim, hoc est castra: unde & locus ille Maha
 nim cœpit uocari: constat autē locū illū esse in monte Galaad, qui tribui Gad
 cessit in sortē. Mons itaq; Seir q est in tribu, Gad, nō longe abest à mōtibus
 Gelboë atq; ciuitate Bethsan, ubi, scilicet, Iordanis ingreditur mare Galilææ,
 à quo loco litus Iordanis orientale est duarū tribuū & dimidiæ usq; ad cam

Neptalim

Bethsaida

Magdalum

Mons Seir

Phaniel

Mons Galaad

Bethsan

Pater deserti peltria Moab sub mōte Abarim. A' quo si ulterius in eiusdē fluij litore contra Austrū procedas transibis terrā Moab usq; ad petram deserti, quæ nunc Krac dicitur, cui pars quædā terræ Ammō succedit, pertingens ad mare mortuum, & hinc usq; ad montē Seir qui coniungitur deserto pharan iuxta Ca desbarne, habens à latere desertum Sinai. Iter ab Acone uersus Eurū.

Cana Galilææ **N**unc aliam psequamur lineā, ab Acone, scilicet, cōsueto more exordiū facientes, & contra Eurū iter dirigentes. Igitur si ad hāc plagā gressum moueris, primo occurret Cana Galilææ, iij. distans leucis ab Acone. Hinc sūt duæ leucæ uersus meridiē ad uillā Ramā nomine, quæ sita est sub monte qui Nazaret usq; pertingit. A' Rama est una leuca & dimidia ad uillam quandā quæ olim grandis fuit uocata Abelina, distans à Dotaim media leuca uersus orientem, de qua in libro Iudith fit mentio. De Abelina est una leuca ad montē Bethulię, ubi Iudith occidit Holofernē, qui mons per totā ferē cernitur Galilæā, habēs adhuc pulchra quædā edificia, sed plures ruinas. A' Bethulia est una leuca ad ciuitatē Tyberiadis, eundo, scilicet, inter orientē & Austrū supra mare Galilææ, à q̄ mare Galilææ dictū est mare Tyberiadis. Hęc olim uocata est Cinereth, & ab ea mare Cinereth, sed ab Herode istaurata in honore Tyberij Cæsaris, Tyberias est uocata. Habet solū fertile & pingue, terminatq; ad eā regio Decapoleos, de qua Iacobus patriarcha Ierosolymitanus sic ait in lib. quē de terra sancta cōposuit: Regiōis Decapoleos fines sūt mare Galilææ ab oriente, & Sidon magna ab occidente, & hęc est latitudo eius. In lōgitudine uero incipit à ciuitate Tyberiadis, & uergit p̄ litus maris Aquilonare usq; in Damascū. Dicit̄ aut̄ Decapolis à decē principalibus eius ciuitatibus, quarū nomina sunt hęc, Tyberias, Sepeth, Cedes, Neptalim, Assor, Cæsarea Philippi, Capharnaum, Ionitera, Bethsaida, Corozaim & Bethsan, quæ etiā Sitopolis est appellata. A' Tyberiadē contra occidentem sunt sex leucę, & à Cana Galilææ tres contra Austrū ad Sephorū oppidū & castrū, unde Ioachim pater beatæ uirginis oriundus putat: & est in tribu Aser iuxta uallē Carmelon. A' Sephor sunt tres leucæ contra Austrū ad Nazareth ciuitatem Galilææ, ubi Christus conceptus & educatus fuit. Distat ab Acone septē leucis. Extra eam ciuitatē ad spatiū unius stadij est locus, quem appellant saltū domini, ubi Iudæi uolebant Iesum præcipitare, sed subito elapsus manibus eorū, in latere montis opposito inuentus est. Ab isto mōte uidetur mons Thabor & Hermon, uilla Endor, Naim & Iezrael, atq; ferē tota planicies campi Esdrelon. A' Nazareth duabus leucis uersus orientē est mōs Thabor, in quo dominus transfiguratus fuit. Sunt in eo adhuc ruina uariæ palatiorū, & turriū quæ hodie sunt latibula leonū & aliarū bestiarū. In pede Australi huius montis contra uillā Endor prope uia quæ ducit à Syria in Ægyptū, est lōcus ubi Melchizedec dicitur occurrissē cū pane & uino Abraham redeunti à cede iij regū. In pede uero eius orientali descendit torrens Cison, iuxta

iuxta quem Barac pugnauit contra Sifarā & in fugā uertit. Colligit autē torrens iste de aquis pluuialibus quæ defluūt à montibus Thabor & Hermon, & præcipitat in mare Galilææ. A monte Thabor contra Eurū est una leuca ad uillam Endor, quæ sitū habet iuxta montē Hermonim: qui tamen nō est mons proprius & distinctus, sed iugum quoddā humile seu tumor quidā à monte Hermon contra montē Thabor procedēs. Est & alius mōs Hermon minor, qui distat à Nazareth duabus leucis, à mōte uero Thabor uersus Austrū paulo plus una leuca, in cuius latere Aquilonari est ciuitas Naim, ubi dominus filiu uiduę unicū à mortuis suscitauit. Extendit autē mons ille in longū ferè quatuor leucis contra mare Galilææ, desinens non longe ab eo loco ubi Jordanis ex mari Galilææ egreditur. Iter ab Acone uersus Notum.

Endor

Mons Hermō

Naim

Describemus nunc iter aliud in quarta orientali, procedendo, scilicet, ab Acone contra Notum. Igitur ab Acone quatuor sunt leucæ ad torrentē Cison, ubi Elias occidit sacerdotes Baal, & is torrens paruo exacto terræ spatio intrat mare magnum, tribus, scilicet, ferè leucis ab Acone. Et licet iam dixerimus hunc torrentē in mare Galilææ deferri, tamen quum locus eius originis sit aliquanto eminentior, fluit in diuersas plagas, partim, scilicet, contra orientem in mare Galilææ, & partim contra occidentē in mare magnū: & ita duo sunt torrētes seu riuī, sed ab uno loco originem ducētes. Ille tamē Cison qui fluit ad occidentē, colligit plures aquas, quia à monte Ephraim & à locis Samariæ ppinquirioribus atq; à toto cāpo Esdrelon, confluūt plurimę aquæ & recipiūtur in hūc unū torrentē. A loco interfectionis sacerdotū Baal sunt tres leucæ contra Austrum ad castrū Cain: à quo rursus uersus Austrū ad Magedo sunt sex leucæ, quod hodie Subimbre uocat, ubi rex Iosias occisus fuit à Pharaone rege Ægypti. Et aduerte quod campus iste Magedo, Esdrelon & planicies Galilææ sunt ferè unus & idem campus: sed nomina illa hodie oīa in obliuionē abierūt, uocaturq; campus Sabæ, à quodā castello quod Saba nūcupatur, distans à ciuitate Aphec quātus est iactus arcus, Cingitur cāpus ille ab oriente mari Galilææ & Iordane, ab Austro monte Ephraim & Samaria, ab occidente partim monte Ephraim & partim mōte Carmelo, ab Aquilone mōtibus planiciei & Libano, uideturq; iuxta lōgitudinē habere x. leucas, & iuxta latitudinē sex. De mōte Cain cōtra orientē sunt duæ leucæ ad Casal Mesra, & una leuca contra Austrū ad castellū qd Saba uocatur, ad cuius occidentale latus extra uīā quæ ducit in Iezarel ad dexterā, ostendūtur ruinae ciuitatis Aphec, ubi Syri pugnauerūt contra regē Achab, qñ dixerūt, Dī montiū dī deorū, pugnemus cōtra eos in uallibus. De Aphec ad unā leucā cōtra orientē sinistrā uersus, extra uīam quæ ducit Iezrael, in latere Australi montis Hermon, est ciuitas Suna, celebris miraculo quod p̄ Elisæū dñs in suscitatione pueri mortui fecit. A Suna xi. sunt leucæ ad ciuitatē Bethsan, eūdo cōtra orientē, & parū dedinādo ad Austrū, inter montē Gelboë & Iordanē.

Duplex torrens Cison

Magedo

Campus Sabæ

Aphec

Suna

C 4 Distat

Distat autē media leuca à Iordane. In huius murum suspendērūt Philistīm
 cadauera Saulis & filiorū eius, quos occiderunt in monte Gelboë. Hæc Beth
 san secundum Iosephum alio nomine uocatur Sitopolis. Iuxta hanc ciuitatē
 est mons Gelboë, extendens se uersus occidentē usq; in Iezraël ad duas leu-
 cas. A' Bethsan sunt duæ leucæ uersus occidentē ad Iezraël, quæ olim erat una
 ex ciuitatibus regalibus in Israël: sed hodie uix habet xx. domos, uocaturq;
 Zaracin, in pede montis Gelboë ad occidentē sita. Ante cuius introitum est
 ager Nabet. Et nota quod hi duo montes, Hermō & Gelboë, iacent in una
 linea meridionali, Gelboë quidem ad Austrum, & Hermō ad Aquilonem,
 intercepto duarū leucarum spatio inter eos. Longitudo uero eorū est ab ori-
 ente in occidentē, terminanturq; ambo ab oriente in Iordanē. Porro longi-
 tudo eorū describitur esse undecim leucarū. In ualle uero seu planicie interme-
 dia describūtur multi cōmissi cōflictus. Ibi enim pugnauit Gedeon contra
 Madian, & Saul contra Philistæos, Achab contra Syros, & modernis tem-
 poribus Tartari ibi conflixerunt cum Saracenis. Notandū quoq; hii, supra
 regionē Traconitidis esse alium montē Hermon iuxta montē Sanir, de quo
 scriptura in multis locis mentionem facit, & est multo maior & altior illo de
 quo hic scripsimus. Cæterū in planicie quæ est inter istos montes, incipit con-
 uallis, quæ ob sui amœnitatē dicitur illustris, extenditurq; in longū per totū
 descensū Iordanis usq; ad mare mortuū: & priusquā dñs subuerteret Sodo-
 mā & Gomorrhā erat uallis illustrissima, aquis irrigata ut paradīsus dei. Ha-
 bet Iezraël pulchrū p̄spectū per totam Galilæā usq; ad Carmelū & montes
 Phœnicis, montēq; Thabor & Galaad. Ante montē Galaad uersus Iezraël,
 quæ est in latere Australi mōtis Gelboë, transit uia plana de Iordane in Sa-
 lim ubi erat Ioannes baptizans. Nec est uerum, ut quidam putant, neq; rorē
 neq; pluuiā descendere sup̄ mōtes Gelboë, quū in memetipso anno domini
 millesimo ducentesimo octuagesimo tertio, & pluuiā & rorē in illo mōte sim-
 expertus. De Iezraël sunt iiii. leucæ contra Austrū ad oppidū † Gino, sitū in
 pede montis Ephraim, ubi incipit Samaria. Sūt autē à Gino ad Iordanē vii.
 ferè leucæ eundo uersus orientē, & loco illi coniungit̄ ab Austro terra Taph-
 ue. A' Gino contra Austrū sunt iiii. leucæ ad ciuitatē Sebasten, quæ olim Sa-
 maria fuit dicta, caput regni deē tribuū, quod regnū Israël dicebatur. Nūc
 uero peccatis hominū exigentibus pauculas habet domos unā cū ecclesia in
 honorē diui Ioānis baptistæ extructa, sed quā Saraceni sibi usurpauerūt. Est
 & alia ecclesia in sup̄cilio mōtis, ubi palatiū regis fuit, sita, quā Græci monachi
 Christiani inhabitāt, à qbus humaniter sui susceptus. Nō facile dixerō qua-
 les & quātas ruinas in hoc loco uiderim, ut etiā longe excedāt ruinas quæ Ier-
 osolymis cernuntur. In monte uidentur adhuc columnæ marmoreæ, quæ
 sustentabant regia illa ædificia, palatia & deambulatoria, quin & per totum
 montis circuitū huiuscemodi inueniuntur stantes columnæ, quæ platearum
 sustinebant

Iezraël

Mons Gelboe

Mōs Hermon

Vallis illustris

Alij, Gelin

Samaria

sustinebāt testudines. Situs huius deuastatæ ciuitatis est pulcherrimus, nam inde liber patet aspectus usq; ad mare Ioppe, & ad Cæsaream Palæstinæ, ad montem Ephraim, & ad Carmelū maris: abundat quoq; hortis, fontibus, oliuetis, & omnibus bonis necessarijs. A' Samaria contra orientem sunt tres leuæ ad Thersam ciuitatē, sitam in alto monte, in qua reges Israël ante ex-
 Thersa
 structionem Samariæ aliquanto tempore regnauerunt, eratq; in sorte Manasse. A' Thersa ad orientem, in uia quæ ducit ad Iordanē, est terra Taphue, sex distans à Thersa leucis, & est quoq; de sorte Manasse. A' Samaria cōtra Austrū iuxta uiam quæ ducit Sichē sunt duæ leuæ ad Bethel in alto monte
 Bethel,
 sitam, in quo Ieroboam filius Nabat posuit unum de uitulis aureis, quibus peccare fecit Israël. Inde ad mediam leucam uersus sinistram, est mons alius nomine Can, supra ciuitatem Sichem, in quo secundū quosdam alius uitu-
 Dan
 lus aureus positus fuit. Diuus uero Hieronymus putat eum cōstitutū fuisse in ciuitate Dan, quæ nunc Belenas & Cæsarea Philippi uocatur. Inter istos duos montes sita est ciuitas Sichem, quæ hodie Neapolis uocatur, amceni-
 Sichem
 tate & delitijs nullo loco inferior. Haud longe à porta eius Australi est fons Iacob in uia quæ ducit Ierusalēm, ubi dominus sedens super puteum, potū postulauit à muliere Samaritana. Supra fontem istū ad dexteram est mons excelsus habēs duo capita, quorū unus est mōs Garizim, alius mōs Ebal, de quibus in Deuteronomio legimus Ad sinistrā uero fontis huius sunt ruine magni oppidi, ubi cernūtur lapides marmorei, & integræ quædā columna, aliæq; magnorū & collapsorū palatiorū indicia. Locus quoq; ipse mirum in modum est fertilis, & solū fœcundū. Distat ab his ruinis Neapolis uno stadio, putoq; fuisse oppidū Thebes. Huic fonti adiacet prædiū quod dedit Iacob filio suo Ioseph, uallis, scilicet, quædā looga & fertilis. A' Siāhem numerātur quatuor leuæ contra Austrū ad Lemnā, casale ualde pulchrum, situm
 Lemna
 iuxta uiam ad dextram, quæ ducit Ierusalē. Est & alia Lemna ciuitas in tribu Iuda, hæc autē est in tribu Ephraim. A' Lemna eundo cōtra Austrū sunt iij. leuæ ad oppidū Magnas nomiē, quod fuit terminus Australis tribus Eph-
 Magnas
 raim, hodie uero dicit Bira, & est de dominio militiæ templi. A' Magnis uersus Austrū est una leuca ad Gabaa, Saulis, ubi oppressa fuit uxor Leuitæ, & ob facinus illud ferè tota tribus Benjamin deleta, ubi & Saul filius Kisch primus rex Israël natus fuit. A' Gabaa euntibus una leuca cōtra Austrū occur-
 Gabaa
 ris Rama ciuitas, sed quæ hodie est uilla, sita in monte ad sinistram iuineris ducentis in Ierusalem. Hinc tres sunt leuæ eundo contra Austrum ad ciuitatem Ierosolymitanam, de qua infra. Hic uero reuertar ad Sichem, & de scribam iter quod ab ea ducit uersus orientem. Itaq; à Sichem uersus orientem ad Iordanem procedendo, quatuor sunt leuæ ad Ennon oppidum
 Ennon
 bene munitum atq; optimis abundans terræ nascentibus, fuit autem de sorte Ephraim. Ab Ennon contra orientem quatuor sunt leuæ ad Phasellum casale

casale, situm in descensu montis Ephraim, tribus leucis à Iordane in campe-
 stribus, ubi torrēs Charith descendit de monte, in quo loco mansit Elias,
 quando corui ei deferebāt cibum mane & uespere. Sunt & aliæ uillæ in terra
 sancta, quæ Rama uocantur, una iuxta Thecuam in uia qua itur in Hebrō,
 alia in tribu Neptalim nō longe à casali Sephet, tertia in Silo. Et omnes istæ
 uillæ iacent in collibus excelsi: nam Rama excelsum interpretat̃. A' Phafello
 ad sinistram una leuca uersus terram Taphue, est castrum Dooch, ubi Tho-
 lomus filius Abochi insidiose cepit Simonem Machabæum. In loco isto cō-
 spicitur terra Galaad, & duarum tribuū atq; dimidiæ, terra Efebon & mon-
 tana Moab, mons Abarim & Phasga atq; Nebo: & descenditur hinc in cam-
 pestria Iordanis, quæ loca sunt plana usq; in Iericho, & ultra per totū descen-
 sum Iordanis usq; ad mare Salinarum, Sciendum etiam quòd ab ortu Ior-
 danis sub mōte Libano usq; ad desertum Pharan per centum ferè milliaria,
 Iordanis ipse in utraq; ripa campos habet latos, & amœnos atq; prata uiren-
 tia positis hinc inde altissimis montibus, in quos hæc arua desinunt, qui &
 usq; ad mare mortuū iuxta Iordanis riuum protenduntur. De Phafello con-
 tra Austrum quinq; sunt leucæ usq; ad Galgalam, ubi filij Israël transito Ior-
 dane longo tempore sunt castrametati. A' Galgalis si uersus Iericho uadas,
 habes ad dextram montem Quarentanam dictum, distantem media leuca
 à Galgalis, ubi, scilicet, dominus quadraginta diebus & noctibus ieiunauit.
 Est mons ille altus, & ascensu difficilis, habens ab uno latere fontem, cuius a-
 quas amaras sanauit & dulcorauit Elisæus, cuius aque fluunt iuxta locū Cal-
 galæ à parte Australi, & illico in tantum succrescunt, ut impellant totas mo-
 les, sed postea in riuos secreta, hortos & prata irrigant. A' Galgala dimidia
 leuca contra Austrum est uallis Achor, ubi lapidatus fuit Achan ob furtū
 anathematis. Item à Galgala per unam leucam contra orientem est sita Ie-
 richo, cuitas olim famosa, nunc autem habet octo domos, uix nomen uillæ
 sortita. A' Iericho per duas leucas uersus Iordanem est sacellum extructū in
 honorem sancti Ioannis baptistæ, ubi putatur dominus ab eo baptizatus:
 alij uero id factum putant in Salim. A' Iericho sunt duæ leucæ uersus mare
 mortuum ad Bethagla, ubi filij Israël planxerunt patrem suum Iacob defun-
 ctum, quando eum tulerunt de Ægypto, & distat una leuca à Iordane. A' Ie-
 richo tres numerantur leucæ ad mare mortuū, quod est locus asphalti seu bi-
 tuminis, quod etiam mare salis nominatur, diuiditq; Arabiam à Iudæa, &
 terminatur ad eius litora terra Moab & Ammon, item que mons Seir, de
 quibus supra mentionem fecimus. Circa medium eius, in litore orientali
 ostenditur castrum Mozera, quod olim Petra deserti uocabatur, nunc uero
 Crack dicitur, munitum apprime, quod Balduinus rex Ierosolymitanus
 restaurauit, ut regnum illud ampliaret, sed à Soldano nunc tenetur, qui in
 eo reponit thesaurum totius Ægypti & Arabiæ. A' Crack duæ numerantur
 leucæ

leuca (secundū aliud exemplar, duæ diætæ) ad Areopolim eundo uersus Vulturum, quæ nūc Petra dicitur, & est metropolis totius Arabiæ secūda Olim uero Ar uocata est, sita in torrente Arnō, in confinio Moabitarū, Ammonitarum & Amorreorū. In eodem litore est locus ubi Balaam ductus fuit in montana Moab, ut malediceret filijs Israël. A Iericho quinque sunt leucæ contra Austrū ad oppidū Segor, sub monte Engaddi positū, inter quem montem & mare mortuū est statua salis, in quam uxor Lot fuit conuersa: pro qua uidenda, multū subij laboris, sed incassum: nam auerterunt me Saraceni, dicentes locū non carere periculo propter serpentes, uermes, & feroces bestias ibi habitantes: sed postea comperi rem nō ita se habere. Et nota quōd mare mortuum ab oriente in occidentē, quæ est latitudo eius, habet quinque leucas, in longitudine uero, quæ est ab Aquilone ad Austrū, hebet quinque diætæ: ut mihi Saraceni retulerunt. Alij tamen aliā assignauerunt longitudinē. Scribit patriarcha Ierosolymitanus, qui sæpe locum illum inuisit, mare illud semper fumum reddere & nehulam in modum camini infernalis: unde tota illa uallis quæ aliquando ob sui fecunditatem & amœnitatē illustris dicta fuit, ad spatium dimidiæ diætæ sterilis & inutilis reddita est, ita ut nec ullum germen proferat ferè per spatium quinque leucarum, nisi iuxta ciuitatem Iericho, ubi horti irrigant̃ a fonte Elisæi. A dextris & sinistris huius maris, montes steriles & aridi cernuntur, nam quocunq; uapor à mari illo ascendens impellit̃, ibi terræ nascētia nō secus q̃ si à pruina fuissent tacta emoriuntur. In quo districtū dei iudicium nobis ob oculos ponit̃, qui tam seuerè grandia illa Sodomorū peccata usq; in hodiernū diem non desinit punire. Nec nisi uisa hic scribo. Dixerunt mihi Saraceni, Iordanem ingredi mare mortuū, & rursus egredi, sed post exiguum interuallū à terra absorberi. Excrescit interdū mare illud ex resolutione niuū de Libano & pluuijs cadētibus in Galilæa, in mōte Galaad, terra Moab, Ammon & Seir, quæ aquæ omnes in Iordane cōfluūt, & in mare mortuū emittūtur. Inuenit̃ in eo bitumen, collectū de fundo eius, quod agitante uento sibijpsi coharet, & litori appulsum in magna legitur quantitate. Est autē medicinale & durum, nec resolui potest, nisi in sanguine menstruo, appellatq; gluten Iudaicū, & ab eo lacus ille lacus asphalti, id est, bituminis appellat̃. De quo in Genesi ita legimus, Vallis syluestris, quæ nūc est mare salis, habebat puteos multos bituminis. Hi putei usq; in hodiernū diē cernunt̃ in litore eius, habentes singuli pyramides erectas, id quod oculis meis uidi. Et tantum de isto mari. A Galgala tres numerantur leucæ similiter à fonte Elisæi contra Aquilonem à latere Septentrionali montis Quarantanae ad ciuitatē Hai, quā expugnauit Iosue. Ab Hai ferè una leuca cōtra Aquilonē est Bethel ciuitas, tuæ olim Luza dicebat̃ in tribu Benjamin, ubi Iacob in oriētē à facie fratris sui Esau fugiēs dormiuit, & supposito capiti suo lapide, uidit in somnis scalā stantē sup terrā, & cacumine suo cœlos tangentē: ubi &

Segor

Mare mortuum

Iordanis exinanitio

Asphaltum

Bethel

ubi & erexit lapidē in titulum, uocauitq; nomen loci illius Bethel. Et hic erant hi qui dicunt hæc Ierosolymis facta. Ostenditur autem adhuc iuxta Bethel lapis ille in titulū erectus, unā cū sepulchro Deboræ nutricis Rebeccæ. A' Bethel una est leuca eundo contra Aquilonem uersus Rama, quæ Silo dicitur, ad palmam Deboræ uxoris Lapidoth, quæ iudicauit Israël, & misit Barach ad pugnandum contra Sisaram in monte Thabor. A' Bethel per duas leucas non longe à Rama Benjamin, est Anatoth uiculus sacerdotum, de quo Ieremias propheta fuit oriundus. Iuxta Anatoth inter orientē & Austrū incipit desertum illud quod est inter Ierusalem & Iericho, quod nūc desertum Quarentanæ dicitur, & extēditur usq; ad mare Galilææ, & usq; ad desertum Thecuæ & Engaddi iuxta mare mortuum. A' Segor supra mare mortuum ad unam leucam est ascensus montis Engaddi, ubi Dauid aliquando latitauit, quum à Saul hostili animo quæreretur. Ibi quoq; in circuitu montis fuit hortus Balsami. Sed tempore Herodis magni Cleopatra regina Ægypti, in odium ipsius Herodis annuente Antonio, transtulit illum in Babylonē Ægypti. Sub Engaddi iuxta mare mortuū sunt arbores pulcherrimæ, sed fructus earum quando decerpuntur, intus fauilla & cinere pleni inueniuntur. Montes Engaddi sunt ualde alti, mirabilem præferentes dispositionē: nam habent tam præruptas rupes casum minantes in ualles subiectas, ut uidentibus & transeuntibus timorem & terrorē incutiant. A' Iericho quatuor sunt leuæ contra occidentem, uia quæ ducit Ierosolymam ad sinistram Quarentanæ, ad castrum Adumim, ubi, scilicet, ille qui descendebat de Ierusalē in Iericho, incidit in latrones: id quod his temporibus adhuc multis contingit, & ob id ab effusione sanguinis frequenti nomē accepit. Est locus ipse uisu horribilis, & periculosus ualde, nec quisquam eum audet pertransire sine conductu. Ab Adumim una leuca contra occidentē est Bahurim de tribu Benjamin, de quo fuit Semei filius Iemini qui maledixit Dauid, & est castrum pulchrum in monte alto situm. De Bahurim contra occidentem ad duos iactus arcus est Bethania, castellum Marthæ & Mariæ, ubi peregrinis adhuc ostenditur domus Simeonis leprosi, & sepulchrum Lazari, in quo resuscitatus fuit à domino, tectum lapide marmoreo, in quod ego ut reliqui descendi. Recedendo à Bethania nō uideri potest Ierusalēm ob interpositum montē Oliueti, sed conscenso quodam terræ tumore, uidetur pars quædā ciuitatis unā cum monte Sion.

Descriptio ciuitatis Ierosolymitanæ.

Ierusalem itaq; ciuitas dei summi, de qua dicta sunt gloriosa, posita est in terra montosa: montes enim sunt in circuitu eius, habetq; in circuitu terrā fertilem & bonam, præterquam ad orientem & uersus Iordanem. Distat ab Acone triginta sex leucis, quæ, scilicet, est contra Aquilonem: à Sebeste uero siue Samaria distat sedecim leucis: à Sichem octo, & à Nazareth uiginti septem. Et hæc loca omnia sunt uersus Aquilonem. A' Ioppe uero distat octo leucis

leucis inter occidentem & Aquilonem, à Iericho septē uersus orientem, à Bethleem duabus, ab Hebron octo, & hæc ciuitates sunt ad Austrum. Posita est itaque hæc urbs ab Austro in latere montis Sion, & ab occidente habet montem Gion, nec est hodie situs eius mutatus ut aliqui fabulātur, quum ob locorum munitionem trāsferri nō possit à pristino situ. Est quidem non nihil ampliata in latum, sed non in longum, quum à patre arcis & montis Sion extendi non possit, siquidem mons ille supereminet, intra muros tamen ciuitatis conclusus, amplissimus, qui per se ferē ciuitati fundū præstare posset: nam initium sumit à portu aquarū siue fontis Silohæ uersus orientē, & suo tractu per meridiem usq; ad occidentem ferē semicirculum describit, rupe prærupta semicirculū hunc cingēte & consolidante. Concauitas uero huius semicirculi quum uersus ciuitatem exinanita esset, ut non cōmodum fundamentū castro esse potuerit, plurimū negotij prisca regibus fecit, quousq; oppleretur. Porro à parte occidentis ubi iugum montis initium sumere diximus, sita est turris Dauid in quodam colle ipsius præruptæ rupis, habebatq; à tergo uoraginem quandam quæ uenit à parte Australi montis Sion, & in huius turris angulo se reflectēs gyrabat uersus orientem, diuidebaturq; in duas ualles profundas, quarum una uergit ad Aquilona, altera ad orientem, alium scilicet constituentem angulum, oppositum illi angulo, cui innititur turris Dauid. Proinde uallis quæ à turri Dauid descendebat contra latus Aquilonare montis Sion usque ad montem Moria, & reflectitur in orientem, separabat montē Moria in quo fuit templum, à monte Sion, & totam inferiorem ciuitatē, extēdebaturq; usq; ad torrentem Cedron, per locum ubi nunc est porta aquarum inter montem Sion & palatium Salomonis, quod ædificatum fuit in parte Australi montis Moria, & hoc pacto cingebat uorago illa ex omni parte montem Sion, & hæc erat ciuitas Dauid. Verum nūc uorago ipsa tota repleta est, relictis tamen uestigijs prioris concauitatis. Altera uero uorago seu uallis quæ ab ista iuxta turrim Dauid diuidebatur, procedebat uersus Aquilonem, faciebatq; fossam ciuitatis iuxta longitudinem eius usque ad plagam Aquilonis: & super eam erat intrinsecus rupes eminens, quam Iosephus Arram appellat, quæ sustinebat murum ciuitatis superpositum, cingentem ab occidente ciuitatem usque ad portam Ephraim, ubi curuatur contra orientē usq; ad portam anguli, quæ in angulo ciuitatis constituta erat contra angulū Aquilonis & orientis: & ibi rursus curuabatur ab Aquilone per orientem contra Austrum extra aream templi, includens illam & domū regis atq; portam fontis siue aquarum iuxta montem Sion. Et iste totius ciuitatis erat ambitus. Rupes autem illa super quam ex parte occidentis erat extructus murus ciuitatis, erat ualde eminens, præsertim in angulo, ubi occidentalis muri pars connectebatur Aquilonari, ubi & turris, Neblosa dicta, erecta erat, & propugnaculum ualde firmum, cuius ruinae adhuc uisuntur, unde tota Arabia, Jordanis, mare mortuum, & alia

Mons Sion

Turris dauid

Mons Moria

Neblosa

D plurima

plurima loca sereno caelo uideri possunt. Ab hac rupe ex parte occidentis decliuis pendebat ciuitas, nunc paulatim sese inclinans, & rursum sensim erigens usq; ad murum orientalem qui erat super torrentem Cedron, ubi ciuitas ipsa contingebat litus fluminis, habens illic portam, quæ dicebatur porta sterquilini, eo quod per eam sordes ciuitatis defluebant in memoratum torrentem. Extra uallem quæ est à parte occidentis, fuit dominus crucifixus: & post passionem suã uorago illa fuit terra repleta, & longo post tempore ciuitas muro alio fuit cincta à turri Dauid usq; ad portam Ephraim, quæ nunc Beati Stephani nominatur. Ab occidente uero rupes illa quæ erat pars montis Gion, qui in altum contra occidentem surgebat, supereminebat urbi, sicq; tota ciuitas ab istis duobus montibus quasi in decliuis pendebat. Mons Moria, in quo templum domini & palatiũ regis ædificata erant, aliquãtulum altior erat ciuitate, sed per Romanos complanatus fuit mons ille, & missus in torrentem Cedron cum omnibus ruinis templi & atriorum, id quod hodie aperte uideri potest. Area autẽ templi quadrata est, habens in longitudine & latitudine iactũ arcus, & aliquid plus spatij, & templum in ea nunc ædificatũ adhæret ferè muro ciuitatis, quum uetus templum longe ab eo distitum fuerit, quippe quatuor atrijs interpositis, nec modo distat à muro torrentis Cedron ultra triginta pedes. Ab area templi contra Aquilonem, quãtus scilicet est iactus lapidis, est porta uallis quæ ducit in uallem Iosaphat: & hæc etiam uocatur porta gregis, quod per eam introducebantur greges immolandi in templo. Proinde intrantibus portam uallis seu gregis, ad sinistram occurrit piscina probatica, in qua Nathinnei lauabant hostias, quas tradebant sacerdotibus in templo offerendas, & hæc duas porticus habuisse ostenditur, in quibus secundum Ioannem iacebant infirmi, aquæ motum expectantes. Ad dextram uero ostenditur alia piscina grandis, quæ dicebatur piscina interior, facta ab Ezechia: nam obturans superiorem fontem aquarum Gion, auertit aquas eius, direxitq; uersus occidentem urbis Dauid, incidens ferro petram per uallem quam paulo superius commemorauimus, introduxit aquas per medium ciuitatis in piscinam istam, ne populus in obsidione positus aquæ penuria laboraret: fontem uero aquarum Gion, qui non longe distabat ab agro fullonis, duxit in superiorem piscinam, quæ est super natatoria Silohæ. Et hæc quidem Achaz incepit, sed non perfecit. De hac piscina & hoc fonte atq; eius situ loquitur Isaias: Egrede re ad extremum aqueductus piscinæ superioris in uia agri fullonis. Dicitur autem piscina superior respectu natatoriæ Silohæ, quæ tanquam inferior recipit aquas de fonte Silohæ. Et ne erres in his piscinis, aduerte quod prima & præcipua piscina in Ierusalem erat piscina probatica, duas habens porticus, quam Solomon fecit pro ministerio templi. Secunda fuit iuxta illam contra Aquilonem, dicta interior, quam fecit Ezechias, ut dictum est. Tertia natatoria Silohæ, quæ erat sub monte Oliueti, & sub monte Sion, prope agrum Hakeldemah

Mons Moria

Piscina probatica

keldemach, habebatq; aquam de fonte Silohæ, quam Ezechias quoq; fecit. Quarta erat superior piscina, de qua dictum est, quam Ezechias etiam fecit: Et hæc non fuit in ciuitate, ut quidam sentire uidentur, quum ciuitas ipsa altior fuerit origine eius, de qua hæc piscina suas hauriebat aquas, nempe de fonte Silohæ, & de fonte inferiori aquarum Gion. Vallis Iosaphat cingebat ciuitatem ex parte orientis, sub monte Oliueti descendens: & quamuis adhuc sit profunda, multum tamen est impleta. Romani enim, ut dicit Iosephus, ab illa parte ciuitatem oppugnantes, incisis oliuis & alijs arboribus atq; aggeribus inde factis, eam impleuerunt. Sed & postea capta ciuitate, Aelius Adrianus iussit ruinas atriorum & templi proijci in torrentem Cedron atque complanari montem Moria, & ciuitatem aspergi sale, quæ usq; in hunc diem oculariter uidentur facta. Sepulchrum uirginis gloriosæ ostenditur in ualle Iosaphat, nõ in ima eius profunditate, sed in pede montis Oliueti, & in editiori loco quàm sit ipsa uallis, quod ante subuersionem ciuitas extra terram eminebat: nunc uero est sub terra, una cum ecclesia circum sepulchrum extructa. Non longe ab hoc ostenditur alia ecclesia, ubi fuit hortus Gethsemani, quem dominus oraturus ante passionem suam intrauit, iuxta montem Oliueti cuidam rupi concauæ adhærens, sub qua discipuli sedisse memorantur, quum ipse oraret ad patrem. Sub monte Sion contra regiam Salomonis in occidentali latere uallis Iosaphat est fons Silohæ, a quo per aqueductum deriuatur aqua in piscinam superiorem & in natatoriam Silohæ, non semper, sed quando inundat aquis. Porro ambæ piscinæ sunt in pede montis Sion. Suscipiunt quoque hæc piscinæ aquas de fonte Gion inferiore, qui oritur sub agro fullonis. Iuxta has piscinas ad iactum lapidis ultra uallem ad plagam Australem est ager Hakeldemach, emptus triginta argenteis illis, quibus Iudas dominum uendidit, deputatus in sepulturam peregrinorũ. Infra piscinas istas & agrum Hakeldemach contra orientem, fluit torrens Cedron, colligunturque in ipsum omnes aquæ, quæ tempore pluuiarum in altiora quæque loca circumadiacentia ab aëre descendunt. Nõ longe à sepulchro uirginis benedictæ auditur strepitus eius sub terra ad locũ istũ properãtis: augetur quoq; ex aquis quæ fluunt ex memoratis piscinis, & defertur in uallem Gehennon, quæ etiam locus Tophet uocatur, ubi est fons Rogel, lapis Zoeth, & ubi Adonias fecit conuiuium, quum regnare instituisset. Ibi quoque Isaias sepultus dicitur, terra prius iuxta fontem Silohæ lectus. Sunt hæc loca amœnissima, delitijs plena, uiridarijs & hortis consita, irrigante ea torrente Cedron. Sub hunc locum est mons offensionis, ubi fuit locus ille detestabilis, in quo insani homines traieciabant filios suos per ignem, offerentes eos dæmonijs. Et hæc de forinsecis locis ciuitatis Ierosolymitanæ dicta sufficiant. Nunc etiam quædam perstringemus breui sermone, quæ intra mœnia eiusdem urbis continentur. Et quidem ecclesiæ sepulchri dominici principatum concedimus: hæc rotunda est, habetq; in

Vallis Iosaphat

Sepulchrum Mariæ

Gethsemani

Hakeldemach

Cedron

Gehennon

Sepulchrum dominicum

medio aperturam rotundam, sub qua sepulchrum dominicum sub diuo consistit nullo tectum imbricamento. Spelunca sepulchrum domini continens, habet in longum aliquot pedes, foris quidem marmote tecta, intus uero adhuc nuda conspicitur, sicut tempore passionis fuit. Ostium quod ducit in hanc speluncam, sepulchrū ponitur ad dextrā, hoc est, ad parietē speluncae Septentrionalem, factum de marmore grisei coloris, habens in longitudine octo pedes, sicut & spelunca ipsa: nec est in crypta illa lumen aliquod coeleste, sed lampades aliquae accensae reddunt eam illustrem. Et nota quod ante speluncam dominici sepulchri est alia crypta eiusdem magnitudinis & figurae, solo pariete intermedio à priori segregata, & ad hanc primo descenditur, deinde per ostium intermedij parietis uenitur in speluncam dominici sepulchri: & ostium illud fuit clausum, quando mulieres tempore resurrectionis dominicae dicebāt, Quis nobis reuoluet lapidem ab ostio monumenti? Mons caluariae, in quo dominus crucifixus est, distat à loco sepulchri centum & octo pedibus, & est ascensus à superficie pauimenti ecclesiae ad locum ubi crux rupi infixā fuit, uiginti octo pedum. In ea rupe adhuc apparet scissura, in morte domini facta, à Caluaria per decem pedes ostenditur pars columnae, in qua Christus fuit flagellatus, illuc ex domo Pilati translata. Non longe ab hoc loco descenditur per xlvij. gradus ad locum, ubi Helena inuenit crucē domini defossā. De magnitudine huius urbis scribit dominus Iacobus patriarcha Ierosolymitanus in libro quem de terra sancta composuit in hunc modum: Est saepe nominata & saepius nominanda ciuitas secundum omnes eius partes in monte sublimi sita, muro ualido undiq; cincta, nec nimia paruitate angusta, nec magnitudine cuiquam fastidiosa. À muro namq; usq; ad murum habet distantiam, quantum iacere potest arcus, habens in super à parte occidentali munitiōnem ex lapidibus quadris, ferro & plumbo indissolubiliter compaginatam, quae ab uno latere ciuitati est pro muro, appellaturq; turris Dauid. Ipsa tamē eadem est, quae à quibusdam Antonina dicitur, habetq; mōtem Sion ab Austro, in quo Dauid sibi habitaculum fecit, in quo etiam cum alijs regibus Iuda sepultus est, & eam appellauit ciuitatem Dauid. Mōs autem Caluariae, in quo dominus crucifixus est, à parte occidentis erat extra murum ciuitatis: sed Alius Adrianus ipsam per Titum & Vespasianum omnino destructam reparauit, & adeo ampliāuit, ut locum crucifixionis & sepulturae dominicae intra murorum ambitum comprehenderit. Haecenus ille. Nunc de portis eius. Prima erat porta Dauid, quae erat in latere montis Sion contra occidentem, ubi erat angulus ciuitatis inferioris, oppositus turri Dauid, in loco scilicet ubi duae uoragines ab una nascebantur, una ad Aquilonem & altera ad orientem uergente: ubi & testudo facta est ultra uallem unam, per quam à porta illa erat exitus & introitus. Ad dexteram huius testudinis Iudas in sycomoro quadam laqueo

Caluarie
locus

Ierusalem de
scriptio

Octo porte

laqueo se suspēdit. Ista quoq; porta dicebatur porta pisciū, quia per eam erat uia ad Ioppen & ad alia loca maritima unde pisces inferebantur. Dicebatur quoq; porta negotiatorū, quia per eam erat uia in Bethleem, Hebron, Gazā, Aegyptum & Aethiopiam. Nam ducebat ad agrum Fullonis iuxta montem Gion, ubi à sinistris ibatur in Hebron, à dextra uero uersus Ioppen. Et hæc eadem uia post modicum interuallum iterum diuidebatur: nam ad sinistrā ducebat in uallem Raphaim sub castro Bethsura uersus Philistiim & Gazam, & inde in Aegyptum atq; Athiopiam, unde negotiatores merces uarias adducebāt. Et ad dextram ducebat in Emaus, Ramatha & Ioppen contra occidētem ad mare mediterraneum. Secunda porta ab ista fuit in eadem parte muri, respiciens etiam ad occidētem, & partim ad Aquilonem, uocabaturq; Iebus à Iebusæis. & Iudiciaria, quia extra eam fiebat iudiciorum exequutio. Vnde & extra eā fuit dominus crucifixus. Huius portæ uestigia adhuc apparent in muro ueteri ciuitatis. In nouo uero muro, qui includit sepulchrū domini, respondet ei porta eodē nomine appellata, ducēs in Silo & Gabaō. Tertia porta ab ista, est contra aquilonē, uocaturq; porta Ephraim & porta sancti Stephani, qui extra eam lapidatus fuit: & hæc ducit in Sichē, Samariam, & Galilæā. Quarta ab ista est contra orientem in angulo ciuitatis iuxta torrentem Cedron, dicta porta Anguli, quia in angulo ciuitatis sita erat. Dicta quoque est porta Benjamin, quia per eam fuit uia in Anathoch, Bethel, in desertum & ad ciuitates alias tribus Benjamin. Quinta porta erat contra Austrū ab ista, dicta porta Sterquilini, quia per eam deferebāt aquæ pluuias sordes ciuitatis in torrentem Cedron. Sexta porta similiter respiciebat Austrum, & posita erat iuxta torrentem Cedron, dicta porta Gregis, quia per eam introducebantur greges immolandi in templum, eratq; probatica piscina haud longe ab ea. Dicta quoque fuit porta Vallis, quia per eā ducebat uia in uallē Iosaphat: & porta fōtis draconis, à fonte illo sic denominata. Septima erat porta aurea super torrentē quoq; Cedron posita, & Austrum respiciens, quæ magis erat porta templi q̄ ciuitatis, quia ducebat per compendium ad montem Oliueti. Octaua quoque posita fuit super torrentem Cedron uersus Austrum, sita inter montem Sion & montem templi, dicebaturq; porta Aquarum, quia ducebat ad fōtem & natoria Silohæ in uallem Gehennon.

Montes circa Hierusalem.

AB orientali parte ciuitatis est mons Oliueti, altior cæteris circumiacentibus montibus. In eius summitate est ecclesia constructa, in loco ubi dominus ascendit in cælū. Ad austrum est mons offensionis, ubi scilicet Salomō templum posuit idolo Meloch. Subter eum est locus Tophet siue Gehennō. Inter orientem & Austrum est ager Hakeldemach, habens à tergo montem mediocriter sublimem, qui eodem appellatur nomine: Porro ab occidente adhæret ei ager Fullonis, qui ab occidente terminatur in montem Gion.

D 3 Et hic

Porta pisciū

Mons Oliueti

Mons Scādali

Mons Gion

Et hic mons ab occidente imminet ciuitati, sed sensim decrefcit uerfus portam iudiciariam. Ultra torrentem Cedron in latere Aquilonari montis Oliueti est mons alius altus, quatuor stadjs à Ierufalem diftās, ubi Salomon idolo Mo- abitarum nomine Chamos templum conftituit, & ubi tempore Machabæo- rum ædificatum fuit castrum, cuius indicia adhuc hodie ibi cernuntur. Dua- bus leucis à Ierufalem, in angulo qui est inter occidentem & Septentrionem,

Mons Silo est mons Silo, qui nunc ad sanctum Samuelem dicitur, ubi fuit arca domini longo tempore, tabernaculum fœderis, quod fecerat Moses in deserto. Hinc

Gabaon per unam leucam est Gabaon ciuitas in tribu Benjamin, & in eodem monte fita: unde erant Gabaonitæ, qui funibus in collum miffis, uenerunt ad Iosue, fraudulenter cum eo fœdus ineuntes. A' Ierufalem decem numerantur leucæ

Emaus contra occidentem ad castellum Emaus, ubi dominus in fractione panis co- gnitus est à discipulis. Is locus hodie Nicopolis dicitur. A' Ierufalem duæ sunt

Bethoron leucæ contra occidentem ad Bethoron inferiorem, de qua fit mentio in libro Iosue. A' Ierufalem contra occidentem quatuor sunt leucæ & dimidia ad Ca-

Cariath Iarim riath Iarim, quæ una fuit de urbibus Gabaonitarum, ubi arca domini uiginti annis mansit, postquam à Philistæorum terra fuit reducta. A' Cariath Iarim

Lachis ferè ad occidentem est Lachis, etiam una ex urbibus Gabaonitarum, quam obsedit Sennacherib tempore Ezechia. De Cariath Iarim si duabus leucis cõ-

Bethfames tra Austrum procedas, occurrit Bethfames oppidum, ad quod uaccæ duxerunt arcam dei tempore messis triticeæ, ubi plurimi mortui sunt qui arcam dei nu-

Ramatha dam uiderunt. A' Ierufalem decem leucis uerfus occidentem est Ramatha So- phim, quæ partim erat de tribu Benjamin, & partim de tribu Iuda, fita ta- men in monte Ephraim. Dicta quoque fuit Aramathia, de qua fuit Ioseph nobilis decurio, qui sepulturæ domini interfuit. Hinc quoque Samuel pro- pheta oriundus fuit, ibi sepultus, & uocatur hodie Ramula, A' Ramula uer-

Ioppe fus occidentem tres sunt leucæ ad Ioppen ciuitatem, ubi Ionas nauim intra- uit, cupiens fugere à facie domini in Tharsis, hoc est, ad insulas maris. Porro ad Bethleem ciuitatem Dauid ad Austrum sitam, tres sunt leucæ, in cuius fini-

Bethleem stra parte est uia quæ ducit in Hebron, in qua uiatori quoque occurrit si pa- rum ad dextram declinet, sepulchrum Rachelis, cui pyramis pulchra immi- net à Iacob in titulum monumenti extructa: est Bethleem fita in colle arto & ob-

longo, habens in occidente & in decliui loco collis ingressum, ubi etiam est ci- sterna iuxta portam, de qua Dauid bibere desiderauit, quū esset in præsidio. In extremitate uero orientali sub rupe quadam, quæ erat iuxta murum ciuita- tis, fuit secundum morem illius terræ locus pro stabulo, habens præsepe in ru- pe excisum, ubi mundi saluator de uirgine natus & reclinatus fuit, quum lo- cus alius commodior in diuersorio non esset quàm præsepe, in quod mundi creator & redemptor reponeretur. Hic hodie sacellū est extructū nobilissimū, stratum marmore, & marmoreis erectum columnis, ut uix hodie inueniri pos- sit locus

sit locus sacer illo pulchrior, ut etiam Sultanus tentarit hinc a sportare colum-
 nas & alia cruxta marmorea quibus parietes nitent, ad decorandum palatium
 suum Babylonicum: sed serpente subito apparente, & terrorem incutiēte, desi-
 stere coactus est à concepto proposito. Videntur quoq; iuxta hanc ecclesiā in-
 dicia quaedā monasterij, in quo lectus & sepulchrum diui Hieronymi peregrī-
 nis ostēditur. Item ostēditur locus occisionis innocentīū puerorū, & sepulchra
 Paulæ & Eustoehij, haud lōge ab hac ecclesia. A' Bethleē per dimidiā leucā ad
 occidentē est uilla Bezece, ubi captus fuit Adonibezec, & trūcatus summitates
 manū atq; pedū. Crescit ibi optimū uinū, quo melius in terra illa non inue- *Bezece*
 nitur. A' Bethleem duabus leucis contra collem Achillæ est ciuitas Thecua in
 monte sita, de qua fuit Amos propheta, ibidem Ochozia rege Israēl, occisus & *Thecua*
 sepultus. Inter Thecuam & Engaddi ad sinistrā cōtra desertū Quarentanæ est
 castrū Herodiū alto loco sitū ab Herode extructū. A' Theuca duabus leucis.
 inter orientē & Austrū, est Zoph oppidū iuxta desertū, Zipheorum patria, *Herodium*
 ubi Dauid uagabundus latuit. Huic contra Austrum adiacet desertū Maon, *Ziphei*
 in quo est mons Carmelus, iuxta quem Nabal repulit nuntios Dauid. Nota
 est historia. Ab hoc deserto Maon inter Austrum & orientē, parū distat mōs
 Seir siue Idumea, quam terrā filij Israēl longo tēpore iussi sunt circuire. Quod *Idumea*
 si à memorato deserto contra Austrum uadas, occurrit terra Amalech, quam
 iussus est Saul subuertere interfectis habitatoribus eius. Ante terram Ama- *Amalech*
 lech cōtra mare mortuum est Cadesbarne, locus unde Moses xij. misit explo-
 ratores. A' Bethleē tres sūt leucæ uersus Austrū ad collē Rama, in qua uidetur *Cadesberne*
 tota Arabia usq; ad montē Seir, & omnia loca circa mare mortuum, itemq; lit-
 tus maris magni à Ioppe usq; ad Gazam. A' Rama duabus leucis prope uia
 quæ ducit in Hebrō est prædiū Mamre, ubi habitabat longo tempore Abrā *Rama*
 iuxta ilicem. Ab hac ilice per dimidiā leucā uersus dexterā, est Hebron ciuitas *Mamre*
 illa uetus, olim Cariath Arbe dicta, in qua regnauit Dauid vñ. annis: sitaq;
 fuit in monte: hodie præter magnas ruinas nihil ibi cernitur, sed ad tres ia-
 ctus arcus Austrū uersus, declinando tamen paululū ad orientē, est Hebron *Hebron*
 noua extructa in loco scilicet ubi spelunca duplex, ubi sepulti sunt Adam & *Spelunca*
 Eua, Abraham & Sara, Isaac & Rebecca, Iacob & Lia., Saraceni circa spe- *duplex*
 luncam duplicem, quæ erat in ecclesia cathedrali, ædificauerunt munitionem.
 A' spelunca duplici ad occidentem, ad iactum arcus unum, est ager Damasce- *Ager Damas-*
 nus, ubi plasmatus dicitur Adam, habetq; argillam rubeam, flexibilem in *scenus*
 modum ceræ, quæ per camelos in magna quantitate in Ægyptum, Æthio-
 piam, Indiam, & alia loca deportatur. Nam abutuntur ea in uarias supersti-
 tiones. Iuxta hunc agrum Damascenum, ostenditur etiam locus ubi Cain
 fratrem suum Abel occidit. Fabulantur quoque illic Adam & Euam multo
 tempore luxisse Abel filium suum in spelunca rupis cuiusdam, quæ ad Au-
 strum patet. Ab Hebron tribus leucis contra Austrum est Dabir, quæ & *Dabir*

Cariath Sepher, id est ciuitas libri seu literarū, de qua Iosue. Ab Hebron tres numerantur leucæ contra Aquilonem, declinando paululum ad occidentem, ad Nehel Escol, id est, torrentem Botri, unde exploratores portauerunt palmi tē uuæ. Ad læuā huius uallis per dimidiā leucā descēdit riuus, in quo Philip- pus baptizauit eunuchū Candacis reginæ, haud lōge à Sicelech. A Nehel Escol octo numerantur leucæ uersus Ierusalem, ad domum Zachariæ, quam itrauit pregnās uirgo Maria, salutatura Elisabeth. A domo Zachariæ tres sūt leucæ uersus Aquilonem, & itidem tres leucæ à Nicopoli contra Vulturum, ad Nobe ciuitatē sacerdotū, quæ nūc Bochonopolis dicitur, ī uia quæ Diospolim ducit atq; Ramatha, ubi Dauid ab Abimelech accepit gladiū Goliath Ge thæi. Hæc de Ierusalem & locis circumiacentibus dicta sufficiant.

Ab Acone uersus Austrum iter.

Quatuor sunt leucæ ab Aconensi ciuitate ad oppidum Caiphæ, in pede montis Carmeli ad Aquilonem situm. A Caipha tres numerantur leucæ ad castrum peregrinorum fratrum militiæ templi, munitissimum quidem, & in corde maris situm, talibus muris & antemuralibus cinctum, ut ferè inexpugnabile sit. A Caipha ad leucam unam & dimidiā in monte Carmeli est spelunca Elisei & mansio Elisei: ubi hodie habitant fratres Carmelitæ. A castris peregrinorū quatuor sunt leucæ ad Cæsaream Palæstinæ metropolim, in qua fuit sedes archiepiscopalis, quāque Herodes magnus instaurauit, & in honorem Cæsaris Cæsaream appellauit, & in ea Petrus baptizauit Cornelium centurionem. A Cæsarea nouem leucis contra Austrum est munitio Arsur, quondam Antipatrīda ab Antipatrīde Herodis magni dicta. Hæc ali- quando fuit fratrum de hospitali sancti Ioannis. Ab Arsur quatuor sunt leucæ contra orientem ad Manathat, nunc Kato dicta, & sub monte Ephraim sita non longe à monte Saron. In hac Saraceni posuerunt præsidium mili- tum contra castrum peregrinorum. A Kato quatuor leucis contra Austrum est mons Saron & oppidum Sarona, de quo fit mentio in Actibus aposto- lorum. De Arsur octo sunt leucæ usque ad Ioppen, & hinc quatuor numeran- tur usque in Geth, quæ olim una fuit de principalioribus ciuitatibus Philis- tinorum: sed nunc paruum est casale, uocatur que Ybilim in colle situm. A Geth duæ sunt leucæ contra Austrum ad Bethsames Iuda. Hinc si ad orien- tem procedas, post sex leucas occurrit mons Modin, de quo oriundi fue- runt Machabæi, & ostenditur illic sepulchrum eorum. A Bethsames con- tra occidentem, ferè per quatuor leucas haud longe à mari est Accaron, et- iam una de principalioribus ciuitatibus Philistinorum. Verum hodie exiguum est casale, antiquo retento uocabulo. Ab Accaron quatuor sunt leucæ uersus Austrum ad Azotum, quæ etiam una fuit ex potioribus Phi- listinorum ciuitatibus, una leuca à mari distans, sed hodie parua est uil- la. A Ioppe duæ sunt leucæ ad Lidam seu Diospolim. Hinc quatuor leucæ

Castrum peregrinorum

Fratres Carmelitæ

Cæsarea Palæstinae

Kato

Ioppe

*Geth
Bethsames
mons Modin*

Accaron

Azotus

Lida

leucæ contra orientem ferè, paululum ad Aquilonem declinando, est Lobna, *Lobna*
 non longe à Lachis quam cepit Iosue, & quã obsedit Sènacherib. Inde per tres
 leucas, in uia quæ ducit ad Gabaon, est Aceda oppidũ, & Maceda, ubi quinque *Aceda*
 reges se absconderãt in spelunca, de quo in Iosue. Hinc si progrediaris tribus
 leucis contra orientem, nõ longe à Nobe, est Sochoth Iudæ, iuxta uallem tere *Sochoth*
 bynthis, ubi puer Dauid in funda & lapide interfecit Goliath Gethæum. A
 Nobe, quæ hodie Bethnopolis uocatur, sunt tres leucæ usque in Emaus, quæ
 hodie Nicopolis appellatur. Ab Emaus spatio unius leucæ & dimidiæ ascendi *Emaus*
 tur per uallem Raphaim, à latere domus Zachariæ, quæ relinquitur ad dextrã
 euntibus in Ierusalem. Ab hac Zachariæ domo numerantur tres leucæ & di
 midia dextrorsum ad castrum munitissimum Bethsura nomine, situm in la *Bethsura*
 tere montis contra Bezeck & Bethleem, quod ædificatum fuit tempore Ma
 chabæorum, & paulo post fraudulenter captum ab Antiocho adolescẽte. Di
 stat autẽ ferè per unam leucam à Ierusalem. Ab Azoto quatuor leucis contra *Ascalon*
 Austrum est Ascalon, quarta Philistinorum ciuitas, sita in litore maris, & ha
 bens formã semicircularẽ, unicum ferè robur & propugnaculum Saracenorũ
 in terra illa. Ab Ascalone duabus leucis contra Austrũ est Gaza, in litore quo *Gaza*
 que maris sita, quæ nunc communiter Gazara appellatur, & transit per eam
 uia in Ægyptum. A Gaza quatuor numerantur leucæ usq; ad Bersabee, quæ *Bersabee*
 nunc Giblin dicitur, & est terminus Iudææ atque terræ promissionis contra
 Austrum. In hac manserunt multo tempore Abraham & Isaac, ut patet in Ge
 nesi. Distat ab Hebron sicut & Gaza paulo amplius una diætã. Ultra hanc
 extremitatem terre sanctæ est desertum illud magnum, quod ad Ægyptum
 usque ferè extenditur, in quo aberrauerunt filij Israël quadraginta annis. Ita *Longitudo ter
 re sanctæ*
 que longitudo terræ sanctæ ab Aquilone incipit à monte Libano iuxta Cæsa
 ream Philippi, extẽditurq; contra Austrum usq; in Bersabee Iuda, quæ est cõ
 tra desertum, complectens plus minus ue lxxij. leucas. Latitudinem uero eius
 non adeo exacte obseruauim. Porro memorata longitudo decem tantum com
 plectitur tribus. Tribus Iuda superiorem obtinuit regionem, quæ in longitudi *Iuda*
 ne quidem extenditur ab Ægypto usque in Ierusalem, diciturq; interuallum
 illud occupare septem diætã. In latitudine uero incipit à lacu asphalti, hoc est,
 à mari mortuo, & desinit usque ad mare magnum in occidente. Tribus Simeo *simcon*
 nis obuenit pars in ipsa tribu Iudæ, nempe quæ est iuxta Ægyptum circa mõ
 tana Arabiæ. Beniamitæ sortiti sunt possessionem suam à Iordane usque ad
 mare magnum in lögitudine, latitudo uero eius est ab Ierusalẽ usq; in Bethel *Beniamin*
 quatuor ferè complectens leucas. Tribus Ephraim sortem suam accepit à Ior *Ephraim*
 dane fluuiio usque ad Gaderam, quæ est iuxta Ioppen, & ex transuerso usque
 ad campum magnum ubi incipit Galilæa. Tribus Manasse una medietas in *Manasse*
 cipit à Iordane, & terminatur ad mare magnum, & in transuerso quæ est lati
 tudo eius, desinit in Bethsan. Tribus Isachar secundum longum incipit à Ior *Isachar*
 dane &

dane, & terminatur ad Carmelum iuxta Magedo: in latitudine uero habet Bethsan & montem Thaborinum extremitates. Tribus Zabulon habet Carmelū & lacum Genezareth extremitates longitudinis, & in latitudine à monte Thabor uersus Nazareth, quinque occupat leucas. Tribus Aser occupat totam terram à Carmelo maris usque ad Sidonē magnā, in longitudine scilicet uiginti leucarum continēs spatium: in latitudine uero extenditur à mari magno usque Nafon & Assor per spatium nouem leucarum. Tribus autem Neptalim accepit partes orientales usque ad Damascū, Gallilæā superiorē à mari Galilææ usque ad montem Libani, fontesque Iordanis includens, & hæc in longitudine: iuxta latitudinē uero transit ab assor usque ad regionem Traconitidis. Tribus Dan occupat loca conuallis iuxta mare magnū, ab Austro terminata ad Azotum: ab Aquilone ad Doram, habens scilicet à tribu Iuda Azotum, Accarō & Geth: & à Beniamin Iamniam & Ramatha usque ad Ioppē. Et ut in summa dicam, tota terra sancta à Iordane usque ad mare magnum, quæ est latitudo eius ab oriente scilicet in occidentē, nō uidetur excedere sedecim leucas. In longitudine uero, quæ ab Aquilone in Austrum computatur, à Dan scilicet, quæ nūc Belenas siue Cæsarea Philippi dicitur, usque ad Bersabee, quæ nunc Giblym appellatur, habet circiter sexaginta quatuor aut sex leucas. Et hæc de magnitudine, urbibus, fluminibus, & cæteris locis terræ sanctæ dicta sufficiant.

De fertilitate terræ sanctæ & uarijs eius habitatoribus.

Habet terra sancta id in sacris literis præconij, ut reliquas terras in bonitate & fecunditate excellat, atque longe post se relinquat, quippe quæ melle & lacte exuberare dicitur, per quæ intelliguntur omnia ea quibus opus habet mortalis hæc uita. Est solum ipsum frumenti feracissimū, quippe quod in cultura sua minimum laborē exigit, & multū reddit fructū. Nā id sæpe oculis meis uidi, duobus tantū bobus aratrū inuerti: nec agros stercore opus habere quum suapte natura terra ipsa pinguis sit, & in plerisque locis hoc externo minime egeat cōdimento: rosas, rutā, fœniculū, saluiā & alias herbas humus ipsa sponte producit. Lana quoque succida ibi crescit in fruticetis quibusdam, quorum semina singulis annis in terrā sparguntur, & ex his cōsurgit caudex quidam, in cuius folliculis lana illa colligitur. Crescunt quoque ibi cannæ molles, ex quibus colligitur saccarū. Habent hæc cannæ medullā quādam humidā in modum sambuci, quæ in peluim expressa atque in æneis caldarijs decocta, optimum efficitur saccarū. Id tamē ingenue fateor, raro illic inueniri poma, pira, cerasa, nuces, & alios similes fructus arboreos, sed à Damasco illuc deferuntur, qui tamē adeo solis ardore decocti sūt, ut diu cōseruari nequeant. At loco illorū habent alios fructus, qui etiā per totū annū in arboribus cōseruantur, ut sæpe uideas unā arbore simul flores & fructus maturos gestare. Ex his faciūt icole uaria cōdimēta quibus pulles, carnes, pisces, & alios cibos sapidiores reddūt. Habēt poma cetrina magna, ex quibus optima cōficiūt electuaria. Habēt & alia optima poma & mirabilia

Lana in fruticetis

rabilia, quæ poma paradyfi ab eis uocatur. Hæc crescunt in modum maximi bo-
 tri, quãtãtatem habet mediocris cophini, cuius grana sunt ipsa poma, ita ut nõ
 raro centum poma, & aliquãdo plura simul conglobata in modum uuarum re-
 perias, quarum quodque oui habet magnitudinem, obductum folliculo spisso cro-
 ceci coloris, qui decorticatus dulce & delicatum relinquit fructum. Hæc arbor ultra
 biennium nõ durat, sed arefacta, ex radicibus alios surrogat surculos. Folia eius
 adeo longa sunt, ut staturam hominis erecti ferè excedat. Latitudo uero tanta est
 ut duo folia hominis corpus comode tegere possint. Vineæ multæ sunt in ter-
 ra sancta, & plures essent, si Saracenis uini usus in uniuersum non esset inter-
 dictus. Hi autem terram illam hodie pro maiori parte subiectam tenent: & ubi
 uineas inueniunt eradicant. Optimum uinum quod in ea inuenitur, crescit circa Beth-
 leem in ualle Raphaim, & in Neheleschol, unde exploratores portauerunt palmi-
 tem uuarum ut in Numeris legimus. Circa Sidonem quoque & Anteradum, itemque sub
 Libano monte bonum crescit uinum, & ut mihi retulerunt indigenæ Anteradi, col-
 ligunt uno anno ab eadem uitæ triplex uinum, hoc est: habent uno anno tres uin-
 demias. Nam quum uitis tempore Martij consuetos produxerit botros, id ligni
 quod uacuum est à fructu, refecatur, & tunc ex relicto palmitate in Aprili alius & no-
 uus repullulat surculus, suos quoque secum ferens fetus. Qui & ipse truncatus, in
 Maio nouum producit ramusculum, ferotinis oneratum uuis. Et hac arte fit, ut pri-
 mi botri in Augusto ad maturitatem perducti, suam uindemiam requirant. Secun-
 di uero qui in Aprili floruerunt, in Septembri racemantur: & tertij in Octo-
 bri. Hinc etiam est ut in terra sancta botros uenales inuenias à die Ioannis ba-
 ptista usque in diem diui Martini. Habetur quoque in ea terra ficus, malograna-
 ta, mel, oleum, pepones, cucumeres, melones, citruli, cucumeres Babylonici, &
 alij multi fructus his similes. Frumentum quoque ipsum est delicatissimum, ut non
 uideatur mihi quod unquam meliorem comederim panem quam Ierosolomis.
 Porci syluestres, capreoli, lepores, perdices & coturnices abundant in terra san-
 cta, sicut & leones atque ursi. Sed & cameli ibi in maximo habentur numero.

poma p8
radisi

Tres uno an-
no uindemiæ

Qui homines terram sanctam inhabitent.

Sunt in terra promissionis homines ex omni natione quæ sub caelo est, &
 uiuit quaelibet gens iuxta ritum suum. Et ut uerum loquar, in nostram magnam
 confusionem, nulli in ea peiores & moribus corruptiores inueniuntur quam
 Christiani, cuius habuisse rationem arbitror. Quando aliquis in Hispania, Gal-
 lia, Germania, Italia, aut alijs Christianitatis nationibus malefactor deprehen-
 sus fuerit, utpote homicida, latro, fur, incestuosus, adulter, fornicator, prodit-
 or, & timet propterea à iudice condignam sibi irrogari poenam, fugit &
 transfretat in terram sanctam, quasi hoc contractum aboliturus malum, &
 quum illuc uenerit, non animum sed locum mutauit, & euenit sibi id quod
 scriptum est: Nunquid Aethiops potest mutare pellem suam? Tales sunt ho-
 die in terra sancta non pauci, qui spoliunt peregrinos & conterraneos suos.

Transfuga
Christiani

ad se

*Sacramentorum
fides*

ad se bona fiducia diuertentes, & nihil mali de eis suspicantes: detestabilesque illi patres detestabiliores post se relinquunt filios, qui pollutis pedibus calcant loca sancta, & sua pessima uita id efficiunt, ut sancta dei in magnum ueniant contemptum. Sūt autem præter Christianos in terra promissionis & alia uariæ gentes, præsertim Saraceni, qui Mahumetum prædicant, & legem eius obseruant, agnoscentes etiam Christum ueluti magnum prophetam, de spiritu sancto conceptum, & natum ex uirgine Maria, sed negat eum passum & mortuum, uerum quum illi placuit, aiunt, ascendit in coelum, sedetque ad dexteram patris ut filius. Mahumetum uero dicunt sedere ad sinistram dei, & eum ut dei nuntium ad se tantum missum. Sunt homines illi Mahumetani immundiciæ addictissimi, ducuntque tot quot pascere possunt uxores, præter id quod Gomorrhæico foedati uitio. Sunt tamen hospitales, & satis humani, id quod non semel tantum in meipso sum expertus. Pro modico ministerio illis exhibito, copiosam reddunt mercedem. Sunt præterea in hac terra Syriani, qui quidem Christiani sunt, uerum Latinis nullam seruant fidem, misere & pauperrime uiuunt: auaritiæ studentes, nemini eleemosynam largiuntur. Ditissimus inter eos nõ delicatius uiuit quam pauperior. Inter Saracenos habitant, & ut plurimum officijs eorum mancipantur. In habitu à Saracenis ferè nihil differunt, nisi quòd per cingulum laneum ab eis aliquid discriminis habent. Graeci similiter Christiani sunt, sed schismatici, & à Romanæ ecclesiæ obedientia alieni: sunt & alijs multis implicati erroribus, faxit deus ne & Latinis multæ irreperint stultitiæ. Apud Græcos omnes ferè prælati sunt monachi, magnæque abstinentiæ, & habentur à plebeis hominibus in magna reuerentia & honore. Sunt quoque in hac terra Armeni, Georgiani, Nestoriani, Nubiani, Iabeani, Chaldaei, Maronitæ, Aethiopes, Aegyptij, & multæ alia gentes, quæ quidem omnes confitentur Christum, & habent suos patriarchas. Quidam sunt hæretici, & à suo hæresiarcha nomen sunt sortiti, ut sunt Nestoriani, Iacobitæ & similes. Sunt tamen multi in his sectis admodum simplices, nescientes quicquam de hæresibus: Christo deuoti, carnem ieiunijs macerantes, atque simplicissimas uestes induti, ut etiam longe superent religiosos Romanæ ecclesiæ. Nubiani & Iabeani dicunt se siue maiores suos fidem suscepisse à sancto Matthæo, ab eoque baptizatos, & baptismi modum ab illo recepisse, quem hodie inuolabiliter seruare contendunt, innitentes huic autoritati, Ipse uos baptizabit in spiritu sancto & igne. Nam quum baptizantur, cum calido ferro crucem inurunt faciei aut alteri corporis parti. Et hi deuotiores inter orientales habentur. Est & gens Madianitarum, qui nunc Beduini atque Turoniani dicuntur, qui magnam partem terræ sanctæ impleuerunt: & hi tantum operam dant alendis pecoribus & camelis, quibus supra modum abundant: Certam mansionem nõ habent, sed ubi bona inuenerint pascua, ibi cum tabernaculis suis tantisper subsistunt, donec herbis depastis, alium

Syriani

Graeci

Nubiani

Madianitæ

alium locū pro gregibus quarere cogatur. Sunt homines pugnacissimi, & repleuerunt ferè totam Syriam: potissimū occuparūt ripas Iordanis à Libano usq; ad desertum Pharan, quum montes qui ultra Iordanē sunt, optima suppeditent pabula ouibus, capris, & reliquis iumentis. Habent arietes & uerues tam crassos & pingues, ut una cauda pro tribus aut quatuor hominibus sufficiat ad esum. Nestoriani habitant circa Berut & Biblium in planicie Libani contra Ituream: Maronitæ uero occuparūt regionem quæ est circa fontem hortorum à Libano descendentem contra Tripolim, dicunturq; habere quadraginta millia pugnatorum. Porro circa castrum Arachas post Tripolim habitant Saraceni, qui Vanni dicuntur. His sociantur Saraceni quos Asininos uocant, habitantes in montanis usq; ad castrū Antheradū, plurima habentes castra & oppida, atq; fertilissimam occupantes terram. Hi de Perside dicuntur duxisse originem, & in tantum numero sunt aucti, ut & ipsi quadraginta millia armatorum asserantur posse producere. Voluerūt ante paucos annos sese Romanæ subijcere obedientiæ, sed per Templarios impediti à suo resiliunt proposito. Hos Asininos nullus hæctenus Sultanus potuit in ordinem redigere, sed ipsi sibi leges & iura condunt, utentes illis ut libet: suntq; omnibus adiacentibus nationibus formidini ob suā feritatem. Et quum hic orientales attigerim nationes, non inutile uisum fuit de ijs ampliore facere mentionem: quandoquidem hodie multi sunt, qui quū nihil sciant, scire omnia uelint, asserētes nullos in his maximis regionibus usq; ad Indiam inueniri Christianos, sed perfidum Mahumetū omnia loca cōspurcasse. Id quod uerum non est, sed ubiq; Christus in mundo suos habet cultores, præterquā in Arabia & Ægypto, ubi rari inueniuntur Christiani, sed omnes ferè nomen dederunt Mahumeto. Id quidem uerū est, omnes Christianos transmarinos, puta Armenos, Cappadoces, Græcos, Chaldæos, Medos, Parthos, Indos, Nubeanos, Iabeanos, Asianos, Georgianos, & reliquos orientales populos, non esse homines bello assuetos: sed quum à Saracenis, Turcis aut Tartaris bello petuntur, illis tributarij fiunt, atq; omne permittūt dominium: exactores ferentes, modo pacem & concordiam quantū ex se est cōseruent: & hinc fit ut regiones illæ quas Christiani inhabitant, Saraceno rum esse putentur, atq; perfidiæ illorum subiacerent: quum tamen ibi ferè omnes sint Christiani, id qd ego expertus sum in Cilicia & Armenia minori quæ parent Tartarorum principi: & tamen sunt meri Christiani, qui eas inhabitant regiones, ecclesias frequentantes, missas audientes, genua flectentes, atq; deuote orantes: religiosi etiam personis magnum exhibentes honorē, id quod in meipso sum expertus, quum illic aliquantisper morarer. Præterea eos quos nos damnatos iudicamus esse hæreticos, ut sunt Nestoriani, Iacobi tæ, Maronitæ, Georgiani, & similes, ego plerunq; inueni bonos & simplices esse homines, syncereq; erga deum & homines uiuentes: sunt magnæ absti-

Nestoriani

Maronitæ

Asinini

Christi cultus
ubique

E nentia,

nentia, & in quadragesima nec pisces, nec uelum comedunt. Attenti audiunt
 uerbū dei: id quod ego uidi in uespera Ramispalmarū, quantis cateruis ad
 concionē confluerint. Habēt præterea suos Archiepiscopos, Episcopos Ab
 bates, & alios prælatos, præter Nestorianos, qui loco Papæ habent prælatū,
 quē Iacelichum uocant, cui magna pars orientis paret. Armeni uero & Geor
 giani habent prælatos, quos Catholicos uocant, qui sub se habent Archiepi
 scopos, Episcopos, & alios prælatos, qui optima conuersatione plebi præuen
 tes, uerbo pariter & exemplo illos docent: & quamuis munitissima inhabitēt
 castra, atq; magnis polleant diuitijs, induuntur tamen uilibus & sordidis ue
 stibus, amplissimas habētibus manicas; exterior enim uestis est pellicea arie
 tina, grossa & rubea, & sub ea deferunt tunicam griseam atq; detritā. Supre
 ma uero uestis est scapulare nigrum, uile & asperū, quasi ciliciū. Interfui etiā
 semel in die annuntiationis sacris eorū, & aduerti eos eisdem ferè uti carimo
 nijs & precationibus quibus nos in missa, nisi q̄ suo, & nō Romano utuntur
 idiomate. Nota quoq; q̄ Catholicus ipse, & omnes alijs prælati sunt mona
 chi, nec quisquam nisi monachi ad hæc ecclesiastica admittuntur officia. Cle
 rici uero seculares & sacerdotes ferè nullam habent autoritatē, nec aliud agūt
 nisi quod diuina celebrant officia. Ad omnes horas signū faciunt cum tabu
 la lignea: non enim campanas habent: & tunc nocte surgunt ad matutinas
 preces, excitantq; se mutuo, ut omnes conueniant: nec iterum dormitū eunt
 post illas absolutas preculas, sed sedent in ecclesia docentes populum usque
 ad auroram. Sacerdotes omnes sunt uxorati: nec aliquis permittitur exequi
 sacerdotis officium, nisi legitimam habeat uxorem. Sabbato duntaxat & die
 dominico missas celebrant: reliquis diebus per hebdomadā amplexibus ua
 cant. Mortua uero uxore sacerdos cōtinebit, nec aliam poterit ducere uxorē.
 Et si fornicatus aut adulteratus fuerit, sine spe ulla amittit officium & ecclesiā.
 Quòd si uxor eius adulterium peepetrauerit, sacerdos maritus eius aut conti
 nebit, aut officium & ecclesiam perdet. Vxor uero adulterans nasum perdet:
 & uir qui cum ea concubuerit castrabitur, etiam si legitimam habuerit uxorē.
 Id ego semel fieri oculis meis uidi. Mortuo uero sacerdote, uxor eius relicta
 continebit: & si aliud præsumpserit inire matrimoniū, comburet: sin meretri
 cari libuerit, nil mali patietur, & id sæpe adud illos euenire solet. Et hæc mihi
 uidetur potissima causa esse, q̄ tot in illis terris inueniuntur meretrices: nam
 uxores talium continere nolentes, meretrices efficiuntur. Fures cōmittentes
 furta non admodū nocua, & alijs malefactores qui mortē non cōmeruerunt,
 castrantur, ne filios generent paternorum morum imitatores. Id scio, quum
 essem apud regē Armeniæ, habuit regina plures quàm sexaginta eunuchos.
 Rex cum omnibus principibus & nobilibus suis libenter audit uerbum dei:
 quibus etiam singulis diebus hora tertia illud à monachis, quos Verrapethe
 uocāt, deuote ex sacris libris proponit, utentibus expositione Ioannis Chry
 sostomi.

Nestoriani

Georgianorū
sacri ritus

Catholicus

Matrimonij
sacerdotum

Isostomi, Gregorij Nazanzeni, atq; Cyrilli, quē ipsi Kyrillum proferunt. De uoti & morigerati sunt in ecclesia, nec facile ullum ibi uideas dissolutū aut in disciplinatum. Quū Episcopus sacrū facit, habet astantes suos ministros, puta diaconū, subdiaconū & acoluthū, & cum magna grauitate cærimonias solitas celebrat.

Descriptio Ægypti,

Ustrata itaq; Armenia secessi in Cappadociā, & hinc perrexi ad Seleuciam, à qua traieci in Cyprum, à Cypro nauigio ueni Tyrum, & rursus à Tyro soluēs per litus Palæstinæ descendi usq; ad ostia Nili. Ibi uidi Pharamam ciuitatē munitā quidem & egregie extructam, sed hominibus uacua: nam serpentibus cedere coacti sunt. Ab hoc loco uiginti numerant leucæ ad Taphium: hæc est Taphnis, de qua in psalmo: Fecit prodigia sua in campo Thaphneos: Hæc posita est in terra Gessen, de qua in Genesi multa scribūt. Fuit olim urbs insignis, sed nostro æuo destructa est. A Taphni usque ad Memphim, quā nunc Damiatam esse putāt, quindecim sunt leucæ, distatq; duabus à mari leucis, in ruinis penitus iacens, nisi q; nō longe à situ suo uilla est extructa propter naues in ea collocandas atq; merces colligēdas. Abūdat is locus eque ut Taphnis frumēto, fructibus, & omnibus fere bonis, quibus homo uesci potest. Deriuat à Nilo riuus unus uersus Taphnim, & hinc uersus Pharamam fluens primū uersus terram sanctam constituens portum. Alterum uero portū efficit alius Nili riuus priore maior, tribus leucis à Damiatam mare ingrediens. Tertius portus est in Alexandria, ubi, scilicet, maior pars Nili labitur in mare, distatq; à Pharama, ubi primus Nili riuus mare intrat, centū uiginti miliaribus: & hæc est longitudo Ægypti iuxta mare. Ab Alexandria uero usq; in Babyloniā numerantur etiā centū uiginti miliaria, ascendendo cōtra Nili cursum. Porro à Pharama eundo per Taphium & Damiatam centū cōputantur miliaria usq; ad Babyloniā, siue Cayrū, etiam ad uersus fluuiū nauigando. A Babylonia uero usq; ad Syenē, quæ uersus Austrum ultima est pars Ægypti, sunt miliaria circiter ducenta quadraginta: & ibi incipit Aethiopia, quæ hodie Nubia dicit: & est tota Christiana, ubi beatus Matthæus prædicasse dicitur. Huius Aethiopiæ regē captiuū uidi in Babylonia. Ascendens autē à Damiatam per Nili fluuiū ueni in Abdelā, ac deinde in Mausotā, ubi Nilus scinditur in duo, uoluiturq; riuus minor ad fretū quod est iuxta Pharamā. & ex illo intrat mare. Rursus iuxta uillā Semmath est alia Nili scissio, labiturq; is absclusus riuus iuxta uillam quæ Phatures dicitur, in mare: sed non est nauigabilis, ut alij iam memorati riuus sunt. Item à Semmath ascendendo, priusquam uenias ad Phytōn & Ramassen, separatur à Nilo quartus riuus, intrans mare iuxta uillam quæ Stermon appellatur: & ea Nili diuisione usq; ad uillas Phytōn & Ramassen sunt quinque leucæ, ponuntur hæc uillæ aliter secus in ripa Nili. Hinc uiginti numerantur miliaria ad locū qui Delta nominatur, ubi, scilicet Nilus in duos riuos diuisus totā se

Pharma

Damiatam

Diuisio Nili

Syene

Nubia

re Aegyptū facit infulam in modum Δ literæ triangulariter figuratū, proce-
 ditq; maior aquarū uis ad Alexandria, & minor ad Damiatā. A' Delta usq;
 Heliopolim tria numerat milliaria, ubi & alius riuus à Nilo segregat, & de-
 fertur ad ciuitatē Pelusij, & inde fluens per desertum uersus terram sanctam
 iuxta ciuitatē Iaris intrat mare: & hinc ferè duæ sunt diætæ usq; ad Ragazā:
 uel Gazaram & Bersabee. Hic riuus uocatur proprie in scriptura riuus Aegy-
 pti, terminaturq; ad ipsam fors tribus Iudæ. Quidam uocāt eum Binocoru-
 lam, alij Syron Aegypti: & nō est nauigabilis. Heliopolis est uilla opulenta,
 sed nō munita, sicut nec alius quispiā locus per totam Aegyptū est mutatus,
 præter Alexandriam & Babyloniam. Hinc septem numerantur leucæ usq; ad
 Babyloniam. Hæc ciuitas est supra modum magna, in litore Nili sita, tran-
 sitq; per medium eius riuus aquarū à Nilo excurrent, & rursus in eū ruens.
 A' Babyloniam duabus leucis distāt pyramides quædam triangulares & infi-
 gniter magnæ. Et hinc duæ sunt leucæ ad Thebas, unde fuit legio Thebeo-
 rum. Huic quoq; adiacet desertū Thebaidos, in quo olim fuit magnus numer-
 us monachorum. Et nota q; à Babyloniam usq; ad Syenen per milliaria c c
 Nilus in nullos diuiditur riuos, uno contentus in quo fluit alueo. Ter-
 ra Aegypti ferè est inaccessibleis: nam ab occidente habet mare magnū, con-
 tra Aphricam est desertum Libyæ & Philenorū: ab Austro est desertū Aethi-
 opiæ, & ab oriente desertū Thebaidos usq; ad mare Rubrum. Transitus
 illius deserti est triū dierū, donec ueniat ad locū qui Beronice uocat: & est
 portus Aegypti in litore maris Rubri ad Indiam ducēs. Porro contra Vul-
 turnū & septentrionē habet Aegyptus desertum magnū usq; ad terram san-
 ctam, in quo filij Israēl ab Aegypto fugiētes XL. annis morati sunt. Floruit
 ante tempora nostra Aegyptus mirū in modum Christiana religione, mul-
 ta millia habens monachorū, multa cœnobia, & plures ecclesias. Vnde dixe-
 runt mihi Saraceni, quod in sola Babyloniam & Cayro (sunt enim duæ urbes
 sed in unā coniunctæ) plures quàm quadraginta reperiantur ecclesiæ. Habet
 uillas fermè infinitas, & populum sine numero. Dominātur hodie in ea Sar-
 raceni. Inter Heliopolim & Babyloniam ostenduntur loca, in quibus bea-
 ta uirgo mansit cum puero Iesu & marito Ioseph, quum à facie Herodis fu-
 gisset e Iudæa. Est etiā ibi hortus balsami, qui irrigatur à fonte paruo, uberi-
 rime tamen fluente, in quo aiunt beatam uirginem puerum Iesum lauisse,
 ob id habetur fons ille in ueneratione nedum à Christianis uerum & à Sar-
 racenis. Modum colligendi balsamum hunc mihi Saraceni ostenderunt.
 Carpebant folium unum à stipite (adhærent enim folia stipiti) & contra ra-
 dium solis illud discerpentes, guttam lucidissimam, & supra modum odori-
 feram elicuerunt: & is est uerus liquor balsami: qui in phialas uitreas colligi-
 tur, & ad diuersas mundi partes mittitur: tametsi raro sine mixtura ad re-
 giones nostras perueniat. Aiunt etiam, si folium illud contra radium solis
 non fran-

*Heliopolis**Babylonia
Aegypti**Thebais**Situs Aegypti**Christus olim
in Aegypto
cultus**Hortus bal-
sami*

non frangeretur, minime succum illum stillaret. Foderunt proinde Saraceni & alium fontem, quum fons prior non sufficiat ad irrigationē toti us hor-
ti, ex quo quatuor boues aquam trahunt, quæ sufficere possit ad illius hu-
mectationem.

FINIS.

AD LECTOREM PRAEFATIO.

M. Paolo

Præter Quintum Curtium, qui gesta conscripsit Alexandri Magni, & passagia quædam terræ sanctæ, pauci hactenus fuere, qui de rebus & de uarijs illis atque multis prouincijs, quas habet oriens, præsertim Indicus, nos certiores redderent: & tamen interim semper fuerunt uiri quidam studiosi, qui Asiani orbis uisendi gratia haud cunctâter pericula corporis atq; rerû iacturas subire contenderunt: & proculdubio plurimarû orientalium rerum certa hodie extarent experimenta, si saluus illis in patriam contigisset reditus. Nunc autem quum tam multa peregrinantibus in illis regionibus sint subeunda exitialia pericula: occurrunt enim nedum prædones, & alij ferocissimi homines, uerum & bestię immanes, deserta amplissima, squa-
lencia & arentia, quæq; neq; hominibus, neq; iumentis quicquam pabuli as-
ferre poterunt, maria illa fabulosa, ut uocât, quæ interdum peragrandâ sunt,
aquæ mortiferæ, mare tempestuosum, calores intolerabiles, frigora acerba, &
alia innumera pericula: quot putas Asia nobis incolumes restituit, quos in eâ
Europa ueluti exploratores misit: & si quosdam restituit, hi uel itineris labo-
re atque periculorum sufferentia adeo exanimati sunt, ut nõ curarint explo-
rata stylo excipere: aut si annotarunt ea quæ uiderunt & experti sunt, uerna-
culo usi sunt idiomate, id quod fecit Vartomannus, Benedetto Bordone, ut
uulgaris libri uulgari utar titulo, Marcus Paulus Venetus, & alij quidâ Ita-
li atq; Hispani, quorû scripta adhuc in tenebris essent, sicut & aliqua sût, nisi
boni quidam uiri ea in latinû uertissent, atq; omnibus legēda exhibuissent.
Et utinam Marcus iste Venetus commodiorē nactus fuisset interpretē, aut
ipse librum suum latine scripsisset, qui latine sciuit id quod in loco quodam
subindicat: sed multis conciuibus suis Venetis gratificari maluit, quàm pau-
cis latine doctis. Natus est hic Marcus ex patre Nicolao Paulo uiro clarissi-
mo, qui quū per tres aut quatuor annos lustrasset partes orientales, comitē
habens fratrem genuinum, Matthæum, scilicet Paulum domum rediens si-
lium Marcum secum ducens, denuo in Indiam concessit, mansitq; multis an-
nis apud magnum Cham Cublai, aulicus illius factus. Historia illius profe-
ctionis atq; reditus describitur in primis decem primi libri capitibus: & hæc
tibi lector causam reddent, quomodo Marcus huius libri conscriptor, tot po-
tuerit perlustrare prouincias.

MARCI PAULI VE-

NETI DE REGIONIBVS ORIENTALIBVS LIB. I.

Quomodo Nicolaus Paulus, & Matthæus Paulus fratres in orientem concesserint. Cap. I.

BALDVINO principe indyto regni Constantinopolitani scepra tenente, anno, scilicet ab incarnatione domini M. CCLXIX. duo uiri nobiles & prudentes è clarissima Paulina familia nati, ciues Veneti, nauē uarijs onerantes mercibus, cōmuni cōsensu Venetjs soluētes, prospero uento, & deo ducatū felicem præstante, sulcarunt mare mediterraneum, & per angustas Bosphori fauces contendentes, Constantinopolim puenerunt: ubi quū paucis quieuisent diebus, iterū uelint uentum dantes traiecerunt pontū Euxinum, appuleruntq; ad portū ciuitatis Armeniæ, quæ Soldadia appellatur: & præparantes iocalia pretiosa, curiam cuiusdam regis magni Tartarorū, Barka dicti, ingressi, illi obtulerunt quicquid optimū habebant. Ille uero gratissima & libere oblata munera nō aspernās uicissim placido illos suscipiens uultu, multo maiora tribuit quā illi cōtulerunt. Per annū autē cum illo cōmorantes rege, Venetias redire satagerūt. Et quū id molirentur, subito inter regē Barka, & alium quempiā Tartaricū regē Allau nomine, lis oboritur cruenta: & aliquādiu inter se cōfligentes, exercitu Barkæ deuicto, fors regi Allau uictoriā concessit: sicq; memorati fratres belolorū sæuiente tumultu præpediti, uaria captant consilia, quā eligāt uiam, per quā uite sublato discrimine, in patriā reuertantur: tandēq; iudicāt per uarias itinerū ambages circuire regnum Barka, & furentiū euadere manus: & id tentantes puenerūt ad ciuitatē quandam Guthacā nomine, à qua ultra pgressi Tigrim traiciunt, & xvi. dietas facientes in deserto quodā magno, in quo neq; habitatores, neq; oppida inueniūtur, ad Bocharā ciuitatē Persidis insignē profecti sunt, præsidente illi Barach rege: ibiq; annis tribus manserunt.

Qualiter adierunt curiam regis magni Tartarorum. Cap. II.

EO tempore uir quidam grauis & insignis à rege Allau ad maximū Tartarorū regem destinatus, Bocharā pnoctaturus uenit, & illic præfatos uiros inueniens, qui iam linguā Tartaricā erant edocti, supra modū hilaris efficitur, cogitatq; quomodo psuadeat, ut secum ducat hos occidentales uiros, inter Latinos natos, ad præsentiam maximi Tartarorū imperatoris, sciens se illi in hoc gratificaturū, & nihilominus uiros debito suscipiēdos honore, & largis donādos muneribus, potissimū quū iā ex multiplici colloq; gratissimos ipsorū explorasset mores. Viri igitur illi aduertētes se nō facile & absq; periculo posse domū reuerti, inito cōsilio memorato adhærent ambasiatori, iterq; cū illo

cū illo suscipiunt ad Tartarorū imperatorē, comites habentes quosdam alios Christianos, quos secū è Venetijs duxerāt, & soluentes à loco Bochara, post multos transactos menses pueniūt ad maximū omniū Tartarorū regē Cublai uocatū, quem etiā magnū Cham appellant, hoc est, magnū regem regū. Porro q̄ tam plixū tempus insumpserūt, donec ad magnū uenirēt Cham, aliud in causa nō fuit, quā q̄ in frigidissimis regionibus Aquilonē uersus niues plurimas, & aquarū inundationes inuenerunt, quæ uiā illis præcluserūt.

Quanta humanitate à magno Cham suscepti sint. Cap. III.

Adducti igit̄ ante conspectū magni impatoris Cham, pbenigne ab eo suscepti sunt. Interrogauit aut̄ eos de multis, utpote de regionibus occidentalibus, de imperatore Ro. atq̄ alijs regibus & principibus, qualiter sese gererent in regimine & rebus bellicis, quo pacto pax, iustitia & concordia inter eos cōstaret, itē quales mores & uiuendi ritus essent apud Latinos, & præsertim qualis esset nostra christiana religio, qualisq̄ Papa summus illius moderator. Et ad hæc memorati uiri singillatim respondētes, eò imperatorē suis deduxerūt uerbis, ut libenter illis auscultaret, & sæpe ad se introduci iuberet.

Mittuntur à magno Cham dicti uiri ad Pontificem Ro. Cap. IIII.

Quadam itaq̄ die magnus Cham cū regni sui principibus inito cōsilio, rogat Latinos, ut nomine suo ad Papā proficiscentes, unā cū barone quodā Gogaca nomine, uiro aulico & optimo, atq̄ apud illū agant, ut centū uiros sapiētes, & in lege Christiana doctos ad se dirigat, qui sapiētibus suis ostendere possint Christianorū fidē cæteris omnibus sectis præferendā, atq̄ unicā salutis esse uiā, quodq̄ dñj Tartarorū essent demōes, qui oriētalibus in sui cultura imposuissent: nā quū is impator multa audisset de fide catholica, & interim aduerteret, quā mordicus sui sapiētes conarent̄ suā defendere fidem, in ambiguo positus nesciebat cui tuto animū suū inclinaret, quāq̄ ut uerā amplexaret̄ uiā. Illi itaq̄ debitā regiæ maiestati exhibentes reuerentiā, pollicētur se cōmissa fideliter executuros, & literas quas ab eo Ro. Pont. offerēdas accepint, præsentaturos. Ipse uero tabulā aureā signo regali sculptā & insignitā, iuxta imperij sui cōsuetudinē illis tradi iubet, quā cōmeatus loco se cū per totū eius imperiū deferentes ubiq̄ à prouinciarū & ciuitatū rectoribus per loca discriminosā salui deducerētur atq̄ expēsas ab eisdē recipient, & quacunq̄ tandē re opus in itinere haberēt, illis imperatoris noīe suppeditaretur. Rogabat quoq̄ eos imperator, ut nonnihil de oleo lampadis, quæ iuxta dominicū sepulchrū Ierosolymis ardebat, sibi in reditu deferrent, credens sibi illud nō parū profuturū, si Christus mūdi esset saluator. Illi igitur imperatori ualedicentes arripiunt iter, literas & aureā tabulam secū deferentes. Quumq̄ x. distas equitādo peregissent, Gogacal, qui illis ab imperatore associatus erat, grauiter ægrotare cœpit. Vnde consilio inito eo illic relicto, ipsi cœptū proseguunt̄ iter, ubiq̄ ob imperatoris signū humaniter suscepti. Pluribus ta

men in locis ob fluminum inundationes pedem sistere coacti sunt, ut etiam tres annos citro ultroq̄ absumpserint, priusquam ad portum ciuitatis Armeniorum, Galza nomine, peruenerint. A Galza recta ad Anconem tendunt anno, scilicet domini, M. CCLXXII. mense Aprili.

Quomodo summi Pontificis expectarint creationē. Cap. v.
Ingressi autem urbem Anconam audierunt dominum Clementē Papā quartum nuper defunctum, aliumq̄ neminem in locū eius surrogatū: de quo non parū contristati sunt. Erat tunc Anconæ legatus quidam sedis apostolicæ, dominus, scilicet, Thedaldus Comes de Placentia, cui cuncta quæ in cōmissis habuerunt, exponentes, indicabāt quomodo à magno Cham missi fuissent. Ille uero consulebat, ut noui Pōtificis expectarēt creationem. Abeuntes itaq̄ interim Venetias suos inuisuri, & illic quousq̄ alius institueretur Pontifex mansuri, inuenit Nicolaus Paulus uxorem suam extremū clausisse diem, quippe quā in recessu suo pregnantē reliquerat, filium uero Marcū nomine, qui iā annos ætatis xv. habebat, atq̄ postea hunc librum conscripsit, sanum & incolumē inuenit. Porro electio Ro. Pontificis ad duos usq̄ annos est protracta. Qualiter regressi sint ad regem Tartarorum. Cap. vi.

Annis duobus postq̄ redierunt in patriā elapsis, memorati duo fratres timentes imperatoris Tartarorū turbationē, quem ipsorum reditū sciebant expectare, reuertuntur Anconā ad legatum, secum ducentes Marcū filium, longi itineris futurū comitem. Acceptisq̄ à legato literis, quas Tartarorum imperatori deferrent, in quibus plenius imperator edocebatur ea quæ si dem concernunt catholicam, abire iterum in orientem disponunt: illisq̄ paululum ab Ancona digressis, nūtiū ueniūt à Cardinalibus ad legatū, indicātes illi se in summū electum Pontificē, postea Gregoriū dictum. Quo audito illico missis nuntijs Venetus reuocat, & ne abeant monet, parans alias illis literas, quas Tartarorū offerret summo principi, quibus & duos adiūxit fratres prædicatores, uiros probitate & literatura conspicuos, quorū unus Nicolaus, alius uero Guilhelmus Tripolitanus uocabat, qui tunc Anconæ moram trahebant. Abeuntes itaq̄ unā uenerūt ad Glaciā portū maris in Armenia. Et quoniā Sultanus Babylonix tunc magno coacto exercitu Armenos inuaserat, cœperūt memorati fratres sibi timere, atq̄ uiarū uolentes uitare discrimina & guerrarū pericula, cum magistro tēpli in Armenia manserunt: nā nō semel in mortis periculum inciderunt. Nuntij uero Veneti omni sese periculo exponentes cum multis laboribus & magna difficultate ad Tartarorū imperatorem in ciuitatē quæ Clemenisu appellat, puenerunt: nam iter eorū hyemali tpe ppter niues & frigora atq̄ aquarū inundationes sepe ad longū tēpus impediēbat. Porro rex Cublai audiens eos aduētantes q̄ adhuc lōgissime abeant, per quadraginta diētas nuntios illis obuiam misit, qui eos conducerēt, & necessaria quæq̄ pro itinere suppeditarent.

Quomodo

Quomodo Veneti à Tartarorū imperatore suscepti sunt. Cap. VII.

Regis itaq; curiam adeuntes, & ante conspectum eius ducti, prociderunt coram eo in faciē, reuerentiā cōsuetam exhibētes. A quo humaniter suscepti iubentē surgere, & qualiter uaria uiarū penetrarint discrimina, quidq; cum Romano egerint Pontifice iubet enarrare. Illi uero cuncta ordine exponunt, & allatas Pontificis literas imperatori exhibent. Qua de re rex mirum in modum lætatus fidelem illorum cōmendauit sollicitudinē. Oleum quoq; de lampade dominici sepulchri allatū & oblatū accepit ab illis, & cū honore reponi iussit. Et quū intellexisset Marcū Nicolai esse filiū, blanda facie illum suscepit, omnesq; tres illos, patrē & filiū, atq; patruū tali dignatione profectus est, ut ab omnibus aulicis deinceps suspicerent, & in honore haberent.

M. Paulus quān gratus factus sit Tartarorū imperatori. Cap. VIII.

Marcus itaq; breuī tempore in aula magni Cham Tartarorū addiscens mores, atq; quatuor uarias gētis illius linguas edoctus, quas nedū legere, uerū & scribere didicit, omnibus charus effectus est, & in primis imperatori: qui ut hominis prudentiam magis conspicuā redderet, negotium illi commisit in longinqua expediendum regione, ad quam sex mensium spatio uix peruenire poterat. Ille uero prudenter in omnibus se gerens, non sine laude & principis gratia, quæ in mandatis acceperat, transegit. Et sciens imperatorē oblectari nouitatibus, diligēter scrutatus est in regionibus quas pertansit, consuetudines & mores hominum, conditiones & naturas animalium, atq; harū rerum ueridica relatione mirum in modum sibi deuinxit regem, ut etiā rex in magnis obeundis regni negotijs hoc uteretur per X V I. annos uiro, mittens illum ad diuersas latissimi imperij sui terras. Is uero præter id quod regis exequabatur causas, etiam terrarum obseruabat proprietates, prouinciarum & ciuitatum considerabat situs, & quæ mira in locis uel contigerunt, uel inueniuntur calamo excipiens, tandem nobis occidentalibus patefecit, id quod secundus liber explicat.

Quomodo Veneti post aliquot annos obtenta licentia redire disposuerint. Cap. IX.

Morantes autē aliquanto tempore Veneti apud magnū Cham, patriæ uisendæ accensi desiderio, à rege abeundi licentiā petūt. Is uero eorum oblectatus præsentia, difficile ad id inclinari potuit. Accidit tamen interea ut rex Indorū Argō nomine, tres insignes uiros mitteret ad curiā magni Cublai, quorū nomina fuerunt Culatai, Ribusca & Coila, qui agerēt cū eo, ut aliquā ex profapia sua ei traderet in uxore: nam uxor eius Balgana nomine nuper mortua, in testamento reliquerat, & maritū adiurauerat, ne ab alia quàm à sua familia aliam duceret uxorem. Rex itaque Cublai illorum obsequutus petitioni, puellam quandam X V I. annorum nomine Gogatim. è stem mare suo prognatā illis associat, in q̄ uxore Argonis consecrat. Nuntij uero quum

quum reginam abducturi essent, & aduertissent Venetos patriam suam sitire, rogabāt Cublai regem, ut pro honore regis Argonis hos secum abire permitteret, qui nouam reginam in Indiam conducerent, & inde ad loca sua reuerterentur. Ille procerum instantia & petitione deuictus, etiam inuitus Venetos abire permisit. Quomodo Venetias redierint, Cap. x.

Soluentes itaq; à Cublat aula, quatuordecim paratas naues, & sufficienti scommeatu oneratas, quarum quaelibet quatuor malos atq; totidem uela habebat, intrantes acceperunt à rege duas tabulas aureas regali caractere insignitas, quas per omne imperiū suum, & per tam multas prouincia præfectis ostenderent, à quibus securum conductum, uictualia, & alia necessaria perciperent. Adiunxit quoq; illis ambasiatores aliquos ad summum Pontificem, & ad reliquos quosdam Christianos reges. Et nauigio hinc discedentes, post tres menses uenerūt ad insulam quandam lana nomine, & inde per Indicum uagantes mare, post multū temporis ueniunt ad regis Argonis palatium, allatamq; illi præsentant puellam. At ille filio suo hanc tradidit uxorem. Plurimi autem desiderati sunt ex his sexcentis uiris, quos pro adducenda puella rex ad tartarum misit, qui in itinere eundo & redeundo spiritū exhalarunt. Porro Veneti cū ambasiatoribus hinc recedentes, ab alio uicerege, qui regno pueri loco præerat, Acata nomine, alias duas aureas & cōmendatitias tabulas more gentis illius acceperunt, atq; salui cū honore ex regno illo deducti sunt, & post multum temporis multis exantlatis laboribus, protegente domino Constantinopolim perueniunt, atq; inde cū diuitijs & honorifico comitatu incolumes Venetias redierunt, anno, scilicet. domini millesimo ducentesimo nonagesimo quinto, gratias agētes deo, qui eos de periculis multis liberatos saluos domum reduxit. Hæc à principio huius libri breuiter & summate annotare libuit, ut lectori cōstet, quomodo, & qua occasione Marcus Paulus Venetus huius libri compiler, hæc quæ sequuntur omnia inuestigare potuerit.

De Armenia minori, Cap. xi.

PRæmissa generali itinerum nostrorum descriptione, nunc ad particularia descendētes, singulas regiones quas perambulando lustrauimus, de nouo reuisentes, quid in eis uiderimus & experti simus annotaturi. Igitur Armenia minor quam primo intrauimus, iustitiæ cōseruatione, & bona gubernatione consistit. Habet regnum ipsum ciuitates multas & plurima oppida: solum quoq; ipsum fecundū est, & terra nullius rei necessariæ indiga: uenationes bestiarū & auīū illi non desunt: aër quoq; ipse nulla corruptione infectus, omnibus gratū præstat spiraculū. Incolæ uero regionis illius, q olim strenui fuere bellatores, nūc otio torpētes molles & effceminati effecti, potationibus & luxui uacāt. Est ciuitas quedā in hoc regno, iuxta mare sita, Glacia nomine, optimū habēs portū, quò plurimi cōueniūt mercatores ex uarijs regionibus,

nibus, etiam à Venetijs & Ianua propter uarias merces quę illuc deferuntur, præsertim aromata diuersarū specierum, aliasq; pretiosas quasdam opes ex orientalibus regionibus illuc nundinationis gratia delatas: nā est is locus ueluti porta quædam orientalium regionum.

De prouincia Turciæ, Cap. XII.

Turcia prouincia collectæ gentis, continet populos ex Græcis, Armenis, & Turcis. Habent Turcæ linguam propriam, sub lege detestabilis Mahumeti uiuentes. Sunt homines indocti, rudes & agrestes, in mōtibus & ualibus habitantes, atq; pascuosa loca cæteris præligentes: nam habent greges magnos iumentorum atq; porcorū: habent & mulos, sed illi in magno sunt ualore. Græci uero & Armeni qui inter illos habitant, ciuitates & oppida possident, operamq; suam in sericum collocant. Habent autem ciuitates multas, inter quas præcipuæ sunt Gomo, Cæsarea & Sebaste, ubi beatus Basilius martyrium pro Christo suscepit, unūq; ex Tartarorū regibus dominū agnoscunt.

De Armenia maiori, Cap. XIII.

Armenia maior prouincia maxima, Tartaris tributaria, ciuitates multas habet atq; oppida. Metropolis eius Arzinga uocatur, sitq; ibi buchirans optimus. Scaturiunt quoq; ibi aquæ feruentes, corporibus humanis abluendis & medendis sanissimæ. Aliæ uero insigniores post metropolim ciuitates sūt Argyron & Darzirim. Æstiuis diebus plurimi Tartari illuc diuertunt cū gregibus & armentis, uberioris pascuæ gratia illecti. Et rursus hyemali tempore ob niuiū inundantiā ad tempus secedunt. In montibus huius Armeniæ remansit arca Noæ. Habet hæc regio ab oriente confinem prouinciam Zorzaniarum. Ab Aquilone uero fons quidam magnus inuenitur, de quo liquor oleo similis scaturit, ad condimentum quidem cibi inuili, lampadibus uero cōcinnandis & nutriendis, alijsq; rebus inungendis cōmodissimus: unde uicinæ quæq; nationes cōcurrunt, & de fonte illo omnes pro lucernis alendis haurire cōtendunt: tam enim indefinēter hic fons fluit, ut etiam multæ naues oleo eius onerata, in alias abducantur regiones.

Fons olei

De prouincia Zorzania, Cap. XIII.

Zorzaniæ prouincia Tartarorum regi tributa offert, eumq; dominum suum agnoscit. Sunt autem Zorzani homines pulchri, in armis strenui, atq; in arte sagittaria periti. Sunt etiam Christiani Græcorum obseruantes ritum. Capillos nutriunt breues, ut clerici occidentales. Est prouincia eorum aditu difficilis, præsertim ab oriente: illic enim arcuissima est uia, ab uno latere habens mare, & ab altero montes, per quam quatuor leucarū spatio eundum est, donec in prouinciā ueniat. Vnde pauci homines ibi magnū exercitū ab ingressu arcere possunt. Habēt incolæ multas ciuitates & castra, abundantq; serico, de quo pulcherrimos holosericos parant pannos. Quidam eorum labori manuali operam impendunt, alij uero mercimonijs distrahendis.

forte Caspiæ

distrahendis. Terra ipsa satis fertilis est: id mirabile aiunt in hac terra reperiri. Est lacus quidam magnus in ea, ab aquis montium collectus, uocatus mare† Chelucelam, in gyro habens circiter sexcenta milliaria, qui per totū anni spatium nullos mittit pisces præterquam per quadragesimam usq; ad sabbatum sanctū. Distat is lacus à reliquis æquoribus duodecim diebus. Aiunt quoque Euphratem fluuium, & alia quædam flumina in hunc ruere lacum.

De regno Mosul. Cap. xv.

Regnum Mosul ad orientem situm, partim confine est Armeniæ maioris, habitātq; in eo Arabes Mahumetū colentes, & multi Christiani, Nestoriani atq; Iacobini: quibus præest patriarcha magnus, quem ipsi Iacelich uocant. Fiunt ibi panni pulcherrimi ex serico & auro. Cæterum in montibus huius regni habitāt homines Cardi appellati, quorū quidā Nestoriani sunt, alij Iacobini, & quidam Mahumeti sunt sectatores, atq; magni prædones.

De ciuitate Baldachi. Cap. xvi.

Маолоуи

Est in partibus illis ciuitas quædam insignis Baldachum nomine, quæ in scripturis sacris Sufis appellatur, in qua manet prælatus magnus Sarcenorum, quem ipsi Caliphū uocant. Non inuenitur in partibus illis nobilior quàm illa sit ciuitas. Parātur ibi ex auro & serico pulcherrimi panni, hq; sub uaria habitudine. Anno ab incarnatione domini M. CCL. magnus Tartarorum rex Allau obsedit, atque tam acriter oppugnauit hanc urbem, donec caperet eam. Erant tunc plura quàm centum millia armatorū in ciuitate. sed Allau longe fortior illis erat. Cæterum Caliphus urbis dominus turrim habebat plenam auro, argento, & lapidibus pretiosis, atq; reliquis localibus, sed auaritiæ stimulis sauciatus noluit collectum thesaurū in milites spargere, illisq; munera largiri, ideoq; ipse cum ciuitate periclitatus est: nam Allau rex obtenta ciuitate Caliphum cepit, & in turrim illam, in quā thesaurū suum reposuit, coniecit. negatoque omni cibo & potu ait illi: Si thesaurum hunc non tam auare & tenaciter seruasses, teipsum & ciuitatē liberasses: nūc igitur fructu thesauro tuo & ex eo comede atq; bibe, quem tantopere dilexisti. In hunc itaq; modū miser ille thesauro suo incumbens fame periit. Transit per hanc urbem fluuius quidam magnus, atq; in oceanum Indicum se effundens, à cuius ostio urbs ipsa decem & octo distat diebus, ut citra magnū incommodum innumeræ merces ab India ad eam adduci possint. Porro fluuius ipse originem sumit à ciuitate Chisi. Est quoq; ciuitas alia inter Baldachum & Chisi, Bascia nomine, quæ magno palmarum nemore circumdatur, de quo maxima dactylorum colligitur copia.

De ciuitate Taurisij. Cap. xvii.

In illis quoq; partibus est Taurisium nobilissima ciuitas, in qua multiplices exercētur mercantiæ: nam sunt ibi gemmæ pretiosæ, panni auro texti atq; holo serici cum alijs uarijs mercibus. Et quoniam ciuitas in optimo sita est loco,

est loco, cōueniunt ibi plurimi negotiatores ex uarijs mundi partibus. ab India, à Baldacho, à Mosulo & Cremosor: ex Latinorum quoq; terris nonnulli nundinandi gratia illuc concedunt: nam mercatores plurimum hinc dantur. Ciues Mahumetum uenerantur, licet quidam Nestoriani atq; Iacobini etiam ibi inueniantur. Sunt in circuitu ciuitatis horti pulcherrimi & amœni, unde incolæ plurimos & optimos colligunt fructus.

Quomodo miraculose mons quidam in alium locum fuerit translatus,

Cax. XVIII.

Est mons quidam in regione illa haud longe à ciuitate Taurisij, qui olim uirtute diuina à loco suo hac occasione dimotus est. Accidit semel ut Saraceni Euangelium Christi blasphemare uolentes, & ueluti uanã doctrinã Christianis impropertantes dicerent: Est scriptum in Euangelio uestro: Si habueritis fidem sicut granũ sinapis, & dixeritis mōti huic, transi hinc, & transibit, & nihil impossibile erit uobis. Nūc igitur si fides uestra caret errore, amouete montem hunc, & probate Euangelij uirtutem. Et quoniam Christiani sub perfidorum illorum dominio erant, cogebantur uel montē illum transferre, uel Mahumeticam subire legem: & si neurrum facerent, gladio ferirentur. Tunc uir quidam in Christi feruens amore & fide, confortauit pusillanimes, & fusa oratione ad dominum cum tota fiducia dixit monti: abi hinc: quod uidente multitudine illico factum est. De quo miraculo multi Saracenorum conuersi, Christum confiteri cœperunt.

Miraculum
fidei

De regione Persarum,

Caput XIX.

Persia maxima & latissima est prouincia, fuitq; olim nobilis & magni nominis: nunc uero à Tartaris dissipata obscurior est quàm unquã fuerit: abijt tamen nomen eius in uiciniores quasq; prouincias, ut etiam hodie Persidis prouincia octo complectatur regna: quorum primũ uocatur Chasum, secundum Churdistam, tertium Lor, quartum Cielstam, quintũ Instanich, sextum Zerazi, septimum Socham, octauum Timochaim, & est in finibus Persarum: suntq; ibi equi magni & pulchri, ut etiam quandoq; unus ueneat pro ducentis libris Turonenlibus. Ducunt autem eos negotiatores ad ciuitates Chisi & Curmosa, in litore maris sitas, unde in Indiam uenduntur. Asini quoq; ibi sunt plucherrimi & optimi, ut etiam unus uendatur pro triginta argenti ponderibus. Homines uero in regionibus illis pessimi sunt, rixosi, prædones & homicidæ, fidem Mahumeti profitentes. Mercatores passim occiduntur ab illis prædonibus, nisi cateruatim per itinera incedant. In ciuitatibus tamen sunt optimi artifices, qui in auro, serico, & opere acupictorio mirafaciunt. Abundãt bombice, tritico, hordeo, millio, alijsq; frumētis speciebus. Vini quoq; & fructuũ habent ubertatē. De ciuitate Iasdi, Cap. XX.

Iasdi est ciuitas magna in eadem regione, in qua multæ fiunt mercantiæ. Habet quoque & ipsa subtiles artifices, qui in serico laborãt. Colunt etiã

F Mahume

Mahumetum. Ultra Iasdi per septem dietas non est ulla hominum habitatio usque ad ciuitatem Crermam: sed sunt loca campestria atque nemorosa, in quibus multæ sunt uenationes. Inueniuntur quoque ibi magni cōatices, & hi in magna multitudine.

De ciuitate Crermam. Cap. XXI.

CRermam est ciuitas insignis, ubi in montibus plurimi reperiuntur lapides, Turchici uulgo appellati. Sunt quoque ibi mineræ chalybis & andanici. Item habent falcones nobiles, uolatum perniciosissimum habentes, minores tamen falconibus peregrinis. Habet Crermā artifices diuersorum armorum, qui fabricant frena, calcaria, fellas, spatas, arcus pharetras, & alia instrumenta iuxta usum patriæ illius. Mulieres uero distinentur opere plumario, facientes culcitra & ceruicalia speciosa. A Crermā ultra progrediendo itur per magnam planiciē, exactoque septem dierum itinere peruenitur ad descensum quendam, qui duorum dierum spatio uix tandem perficitur, uestigo semper in decliuum inclinato. In planicie multi inueniuntur perdices, itemque castra & oppida. In decliui uero descensu sunt arbores multæ & frugiferæ, sed non est ibi habitatio nisi pastorum. Habet hæc regio hyemali tempore intolerabile frigus.

De ciuitate Camandu, & regione Reobarle, Cap. XXII.

Venitur post hæc ad planiciem quandam magnam, ubi ciuitas quædam sita est Camandu nomine, quæ olim magna fuit, sed nunc à Tartaris diruta est, retinuitque regio ab ea uocabulum. Inueniuntur ibi in magna copia dactyli, pistachi, poma paradisi, atque alij uarij fructus, qui in regionibus nostris non crescunt. Habet quoque regio illa aues quæ sincolinæ dicuntur, permixti coloris, albi, scilicet & nigri, quarum pedes & rostra rubescunt. Habet item boues maximos, & in uniuersum candidos, cornua breuia & minime acuta in capite gestantes, camelino gibbo dorso eorum imminente, unde tam fortes redduntur, ut ad magna onera gestanda facile assuefiant. Et quum dilectæ gibbo imponuntur, ut cameli genuflectunt, & rursum suscepto onere surgunt, sic ab hominibus edocti. Arietes illius regionis non minores sunt asinis, caudam ferentes tam longam & latam, ut triginta librarum pondus habeant. Sunt pulcherrimi & pingues, atque ad esum optimi. Sunt præterea in huius regionis planicie multæ ciuitates & oppida, sed quæ muros habent luteos atque incompositos, fortes tamen. Nam sunt in ea regione multi prædones, quos Caraonas uocant, habentque regem. Utuntur hi prædones incantationibus: & quando ad prædam excurrunt, arte illa diabolica id efficiunt, ut aër interdiu per magnum temporis spatium adeo obscuretur, ut à nemine uideri & caueri possint, prorogantque huiusmodi caliginē interdum quinque, & aliquando septem diebus, & interim campos peruagantes in maximo numero, ut etiam quandoque turma eorum decem millia grassatorum complectatur,

Boues gibbosi

Arietes maximi

complectatur, in aciem bellatorum more se redigunt, & in latum diffusi sic procedunt, & quicquid obuiam illis uenit, homines & iumenta, capiunt, iuuenes uenum exponunt, senes uero occidunt. Ego Marcus qui hæc scribo, semel in hanc incidi caliginem: & quoniam parum aberam à castro, quod Canosolim dicitur, facile periculum euadere potui ad castrum fugiendo. Plures tamen è comitiua mea in retiaculum illud dæmoniacum incidentes, partim uenditi, & partim interfecti fuerunt.

De campestribus formosis, & ciuitate Cormos. Cap. xxiii.

Planities illa de qua iam dictum est, meridiem uersus extenditur ad spatium quinque diatarum. In extremitate uero eius incipit uia sensim descendere, ut per uiginti milliaria semper in præceps cogaris ire: & est uia ipsa pessima, atque ob prædatores periculis nõ carens. Tandem uenitur ad campestria pulcherrima, quæ in longum ad duas diatas se extendunt, uocaturq; locus ipse Formosa. Abundat terra illa riuis aquarum, & arboribus palmarum. Est quoque ibi copia diuersarum auium, præsertim papagaiorum, quæ citra mare non habentur. Hinc peruenitur ad mare Creanum, in cuius litore sita est ciuitas Cormosa, optimum habens portum, ad quam multi conueniunt negotiatores, ab India aromata, margaritas, lapides pretiosos, pannos aureos & holo sericos, dentes que elephantorum, & alia pretiosa quæque adferentes. Est ciuitas illa regalis, habens sub se ciuitates & castra. Regio uero ipsa calida est & infirma. Si extraneus quispiam mercator in ea moriatur, rex terræ omnia eius confiscat bona. Vinum faciunt in illa terra ex dactylis, atque alijs optimis speciebus: tamen qui eo non sunt assueti, & primum bibere cœperint, uentris fluxum ciënt: qui uero assueti fuerint, mirum in modum pinguescunt. Incolæ loci non uescuntur pane triticeo & carnibus, sed comedunt dactylos, pisces salitos, & cepas. Naues habent non admodum tutas: nam non consolidant eas clauis ferreis, sed ligneis cum filis quibusdam, quæ fiunt ex corticibus nucum Indicarum. Hi cortices in modum corni parantur, unde fila scinduntur, & ex filis funes fiunt fortissimi, qui aquarum impetum & assaultum ferre possunt, nec ab aquis facile corrumpuntur. Habent naues illæ unas arbores, una uela, unosq; temones, nec nisi uno teguntur opertotio. Pice non linuntur, sed piscium sumime. Et quum in Indiam transfretant, equos & alia onera secum deferentes, multas amittunt naues, quòd mare illud admodum tempestuosum sit, & naues ferro non sint communitæ. Incolæ illius regionis nigri sunt, Mahumeti que legi addicti. Æstatis tempore, quando æstus intolerabiles sunt, non morantur in ciuitatibus, sed extra mœnia habent uiridaria aquis irrigata, & per canalia huc illucq; aquam trahunt, illicq; habitantes solis calorem aliquantulum subterfugunt. Fit etiam non raro, ut à regione cuiusdam deserti, ubi nihil est præter sabulum, uentus quidam urens & uehemens spiret: & nisi homines illico fu-

gam caperent, nimio calore oppressi suffocarentur. Sentientes enim prima illius uenti spiracula, mox ad aquas confugiunt delitescunt que in eis, donec flatus expirauerit: atque in hunc modum ardorem illum ab arena altatum effugiunt. Fit quoque in hac regione, ut sementem non nisi in Nouembri in terram spargant, & in initio Martij segetem demetant, quo tempore etiam alij fructus maturescunt & colliguntur. Nam post Martium arborum folia & herbarum nimio calore percussa exarescunt, ut per totam astatem nec unum uirens folium, nisi iuxta aquas inuenias. Mos est huius patriæ, quum quispiam paterfamilias mortuus fuerit: ut uxor eius relicta quatuor annis continuis eum lugeat, singulis diebus semel fletui uacans. Conueniunt etiam ad defuncti domum consanguinei eius & uicini quique magno rugitu illius mortem deplorantes, atque acerbis facientes querelas.

De regione quæ est inter ciuitates Cremos & Crermam.

CAPVT

XXIII.

VT etiam ad alias stylium uertam regiones, relicta iam India redeundum est mihi ad Crermam, ut hinc recto ordine progrediar ad eas quas uidi & lustraui terras. Igitur si gressum à Cremos uerius Crermam moueris, inuenies magnam & pulcherrimam quãdam planiciem, nulla re quæ ad uitum pertinet carentem: præsertim tritico abundat: uerum panis ex eo confectus, ab his qui eo non sunt assueti, comedi non potest, adeo amarus est, ab amara aqua illi impasta. Abundant etiam incolæ dactylis, & alijs suauibus fructibus. Habent insuper thermas contra scabiem, & alias multas ægritudines efficaces.

De regione inter Crermam & Cobinam sita, Cap. xxv.

EVndo a Crerma uersus ciuitatem Cobinam, occurrit iter tadiosissimum, quippe quod in longum ad septem extenditur diætas, nullas ferè habes aquas, nisi perpaucas, & has quidem salsas & amaras, uiridem præ se ferentes colorem, perinde ac si herbarum esset succus: & qui uel paululum ex eis delibauerit, uentris profluuium euadere non potest. Idem fieri solet si quispiam gustet sal ex ea aqua confectum. Necessè igitur est, ut uiatores aquam aliam secum portent, si modo non uelint siti periclitari. Iumenta quoque ipsa horrent, quum aquam illam bibere coguntur, nec uentris fluxum ubi biberint subterfugiunt. Nulla propterea est in illo deserto habitatio hominum neque ferarum, exceptis onagris, quod nec cibum, nec potum illic habere possint.

De ciuitate Cobinam, Cap. xxvi.

CObinam est ciuitas magna, copiam habens ferri, chalybis, & audanici. Fiunt ibi specula de chalybe pulcherrima & magna. Fit quoque ibi tutia quæ oculis medetur, & espondium, idque in hunc modum: Habet regio illa mineras, ex quibus terram fodiunt, & in fornacem ignitam proiectam decoquant, desuper crate ferrea uaporem ascendente intercipientem, in qua uapor conglu

coagulatus, tucia efficit. Materia uero grossior, que in igne remanet, espondium uocatur. Sunt huius terræ incole Mahumeti sectatores.

De regno Timochaim, & arbore solis, quæ à Latinis arbor sicca uocatur. Cap. XXVII.

Relicta ad tergum ciuitate Cobina, occurrit desertum aliud, habens in longitudine iter octo dierum, estq; in eo ariditas magna: caret arboribus atque fructibus: & aquæ quas habet amarissimæ sunt, ut etiam iumenta eas bibere recusent: & nisi uiatores aquam secum deferrent, siti periclitarentur. Superato uero hoc deserto uenitur ad regnum Timochaim, in quo multæ sunt ciuitates & castra. Est regnum illud confine Persidi à parte Aquilonis, crescitq; in eius planicie arbor magna, arbor solis dicta, quæ apud Latinos arbor sicca uocatur. Hæc grossa est ualde, habetq; folia quæ ex uno latere sunt candida, ex opposito uero latere sunt uiridis coloris. Fructus nullos præter entios producit, eosq; in modum castaneæ buxini coloris. Paret campus ille circumquaque ad multa miliaria, ut nec unam in eo inuenias arborem. Aiunt Alexandrum Magnum ibi cum Dario conflixisse. Est autem tota terra regni Timochaim, saltem quæ inhabitatur, fertilis, & multarum rerum ferax, bonoq; aëre temperata. Habet etiam uiros pulchros, sed pulchriores mulieres. Mahumeti perfidiam sequuntur.

De tyranno quodam insigni & sicarijs eius. Cap. XXVIII.

Est in terris illis regio quædam Mulete dicta, ubi dominabatur princeps quidam pessimus, Senex de montanis dictus, de quo multa audiui: & quæ relaturus sum, ab alijs multis regionis illius incolis didici, qui, ita mihi dixerunt. Fuit princeps ille cum uniuerso populo suo, cui præerat, legi Mahumeti addictus. Is inauditam excogitauit malitiam: Nam homines quosdam sicarios seu gladiatores, quos uulgo Assasmos uocant, sibi adiunxit, & per illorum effrenem audaciam quoscunq; uoluit occidit, ut breui omnibus terrori esset. Porro id hac impostura effecit. Erat in terra illa uallis quædam amoenissima altissimis septa montibus, intra quam uiridarium plantauit maximum & pulcherrimum floribus odoriferis & fructibus suauibus, atque alijs delectabilibus refertum herbis. Extruxerat etiam in illo horto palatia quædam egregia mira decorata pictura, & quicquid illis ornamento esse potuit, adhibuit. Porro quæ ad totius corporis uoluptatem faciunt, non est opus ut multam de illis faciam mentionem, quum horto illi & palatijs non defuerint riuuli uarij, aqua, melle, uino & lacte fluentes, uaria musice artis instrumenta & melodiæ, choreæ, tripudia, palæstræ, uestes pretiosæ, & mirus apparatus omnium delectabilium rerum, quibus pro uoto fruebantur iuuenes quidam intra uiridariū positi, qui aliud nihil faciebant, quàm quod uitam beatam uiuebant, tristitiæ nullum dantes locum. Erat proinde in introitu horti castrum fortissimum, diligenti munitum custodia, per quod so-

lum, & per nullum alium locum patebat ingressus & exitus in hortum, Extra locum illum habebat senex ille, cui nomen erat Alaodim, iuvenes quosdam & uiros fortes, audacis atque præfracti animi, quos ad hoc ipsum instituebat, ut animi sui detestabile exequerentur propositum. Curabat illos in formari in nepharia lege Mahumetica, quæ obseruatoribus suis in uita futura carnales promittit uoluptates. Et ut eos obsequentiores sibi redderet, & ad omne uitæ periculum intrepidus, quum illi uideretur, faciebat eis, uel quibusdam eorum, dari potum quendam, quo inescati dementes fiebāt, & graui opprimebantur sopore, interim quæ in uiridarium ducebantur: & quum sopore soluto euigilarent, & uiderent se tantis interesse delitijs, putabant se in paradysum dei raptos, uiuere quæ cum Mahumeto legislatore ipsorum, & illis quæ promissit perfrui gaudijs. Quid plura? Gaudebant se ex seculi miserijs ereptos, & iam aliam atque felicem uiuere uitam. Sed quum paucis diebus his gaudijs interfuisent, senex quibus uolebat iterum memoratum potum bibendum exhibuit, & dementatos extra paradysum illam reduxit. Tunc illi ad se redeuntes, & reminiscetes quibus & quantis ad modicum tempus potiti fuissent gaudijs, supra modum dolebant, & tristes efficiebantur quod delitijs illis perpetuo frui non concessum sit, mortem libenter subituri, modo hac uita tam modice degustata, semper uiuant. Tunc tyrannus ille, qui dei prophetam se esse mentiebatur, aiebat illis: Audite me, & nolite contristari: si parati estis, ut pro mea obedientia mortem intrepide, ubi illata fuerit, subeatis, participes uos pronuntio futuros illorum gaudiorum quæ ad horam uidistis. At miseri illi mortem lucrum putantes, nihil tam difficile aiunt iungendum, quod pro illa beata uita consequenda non libenter subeant. Abutitur igitur tyrannus ille his præfractis hominibus ad innumera homicidia, quippe qui corporalem uitam prostituentes, contemnebant etiam mortem ipsam, & passim ad tyranni iussus in regione illa sic grassabantur, ut omnibus hominibus essent formidini, & nemo insania illorum resistere auderet: sic quæ fiebat, ut multæ regiones, & potentes uiri tyranno illi tributarij fierent.

De interfectione memorati tyranni, Cap. XXIX.

ANno domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo Allau rex Tartarorum, potenti exercitu tyranni illius castrum obsedit, cupiens tantum periculum e suis eliminare partibus. Et elapsis tribus annis cepit illum cum omnibus Assasinis suis: defecerant enim illis uictualia: & funditus abieuit locum, & homines interfecit.

De ciuitate Sopurgam & terminis eius, Cap. XXX.

REcedendo à præfato loco uenitur ad regionem quandam satis amœnam, quæ habet colles, planicies, & optima pascua, uberrimos denique fructus: est enim solum eius feracissimum: neque ullam habet penuriam præterquam aquæ: nam eundum est per quinquaginta aut sexaginta miliaria, donec

donec aliquid aquæ inuenias: unde nisi uiatores aquam secum deferrent, sæpe siti periclitarentur, id quod etiam iumentis accidere solet. Festinanter igitur regio ipsa percurrenda est, præsertim ubi tanta est terræ ariditas. Extra illam siccitatem habet regio illa multas ciuitates & oppida. Incolæ Mahumerum agnoscunt. Post hæc uenitur ad ciuitatem Sopurgā, ubi omnium uictualium reperitur copia: præsertim abundant ibi pepones, quos filis diuidunt non secus quàm cucurbitæ diffecantur, & desiccatos ad proximas terras uendendas portant, à quibus auide comeduntur, quum mellis ferè habeant dulcedinem. Sunt etiam in regione illa plurimæ uenationes bestiarum & auium.

De ciuitate Balac, Cap. xxxi.

PRætereuntes inde uenimus in ciuitatem quandam Balac nomine, quæ olim magna & nobilis fuit, sumptuosa habens marmorea palatia: nunc uero à Tartaris diruta est. In hac ciuitate ferunt Alexandrum Darij regis filiam in uxorem accepisse. Hæc ab Aquilone terminatur ad Persidis prouinciam. Quòd si hinc soluas & procedas inter orientem & Aquilonem, non inuenies ad duas diætas ullam habitationem: quia habitatores loci tot molestias à latronibus & prædonibus passi, coacti sunt fugere ad montana, loca, scilicet tutiora. Inueniuntur ibi aquæ multæ, atq; uenationes bestiarum plurimæ: sunt quoque illic leones. Viatores quoniam nihil alimenti in itinere inueniunt, uictualia secum deferunt, quæ pro duobus diebus illis sufficiant.

De regno Taicam & terminis eius, Cap. xxxii.

EXacto itinere duorum dierum quos memorauimus, occurrit castrum quoddam Taicam uocatum, ubi frumeti magna est copia, agerq; ipse pulcherrimus. Sunt ibi quoque montes salis ad meridiem extensi, tam magni, ut totus mundus hinc sal sufficiens habere posset. Est autem sal ipsum tam durum, ut non nisi cum ferreis malleis è montibus erui possit. Quòd si ultra ab isto loco procedas, inter plagam, scilicet, orientalem & aquilonarem eundo, post tres consummatas diætas uenies ad ciuitatem Scaffem, licet alia quoq; oppida in itinere occurrant. Huius regionis incolæ omnes Mahumerum colunt: bibunt tamè uinum, cuius terra illa sicut & frumenti atque fructuum maxime est ferax: imò tota die nihil agunt, quàm quòd calicibus euacuandis incumbunt. Est uinum illud coctum & optimum. Homines uero sunt pessimi, sed optimi uenatores: nam abundat terra eorum bestijs syluestribus. Nudi caput incedunt, nisi quòd uiri chordula quadam longitudinis decem palmorum caput ligant. E bestiarum uero syluestrium, quas capiunt, pellibus indumenta sibi parant, sicut & caligas & calceamenta, nec alijs utuntur uestibus.

Montes salis

De ciuitate Scaffem, Cap. xxxiii.

Ciuitas autem Scaffem in planicie est sita, habetq; in circumiacentibus montibus multa castra. Fluit etiam per medium eius magnus quidam

F 4 fluuius

sues spinosi

fluuius. Sunt in regione illa multi sues spinosi, qui quum capiuntur, spinis suis sæpe homines & canes lædunt: nam canes à uenatoribus in porcos pro uocati, adeo iritāt & cōmouent feras illas, ut simul cōcurrentes terga sua, quibus spinæ innituntur, uehementer commoueant, atque stimulos ipsos uehementia quadam excutiant, atque in uiciniores homines & canes uibrēt. Habet gens illa linguam propriam: pastores eius morantur in montibus, uendicantes sibi cauernas pro habitaculis. Itur hinc per tres diætās ad prouinciā Balasciæ, atq; intermedio itinere nulla humana occurrit habitatio. Necessè igitur est ut uiatores cibum & potum secum portent.

De prouincia Balasciæ, Cap. XXXIII.

Balascia est prouincia magna, habetq; linguam propriam, cultui Mahu meti dicata. Reges eius, qui iure hæreditario sibi inuicem succedunt, ab Alexandro Magno originem duxisse feruntur. Producit hæc eadem prouincia lapides pretiosos atque magni ualoris, qui à nomine regionis balasciuocantur. Nemo citra capitis pœnam audet huiusmodi lapides uel fodere, uel extra regionem asportare, nisi cum licentiâ & consensu regis: omnes enim illi lapides regis sunt, & is mittit eos quibus uult uel pro dono, uel pro solutione tributis: multos etiam commutat pro auro & argento. Usque adeo autem terra illis turgescit lapidibus, ut ad regem parum hinc rediret emolumentis, si passim omnibus permitteret eos fodere & distrahere: nam sic lapis ipse uilior redderetur. Suppeditat quoque mons alius in hac prouincia lazulum, de quo fit azurum optimum, quale etiam in mundo non inuenitur. Elicitur autē ex mineris non secus ac ferrum: præbent quoque mineræ argentum. Regio ipsa ualde frigida est. Equos habet multos & optimos, magnos & ueloces, qui tam duras & fortes in pedibus habent plantas & ungulas, ut ferramento opus non habeant, etiam quantumlibet per saxa & montes currant. Abundat præterea regio ipsa uenatione bestiarum & auium. Habet quoq; herodios, seu optimos falcones. Fert ager eius triticum optimum, hordeum & millium in magna copia. Oliuis caret, sed ex nucibus & solima oleum conficiunt. Incolæ extraneas gentes minime metuunt, eo quòd introitus in prouinciam sunt multum arcti, nec possunt hostes facile irrumpere. Ciuitates eorum & castra arte & natura munita sunt. Sagittarios habent certos, & uenatores optimos. Induuntur ut plurimum corio: nam uestes laneæ & lineæ ibi haberi nequeūt, nisi pro magno pretio. Mulieres tamen nobiles utuntur pannis lineis & bombicinis.

De prouincia Basciæ, Cap. XXXV.

Prouincia Basciæ distat à regione Balasciæ decem diætis. Et est regio ipsa ualde calida: unde fit ut homines nigri sint, sed astuti atque mali. Linguam habent propriam: & in auribus gestant inaures aureas & argenteas, atq;

reas, atq; margaritas. Vescuntur carnibus & riso: idololatræ sunt, incantationibus & dæmonum inuocationibus uacantes.

De prouincia Chesimur, Caput XXXVI.

Prouincia Chesimur distat à Bascia per diatas septem. Incolæ eius linguam propriam habent, & idololatræ sunt, idola consulentes, atque responsa à dæmonibus recipientes. Faciunt quoque arte diabolica, ut aër in caliginem condensetur. Bruni coloris sunt, hoc est, nigricantis: nam regio temperata est. Carnibus uescuntur & riso, & tamen macilentissimi sunt. Ciuitates ibi multæ sunt & oppida. Rex eorum nulli tributarius est, quia neminem timent, desertis undique uallati, quo fit ut difficilis ad eos sit accessus. Sunt in hac prouincia quidam eremitæ, qui in monasterijs & cellis idolis seruiunt, cum magna cibi & potus abstinentia deos suos honorantes, quos etiã plurimũ reuerentur, & cauent ne eos offendant, nepharia illorũ mandata transgrediendo. Vnde & uulgo in magno honore ñ habentur eremitæ.

Monachi

De prouincia Vocam, & montibus in ea altissimis,

CAPVT

XXXVII.

Hic iam iterum occurreret India, si iuxta priorem tramitem progrederer, sed quia illam in tertio libro descripturus sum, iam aliam uiam pergere statui, ad Balasciam, scilicet, redeuntes, & hinc inter plagam Aquilonarem atque orientalem iter facientes. Igitur spatio duorum dierum uenitur ad flumen quoddam, ubi multa sunt castra & uillæ: & homines illorum locorum prohi sunt, & in armis strenui, sed Mahumetum colunt. Rursus spatio aliorum duorum dierum uenitur ad prouinciam Vocam, quæ subiecta est regi Balasciæ, habens in longum & latum spatium trium diatarum. Incolæ eius habent linguam propriam, & colunt Mahumetum. Sunt etiam strenui bellatores atque boni uenatores: nam abundat regio illa syluestribus animalibus. Hinc si discedas ad orientalem plagam, ascendendum tibi erit per tres continuos dies, quousque peruenias ad montem altissimum, & quo altior non est in mundo. Ibi etiam inuenitur inter duos montes planicies quædam amœna, & in ea fluuius pulcherrimus, iuxta quem optima sunt pascua, ita ut in illis equus aut bos macilentus decem dierum spatio pinguescat. Est ibi copia animalium syluestrium: præsertim inueniuntur ibi arietes syluestres maximi, longa habentes cornua, ex quibus uaria uasorum genera effinguntur. Continet planicies illa in longitudine spatium quod duodecim diebus peragrari potest, uocaturque Pamer. Sed si longius progrediare, deserti speciem præ se fert: nec est ibi ulla habitatio humana, aut ulla herba uiuens. Coguntur itaq; uiatores secum ferre ea quæ illis sunt necessaria, pro corporis sustentatione. Nulla quoque ibi apparet auis, propter frigus, & nimiam terræ eleuationem, quæ pabulum nullum administrare potest animalibus. Ignis si quandoque ibi accendatur, obstante nimia regionis frigiditate, non

Vocam

te, non

te, non est ita lucidus, nec adeo efficax in sua actione, ut in locis demissioribus. Hinc uia ulterius ducit inter orientem & Aquilonem per montes, colles atque ualles, in quibus multa inueniuntur flumina, nulla autem habitatio humana, nec ulla herba: uocatur que regio ipsa Belor, omni tempore hyemis effigiem præ se ferens, eaq; facies perseuerat, donec uiator quadraginta diætas absoluat. Pro tot etiam diebus necesse est ut uictum secum deferat. In montibus tamen altissimis hinc inde hominum habitationes conspiciuntur, sed qui pessimi & crudeles sunt, idololatriæ dediti, qui ex uenatione uiuunt & corio uestiuntur.

De prouincia Cassar. Cap. XXXVIII.

Post hæc peruenitur ad prouinciam Cassar, quæ magno Cham tributaria est. In ea sunt uinæ, uiridaria, arbores frugiferæ, bombix, & aliæ agrorum possessiones. Incolæ uero habent linguam propriam, & sunt negotiatores & artifices, atque lucri gratia per prouinciam discurrentes, adeoq; auare diuitijs inhiant, ut uix satis de partis edere audeant. Mahumeti quoque legi parent: tamen si quidam Christiani Nestoriani ibi inueniantur, qui suas quoque habent ecclesias. Regio patet quinque diætarum spatio,

De ciuitate Samarcham, & miraculo columnæ in ecclesia facti.

CAPVT XXXIX.

Samarcham ciuitas magna & egregia est in regione illa, tributaria nepoti magni Cham. In hac habitant Christiani cum Saracenis, hoc est Mahumetanis. Accidit uero his temporibus in ea diuina uirtute tale miraculum. Frater magni Cham, nomine Cigatai, qui regioni illi præfuit, persuasus à Christianis baptismi suscepit sacramentum. De quo Christiani gaudentes, fauore illius ædificauerunt basilicam magnam in illa urbe, in honore diui Ioannis Baptistæ. Porro architecti ecclesiam illam tali fabricauerunt ingenio, ut tota eius testudo uni niteretur marmoreæ columnæ, quæ medium ecclesiæ tenuit locum. Habebant tunc Saraceni in signem lapidem qui omnibus modis ad hoc quadrabat, ut basis loco præfatam sustineret columnam. Raptus igitur à Christianis, in fundamento columnæ locatus est. De quo Saraceni dolentes hiscere non audebant, quum princeps ad hoc ipsum annuisset. Factum est autem, ut aliquanto post tempore princeps ille moreretur, & illi filius eius succederet in regno, non autem in fide. Tunc Saraceni ab eo obtinuerunt, ut Christiani lapidem illum, quem columnæ supposuerant, reddere cogentur. Et quum illi pretium satis dignum offerrent, recusarunt Saraceni quicquam aliud accipere quàm lapidem. Quod hac impostura faciebant, ut Christianorum ecclesia funditus destrueretur. Christiani itaque uidentes durum esse contra stimulum calcitrare, aliò confugere nequiuert, quàm ad deum, & ad sanctum suum Ioannem Baptistam, quem lachrymosis oculis inuocare cœperunt. Adueniente itaque die

quando

quando lapis sub columna auferendus erat, ne ecclesia diutius maneret, nuntio diuino longe aliud accidit, quam perfidi sperauerant Saraceni. Siquidem columna ipsa adeo subleuata est ab ipsa basi, ut trium palmorum spatium inter utriusque lapidis superficiem intercesserit, & columna ipsa iam testudinem ecclesie non ferret, sed uiceuersa testudo columnam portaret, id quod in hunc usque diem perseverat,

De prouincia Carcham, Cap. XL.

Rursum ab hac urbe digressi uenimus in prouinciam Carcham, quinque quasi dierum itinere in longum procedentes. Hæc omnium uictualium habet copiam, subiecta dominio nepotis magni Cham. Incolæ Mahumetum colunt. Habitant tamen inter eos quidam Christiani Nestoriani.

De prouincia Cotam, Cap. XLI.

Prouincia Cotam sequitur prouinciã Carcham, sita inter plagam orientalem & aquilonarem. Subiecta est dominio nepotis magni Cham, habetque ciuitates & oppida multa. Metropolis eius uocatur Cotam. Extenditur prouincia in longum itinere octo dierum. Nullius rei quæ ad uictum pertinet in ea est defectus. Habet copiam bombicis, atque uineas multas & optimas. Homines uero sunt imbelles, sed boni artifices & negotiatores. Mahumetum agnoscunt.

De prouincia Peim, Cap. XLII.

Progredientibus ultra per eandem plagam occurrit prouincia Peim, extenta in longum quinque dierum itinere. Subiecta est magno Cham, habetque multas ciuitates & castra. Metropolis eius uocatur Peim iuxta quam currit fluuius, in quo pretiosi inueniuntur lapides, nempe iaspides & chalconij. Incolæ regionis reuerentur Mahumetum, & sunt eximij artifices atque negotiatores. Abundant bombice, & uictualium habent copiam. Est consuetudo in hac prouincia, quando maritus quispiam ob certam causam in alium locum commigrat, & infra uigesimam diem domum non redit, licebit uxori alium ducere maritum priore relicto, Id idem licitum est uiro, posteaquam domum reuersus fuerit, ut, scilicet, impune matrimonium cum alia contrahat uxore.

De prouincia Ciartiam, Cap. XLIII.

Post hæc uenitur ad prouinciam Ciartiam, quæ est sub dominio magni Cham, habetque ciuitates & astra multa. Metropolis eius, unde etiam ipsa denominata est, uocatur Ciartiam. Reperiuntur ibi in fluminibus multi lapides pretiosi, præsertim iaspides & chalcedonij, quos negotiatores deferunt ad prouinciam Cathai. Est prouincia Ciartiam multum sabulosa, plurimas habens aquas amaras, unde sterile solum redditur. Quando extraneus aliquis exercitus hanc transit prouinciam, incolæ eius omnes cum uxoribus, filijs, animalibus, & cuncta suppellectile fugiunt in aliam regionem uiciniorẽ, ubi pascua & aquam bonam inueniunt, ibique morantur donec hostium exercitus

exercitus transierit: & quum hostium effugiunt conspectum, uentus adeo delet uestigia eorum arenæ impressa, ut superuenientes hostes illorum iter nequaquam explorare possint. Si uero Tartarorum exercitus, quibus subiecti sunt, eorum pertransierit terram, ipsi non fugiunt, sed animalia duntaxat in alium abigunt locum, quod Tartari pro acceptis uictualibus nihil rependat. Recedendo ab hac prouincia, sabulum quinque dierum spatio terendum est, ubi nulla ferè alia aqua, quàm amara inuenitur. donec perueniatur ad ciuitatē Lop nomine. Et nota quòd omnes iam memoratæ prouinciæ, nempe Cascar, Carcham, Cotam, Peim, & Ciartiam usq; ad ciuitatem Lop, ponuntur intra magnæ Turchiæ terminos.

De ciuitate Lop & deserto maximo.

Cap. XLIIII.

Lop est ciuitas magna, ad introitū deserti magni, inter orientem & Aquilonem sita. Incolæ eius Mahumetum colunt. In ea faciunt sibi mercatores, qui desertum transire cupiunt, parare cuncta necessaria. Quiescunt etiã in ea aliquãtis per, prouidentes sibi de fortibus asinis & camelis, quos uictualibus onerant. Et quando in deserto uictualia deficere incipiunt, interficiunt asinos, uel in deserto relinquunt, quia non poterunt amplius illis de pabulo prouidere quousq; desertum superauerint. Camelos tamen libentius seruât, quòd pauco sustententur cibo, & grauiâ onera ferant. Offert desertum illud magnum uiatoribus, aliquando aquas amaras, sed frequentius aquas dulces, ut ferè singulis diebus per illos triginta dies, quibus desertum ipsum uix pertransiri potest, aquam recentem inueniant, sed quæ interdum adeo modica est, ut nò omnibus mercatoribus simul euntibus sufficiat. Est desertum illud multum montuosum: & ubi ad planicië peruenitur, illic per sabulū eundem est. Est in uniuersum sterile & squalidum, nullumq; propter pabuli penuriam animalibus præstat habitaculum. Cernuntur & audiuntur in eo interdum, & sæpius noctu, dæmonū uariæ illusiones. Vnde uiatoribus summe cauendum est, ne multū ab inuicem seipsos dissociet, aut aliquis à tergo sefe diutius impediât: alioquin quamprimū propter montes & colles quispiam comitū suorum aspectum perdidit, ut non facile ad eos perueniat: nam audiuntur ibi uoces dæmonum, qui solitarie incedentes proprijs compellât nominibus, uoces fingentes illorū quos comitari se putant, & à recto itinere abductos in perniciem deducunt. Audiuntur interdum in aëre cōcentus multorum instrumentorū, sed frequentius sonitus tympanorum. Est igitur huius deserti transitus periculis plenus.

De ciuitate Sachion, & combustione corporū mortuorū, Cap. XLV.

Superato deserto peruenitur ad ciuitatem Sachion, quæ sita est in ingressu prouinciæ magnæ Taguth ubi in Mahumeti cultores pauci inueniuntur Christiani Nestoriani. Sunt quoq; ibi plurimi idololatæ, qui etiã linguã propriã habent. Urbis huius incolæ negotiationibus nò uacant, sed de fructibus terræ

Dæmonū præstigia

bus terræ uiuunt. Habet denique urbs ipsa multa monasteria diuersis idolis consecrata, in quibus multa offeruntur sacrificia, & dæmonibus magna à populo exhibetur reuerētia. Et quando homini filius aliquis nascitur, statim commendat eum idolo alicui, atq; in honorem eius anno illo in domo sua nutrit arietem, quem anno à natiuitate filij reuoluto, proximo illius idoli festo unà cum filio offert cum multis cærimonijs & magna reuerentia. Postea coquuntur carnes arietis, & idolo denuo offeruntur, dimittunturq; ante idolum tamdiu suspensæ, donec completæ fuerint nephandæ orationes, quas ante ipsum iuxta consuetudinem suam marmurare solent. Et in primis rogat pater idolum cum magna instantia, ut filium sibi commendatum conseruet. Officio finito, immolatas carnes ad locum alium deferunt, & consanguinei illius omnes pariter congregati, carnes illas cum magna religione comedunt, ossa uero decenter in uasculo quodam conseruāt. Cæterum in mortuorum parentatione his utuntur cærimonijs, Curant proximi quiq; ut corpora exanimata cõburantur in hunc modū. Primo interrogant astrologos, quando mortuus in ignem sit conijciendus. Tū illi quærūt quo anno, quo mense, die & hora is qui in fata cõcessit, sit natus: constellationeq; perspecta, indicāt diem quando sit comburendus. Alij uero mortuum corpus aliquot diebus reseruant, aliquando septem diebus, quandoq; per mensem, nōnunq; per sex menses, domi capsam illi parātes, & tali ingenio latera compaginantes, ut nullus fœtor ex ea exhalare possit. Corpus etiam ipsum aromatibus condiunt, & capsam pulchre depictam panno pretioso operiunt: & singulis diebus quibus cadauer domi tenetur, hora prandij mēsa iuxta capsam præparatur, uino & cibo per integræ horæ spatium desuper positis, putantes defuncti animam de apposis manducare. Et quādo defuncti corpus est offerendū, astrologi cõsulantur qua ex parte id sit faciendū. Nam si porta aliqua dum cõstrueretur caruit bonis fatis, illā indicāt fugiendā atq; incongruā per quā mortuorum cadauera efferantur, indicātq; aliam quæ huic rei accōmoda sit, aut nouam iubent in pariete fieri aperturam. Dum uero funus per ciuitatem portatur, lignea tuguria in uia construuntur, atque sericis & aureis pannis cooperiuntur: & quū defuncti cadauer ante ea portatur, effundunt in terram uina & delicata cibaria, putantes defunctum in alia uita his recreari rebus. Antecedunt etiam funus ipsum uaria instrumenta musices, in quorū concentu maxima est iucūditas. Et quum ad locum combustio nis uentū fuerit, scribūt & pingūt super chartas imagines uirorū ac mulierum, itemq; multorum denariorū, quæ omnia simul cum cadauere comburuntur. Aiunt enim defunctū illum tot seruos & ancillas, animalia & denarios in alia uita habiturum, quot cum eo fuerint imagines combustæ, uicturusq; sit perpetuo in diuitijs illis & honore. Hanc superstitionem seruat ferè ubiq; cæcitas paganorum in partibus orientis, quum cadauera defunctorum comburunt.

Dæmonum cultus

Funerandi mos

G De prouin

De prouincia Camul,

Cap. XLVI.

CAmul prouincia est intra magnam prouinciam Tanguth, subiecta imperio magni Cham, habens ciuitates multas & oppida, Attingit autem terra Camul duo deserta, magnum scilicet, de quo iam supra diximus, & aliud quoddam minus. Abundat hæc prouincia his quæ pro uitæ sustentatione homo opus habet. Habent incolæ huius regionis linguam propriam, & ad aliud non uidentur nati, quàm uacare ludis & tripudijs. Idololatræ sunt & cultores dæmonum, ad hoc ab ipsis persuasi, quando uiator quispiam pertransiēs ad domum alicuius hospitij gratia diuertit, suscipit eum paterfamilias cum magno gaudio, atq; præcipit uxori & toti familiæ, ut quamdiu ille apud eos manere uoluerit non excludatur, sed illi in omnibus obediant. Ipse uero interim discedit, non reuersurus quamdiu hospes in ædibus suis manserit. Et uxor interim paret hospiti ut marito suo. Sunt mulieres illius regionis formosæ: & uiri à dijs suis hac dementati sunt stulticia, ut putent sibi gloriosum esse si eas uiatoribus prostituant. Tempore uero quo regnauit Mogut magnus Cham, & rex omnium Tartarorum, audita hac populi Camul stulticia, mandauit ipsis ne amplius seruarent hanc detestabilem consuetudinem, sed potius uxorū suarum custodientes pudicitiam, communia pararent hospitia, in quæ aduenæ & superuenientes diuerterent uiatores, & prouinciam tanta non scædarent turpitudine. Viri uero Camul audito hoc regis mandato, plurimum sunt contristati, missisq; nuntijs & muneribus, instantissime rogarunt, ut tam graue reuocaret edictum, & traditionem illam, quam à suis senioribus ueluti per manus acceperunt, non aboleret, maxime quum compertum haberent se propter illud hospitalitatis beneficium deorum suorum cōsequutos gratiam, & terram nunquam deorum munere sua destitutam fecunditate. Rex uero Moguth audita querela, acquieuit petitioni illorum, & reuocans mandatum dicebat, Quod ad me attinet, uobis mandauit ut detestabilem illam & toto orbe inauditam aboleretis consuetudinem: sed quia opprobrium honorem ducitis, habete opprobrium ut optastis. Nuntij itaque alias portantes literas, quæ priores cassauerunt, uniuerso populo magnum attulerunt gaudium. Et is mos usq; in hodiernum diem à populo illo custoditur.

De prouincia Chinchintalas,

Caput XLVII.

Post prouinciam Camul sequitur prouincia Chinchintalas, quæ ab Aquilone confinis est deserto, habetq; in lōgitudine iter sexdecim dierum, subiecta dominio magni Cham. Habet ciuitates & castra multa. Populus eius in tres diuisus est sectas. Pauci quidam confitentur Christum, & hi sunt Nestoriani: alij Mahumetum colunt, tertij idola adorant. Est in hac prouincia mons, in quo inueniuntur mineræ chalybis & audanici: itemq; salamandræ, de quibus fit pannus, qui si in ignem proiectus fuerit, non comburi potest. Fit autem pannus ille de terra in hunc modum, ut quidam è socijs meis, uir
singulari

Hospitalitas
mira

singulari præditus industria, Curficar nomine, Turchus me edocuit, qui in prouincia illa mineralium operi præfuit. Inuenitur in monte illo minera quædam terræ, quæ fila producit lanæ haud dissimilia: & hæc ad solem desiccata in mortario æneo teruntur, deinde lauantur, & quicquid terrenum illis adhæret submouetur: demum fila illa sic purgata & attenuata, ut alia lana nentur, atq; in pannum contexuntur. Et quando pannos illos uolunt dealbare, proiciunt eos ad horam in ignem, & tunc ex flammis illæsi educuntur niue candidiores. Haud secus purgant eos, quando maculas aliquas contraxerint: nam lotura alia præter ignem illis non adhibetur. De salamandra uero serpente, qui in igne uiuere dicitur, nihil explorare potui in orientalibus regionibus. Aiunt Romæ mappam quandam haberi, ex salamandra contextam, in qua sudarium domini inuolutum retinetur, quam rex quidem Tartarorum Romano misit pontifici.

De Prouincia Suchur,

Caput XLVIII.

ATergo relicta prouincia Chinchintalasi, ducit iter ad orientem, & per decem continuas diætas nulla reperitur habitatio, nisi in paucis locis, quibus superatis, uenitur ad prouinciam Suchur, quæ plures habet habitationes & oppida. Metropolis eius uocatur Suchur. In hac prouincia inter multos idololatræ pauci inueniuntur Christiani. Sûr autem omnes magno subiecti Chæ. Negotiationibus non uacant, sed de fructibus terræ uiuunt. In cunctis huius prouinciæ montibus inuenitur reubarbarum, quod inde per mercatores ad diuersas mundi portatur terras.

De ciuitate Campition,

Caput XLIX.

ESt Campition ciuitas magna & insignis, principatum habens in regione Tâguth. Sunt in ea Christiani, Mahumetani, & idololatræ. Habent idololatræ multa monasteria, in quibus idola sua colunt. Porro idola illa sunt formata uel ex lapide, uel ex ligno, uel ex luto desuper deaurata. Inter hæc quædam sunt tam magna, ut decem passus contineant longitudine, terræ ac si supini iacerent affixa, iuxta quæ parua sunt posita idola, quæ maioribus reuerentiam exhibere uidentur. Habent hæc idolorum portenta etiam suos sacrificuculos & religiosos, qui cæteris honestius uiuere uidentur: nam quidam seruât castitatem, multumq; cauent ne deorum suorum legem præuaricentur. Totum anni circulum per lunationes computant, nec alios habent menses, aut hebdomadas præter lunares. In his lunationibus obseruant quinque cõtinuos dies, in quibus nullam bestiam uel auem occidunt, nec carnem comedunt: uiuunt etiam honestius quàm in reliquis diebus. Habent idololatræ in hac ciuitate hunc morem, ut quis triginta aut plures ducat uxores, iuxta quod multas nutrire potest: prima tamen cæteris dignior habetur, & magis legitima censetur. Non recipit uir ab uxore dotem, sed ipse in animalibus, uel seruis aut

pecunia iuxta possibilitatem suam conuenientem assignat dotem. Si uxor uiro fiat odiosa, licitum est illi eam à se repudiare iuxta quod ei libuerit. Accipiunt etiam uxores in secundo gradu sibi attinentes, similiter nouercas. Et multa peccata quæ apud nos grandia censentur, apud illos licita reputantur. Viuunt in multis non secus quàm bestia, ut satis mihi mores eorum sunt perspecti, qui unà cum patre meo atque patruo per anni spatium ob quædam negotia in hac ciuitate mansi.

De ciuitate Ezina, & alio deserto magno, Caput L.

A Ciuitate Campition itur per duodecim diatas usque ad Ezinam ciuitatem, quæ affinis est arenoso deserto Aquilonem uersus. Sunt ibi camelii multi, & alia animalia multa, atque aues diuersi generis. Incolæ uero idololatræ sunt, de terræ fructibus uiuentes, & à negotiationibus abstinentes, Præparant quoque sibi uiatores in hac ciuitate commeatum, qui uolunt transire per desertum illud magnum, quod uergit ad Aquilonem, & non nisi quadraginta dierum spatio pertransiri potest. Nulla inuenitur in hoc deserto uiuens herba, sicut nec ulla habitatio, nisi perrara in montibus quibusdam & uallibus, ubi aliqui homines æstatis tempore morantur, In quibusdam etiam locis inueniuntur feræ syluestres, præsertim onagri, qui ibi in magna discuntur multitudine. Omnes autem iam memoratæ prouinciæ pertinent ad prouinciam magnam Tanguth.

De ciuitate Tarocoram, & origine dominij Tartarorum, Caput LI.

Superato memorato deserto, peruenitur ad ciuitatem Tarocoram, quæ est ad Aquilonarem plagam, unde originem duxit Tartarorum dominium. Nam habitauerunt primum in campestribus regionis illius, carentes ciuitatibus & oppidis, solum pascua quærentes, & aquas pro pecoribus nutriendis, nec habebat de gente sua principem, sed tributa pendebat magno cuidam regi Vncham nomine, quem hodie uulgo presbyterum Ioannem uocant. Sed indies incrementa sumentes, & seipsis fortiores euadentes, cepit rex Vncham time-
Vncham re, ne aliquando ab ipsis offenderetur, atque in rebellionem prorumperent. Ut igitur potentia eorum minueretur, cogitabat operæ pretium se facturum, si illos ab inuicem in partes secerneret, atque in diuersas regiones collocaret. At illi nolentes à se inuicem disgregari, transferunt omnes pariter in desertum uersus plagam Aquilonarem, magnam occupantes regionem, in qua tuti esse possent, nec regem suum timerent, negato etiam illi tributo.

Tartari regem ex seipsis eligunt, & discordia inter eum & regem Vncham nascitur. Caput LII.

Paucis transactis annis, Tartari omnium consensu eligunt ex seipsis uirum probum & sapientem regem, Cinchis nomine, anno scilicet domini

mini M. CLXXXVII. cui coronam imponentes, & omnes circumquaque qui de gente illa erant concurrentes, uoluntario animo illi obediētiam & subiectionem pollicentur. Ille igitur ut erat uir prudens, subiectos optime gubernabat, atque breui tempore octo prouincias cepit, & regno suo adiecit. Et quādo ciuitatem aliquam aut castrum cepit, neminem sinebat occidi, aut rebus suis spoliari, qui saltem imperio suo sponte se submittebat, atque secum ad alias proficiscens ciuitates, illi operam suam libens impendebat, Hac itaque humanitate usus, effecit ut mirum in modum ab omnibus amaretur. Itaque uidens se in tanta sublimari gloria & potentia, destinatis nuntijs ad regem Vnchā, cui quondam tributa pendebat, rogabat ut illi filiam suam in uxorem collocaret. Quod ille ægerrime ferens, cum indignatione respondit, Malo filiam meā Vulcano consecrare, quā seruo meo dare in uxorem. Et eiectionis Chinchis nuntijs aiebat, Dicite domino uestro: Quia ad tantam creuisti superbiam, ut præsumas petere filiam domini tui in uxorem, en ne potiaris uoto tuo, faciam etiam amara interire morte.

Vincitur rex Vncham à Tartaris,

Caput LIII.

A Vdiens uero rex Chinchis molestam regis Vncham responsionem congregato magno exercitu, profectus est hostili animo contra regem Vncham, castraque posuit in planicie quadam magna Tanduc nomine, & mittens ad regem, denuntiat illi ut se defenderet. At ille ueniens cum maximo exercitu, descendit ad campestria, & castra sua posuit iuxta castra Tartarorum. Tunc Chinchis Tartarorum rex præcepit incantatoribus & astrologis suis, ut illi indicarent qualem euentum prælium futurum esset habiturum. Tunc astrologi scindentes arundinem per longum in duas partes, posuerunt diuisiones ipsas in terram, unamque uocauerunt Cinchis & alteram Vncham, dixeruntque regi: Interim quo nos inuocationes legerimus deorum, nutu ipsorum fiet, ut hæ duæ partes arundinis adinuicem pugnent. Et cuius pars super alteram ascenderit, ille rex uictoriam in prælio obtinebit. Multitudine itaque ad spectaculum illud concurrente, cœperunt astrologi murmurare preces suas & legere incantationes, & mox commotæ sunt partes arundinis contra se pugnantes, donec tandem pars Chinchis ascenderet super partem Vncham. Quo uiso, Tartari de futura certiores facti uictoria confortati sunt. Tertia igitur die prælium commissum est, & multis utrinque cadentibus, uictoria tandem penes Chinchin remansit. sicque factum est, ut Tartari regnum Vncham penitus sibi subiugarint. Regnauit autem Chinchis post mortem Vncham sex annis, in quibus multas acquisiuit prouincias: & quum ultimo castrum quoddam expugnare moliretur, accessit que propius, sagitta in genu percussus, interijt, sepultus in monte Alchai, ubi & reliqui Tartarorum principes huius successores, & qui de eius sunt progenie

G ; omnes

omnes sepeliuntur, etiam si centum dierum spatio funus fuerit adducendum,
 Catalogus regum Tartarorum, & de sepultura eorum in monte
 Alchai, Caput LIIII.

*Crudelis su
 perstitio*

Primus Tartarorum rex uocatus est Chinchis, secundus Cui, tertius Bar-
 chim, quartus Allau, quintus Mongu, sextus Cublai, qui modo rerum
 potitur, cuius potētia maior est quā omnium suorum prædecessorum: imō
 omnia Christianorum regna atq; Saracenorum si unum essent regnum, uix
 adæquarent regnum Tartarorum, id quod suo loco manifestius fiet, ubi po-
 tentiam eius & dominium descripsero, Porro quando corpus magni Cham
 tumulandum defertur ad montem Alchai, hi qui ipsum ad sepulturam comi-
 tātur, perimunt passim eos quos in uia obuios habent, dicētes, Ite & domino
 nostro regi seruite in alia uita. Tanta enim insania percussi sunt à satan, ut cre-
 dant taliter occisos, in futura uita regis obsequio mancipandos. Nec modo sic
 contra homines insaniunt, uerum & in equos sæuiunt, quos obuiam uenien-
 tes iugulant unā cum defuncti regis optimis equis, putantes illos regi usui fu-
 turos. Quando corpus magni Cham Mongu huius prædecessoris ad montē
 Alchai sepeliendum ductum fuit, milites funus concomitantes, feruntur circi-
 ter uiginti millia hominum prædicta occasione interfecisse.

De generalibus moribus & consuetudinibus Tartarorum, Cap. LV.

Mulieres Tartaræ uiris suis fidelissimæ sunt. Absurdum est apud eos & in-
 tolerabile uitium, si quispiam ad proximi sui uxorem præsumat acce-
 dere: & hoc unico studio apud eos cauetur, ne alter alteri in hac re iniuriam
 inferat. Id tamen apud eos honestum & licitum ducitur, ut quisque tot du-
 cat uxores quot nutrire potest, licet prima cæteris principalior & honorabi-
 lior iudicetur. Præter sorores, omnes consanguineas quæ in lateralibus lineis
 comprehenduntur ducunt uxores, etiam nouercam, si pater mortuus fuerit.
 Sic fratre defuncto licebit superstiti fratri fratris relictam ducere uxorem. Viri
 ab uxoribus non recipiunt dotes, sed ipsi uxoribus atq; earum matribus do-
 tes assignant. Propter uxorū multitudinem, Tartari plurimos habent fi-
 lios. Nec est uxorū multitudo Tartarie admodum onerosa, quum illæ suis
 laboribus multa lucrentur. Sunt præterea ad familiæ gubernationem, & ad
 ciborum præparationem multum sollicitæ. Non minori cura reliqua domus
 exequuntur officia. Viri uero uenationi, aucupijs atque armorum exerciti-
 is sunt intenti. Nutriūt Tartari multos geges bouum, ouium, & aliorum iumē-
 torum atq; pecorum, & cum illis morantur in locis pascuosis, æstate quidem
 in montibus & frigidioribus locis ubi pascua & ligna inueniunt, hyeme uero
 ad calidiores regiones se trāsferunt. ubi pabulum pro animalibus inueniūt.
 Domunculas habent in modum tabernaculorum filtro opertas, quas se-
 cum deferunt quocunque migrant. Nam possunt eas plicare & extendere, le-
 uare & deponere. Ostia earum semper Austro obuertunt. Habent quoque
 quadri

quadrigas filtro coopertas, quæ à camelis trahuntur, in quibus uxores, filios & utenfilia necessaria secum uehunt, atque à pluiiarum iniuria defendunt.

De armis & uestibus Tartarorum, Caput LVI.

ARma quibus Tartari prælii tempore induuntur, non sunt ex ferro fabre facta, sed ex corio forti atque solido parata, quale est corium bubalorum & aliorum animalium quæ habent duriora tergora. Sunt sagittarij optimi, à pueritia ad arcuum exercitia assueti. Utuntur etiam clauis & gladijs, sed rarius. Illi qui cæteris ditiores sunt, utuntur indumētis sericis & aureis, & sub his deferunt pelles delicatas uulpium, aut armelinorum, aut aliorum animalium præsertim quæ uulgo Zebellinæ uocantur, quæq; reliquis pellibus pretiosiores iudicantur.

De cibis Tartarorum, Caput LVII.

Vescuntur Tartari cibis grossioribus, præsertim carne, lacte & caseo. Inhiant quoque uenationibus tam mundorum quàm immūdorū animalium. Nam equos & carnes comedunt, atque reptilia quædam quæ in magna copia apud illos inueniuntur. Bibunt lac equarum, quod taliter præparant, ut uideatur esse uinum album, non admodum insipidus potus. Vocatur ab ipsis Chuinis.

De idololatria & erroribus Tartarorum, Caput LVIII.

Colunt Tartari pro deo numen quoddam ab illis confictum, quod Natagai uocant, putantq; illud deum esse terræ, qui curam de ipsis ac filijs eorum, de fructibus terræ atq; regibus pecorum gerat. Hoc numen in maximo habent honore, nec est aliquis qui in domo sua illi non imaginem dedicauerit. Et quoniam credunt numini Natagai esse uxorem & liberos, collocant etiam ipsi iuxta penates suos imagunculas quasdam uxoris ac filiorum loco: uxoris quidem simulachrum ad sinistram, & filiorum imagines ante faciem idoli collocantes. His idolis magnam exhibent reuerentiam, præsertim quando uadunt ad prandium & cœnam: tunc enim antequam ipsi comedunt, perungunt ora imaginum pinguedine carnis coctæ, & partem prandij aut cœnæ extra domum in honorem illorum ponentes, credūt deos hinc cibari. Quo facto, ipsi ad mensam euntes comedunt. Si Tartari alicuius moriatur filius, qui nōdum duxit uxorem, & item alterius moriatur filia innupta, cōueniunt utriusq; defuncti parentes, & inter defunctos ōcubium faciunt: conscriptisq; cōtractus illius literis, iuuenem & puellam in charta pingunt, & hanc cum pecunia cōtributa atq; utēsilibus & supellectile Vulcano deuouēt, credentes defunctos in alia uita matrimonialiter cōiūctos. Faciūt quoq; pro hacre solēnes nuptias, & de præparatis cibis nonnihil hinc & hinc diffundūt, ut sponsus & spōsa his quoque uestantur. Quo facto, parentes & consanguinei defunctorum tali putant se affinitatis uinculo coniunctos, ac si nuptiæ illæ sponsis adhuc uiuentibus fuissent celebratæ.

Cōiugium inter mortuos

De strenuitate & industria Tartarorum,

CAPVT LIX.

SVnt Tartari homines bellicosi, strenui in armis, & ad subeundos labores intrepidi. Non sunt effœminati, molles, & delitijs assueti, imò tolerantissimi laborum & inediæ. Fit non raro ut per integrum mensem nihil aliud comedant præter lac iumentorum & carnes animalium quæ in uenationibus capiunt. Equi quoque eorum dum belligeratum uadunt, sola herba quam in pascuis inueniunt nutriuntur. Insident armati equis suis tota nocte, & equi interim nihilominus pascuntur ubicunque bona inuenerint pascua, Ipsi quoque exiguo contenti sunt cibo, quantumlibet magnos subeant & perficiant labores. Ad capiendum ciuitates & fortalicia, singulari & magna utuntur astutia, Quum bellandi causa in remotas partes expeditionem parant, nihil secum præter arma portant atque parua tentoria, sub quibus pluuiæ tempore latitant. Portat etiam quilibet secum duo uascula, quæ uulgo flascones uocant, in quibus lac quod bibant ferunt, & ollam coquendis carnibus adaptandam. Quum uero sine mora ad remotissimas partes concedere uolunt, accipiunt secum lac in modum solidæ pastæ siccatum, quod in aquam tritum, potum illis & cibum præbet.

De iudicijs & iustitia Tartarorum,

Caput LX.

MAdefactores hoc modo puniunt. Si quis furatus fuerit rem parui ualoris, & uita priuari non commeruit, cæditur fuste septem uicibus, aut decem & septem, aut uiginti & septem, aut quadraginta & septem, pro mensura peccati ictus inferendo, id quod usque ad cætum, addendo semper decem. Aliqui tamen nonnunquam ex his percussione moriuntur. Quod si quis furatus fuerit equum uel rem aliam, pro qua occidi meruit, merso mucrone in uentre eius occiditur. Quod si uitam suam liberare uoluerit, restituet furtum in noncuplo. Qui equos, boues, & camelos habent, signa sua pilis eorum inurunt, atque sine custode ad pascua emittunt. Minutis tamen animalibus adhibet pastorum custodiam. Hæ primæ Tartarorum fuerunt consuetudines: uerū quæ iam inter uarios mixti sint populos, non nihil à prioribus degenerauerunt moribus, & populis quibus coniuncti sunt, conformes se fecerunt.

De campestribus Bargu, & extremis insulis Aquilonis,

Caput LXI.

Retardati sumus nonnihil in tartarorum moribus & consuetudinibus describendis, nunc uero alias orientalis regionis lustrabimus prouincias, eo incedentes ordine, quo reliquas hætenus descripsimus. Relicta ciuitate Carocaram, à monte Alchai Aquilonem uersus uenitur ad campestria Bargu, quæ in longitudine quadraginta habent diætas. Incolæ illorum
illorum

locorum uocantur *Meditæ*, parentq; magno *Cham*, *Tartarorum* habentes mores. Sunt homines syluestres, & uescuntur carnibus animalium, quæ uenatione capiunt, maxime ceruorum, quorum magnam habent copiam, & adeo cicures faciunt, ut illis atq; equis uel asinis insideant. Carent blado & uino. In æstate maximas exercent auium & syluestrium animalium uenationes, quorum carnibus per hyemem uiuant, nam hyeme tam uolatilia quàm alia animalia propter immensum illius regionis frigus aufugiunt. Post terminum diætarum quadraginta diætarum, peruenitur ad oceanum, ubi in montibus nificare solent herodij siue falcones peregrini, qui inde ad magni *Cham* curiã perferuntur. Nec inueniuntur ullæ aliæ aues in his montibus præter herodios & aliam auiculæ speciem, qua pascuntur herodij. In insulis maris illius nascuntur *grifalchi* in magna copia, qui inde ad magnum *Cham* deferuntur. *Grifalchi* uero qui de Christianorum terris ad *Tartaros* portantur, non perferuntur ad magnum *Cham*, quum ille ijs abüdet auibus, sed perueniunt ad eos *Tartaros*, qui *Armenis* & *Cumanis* confines sunt. In illis Septentrionalibus partibus insulæ sunt quædam, quæ tantum uergunt ad *Aquilonem*, ut *polus arcticus* illis uideatur ad meridem deflectere.

De regione *Egrimul*, & ciuitate *Singui*, Caput LXII.

Hic redeundum erit nobis ad ciuitatem *Campition*, de qua paulo superius mentionem fecimus, ut inde ad alias digrediamur prouincias, quas nondum descripsimus. Igitur si à ciuitate *Campition* uersus orientem itinere quinq; dierum procedatur, audiuntur in locis intermedijs nocturno tempore horribiles uoces dæmonum, donec ueniatur ad regnum *Erigimul*, & ad regnum *Cerguth*, quæ sunt regna magna magno *Cham* subiecta, Ibi inueniuntur Christiani *Nestoriani*, idololatræ & *Mahumetani*. Sunt ibi multæ ciuitates & castra. Hinc si inter oriẽtem & meridiem procedatur, uenitur ad prouinciam *Cathai*. Est tamen inter *Cathai* & regnum *Cerguth* ciuitas quædam *Singui* nomine, magno *Cham* tributaria: ubi etiam triplex illa memorata inuenitur hominum secta. Inueniuntur etiam ibi boues syluestres pulcherrimi & grandes ueluti elephantes, pilos habentes albos & nigros, longitudine trium palmorum. Multi etiam ex his bobus domestici facti, ad onera ferenda instituantur: alij ad aratrum ligati, breui tempore magna inuertunt arua. Inuenitur in hac prouincia *muschum* optimum, & quo melius in mundo non inuenitur. Est enim animal quoddam pulchrum in hac prouincia, catti habens magnitudinem, & pilos grossos ut ceruus, pedes quoque habens unguatos, & dentes quatuor, duos supra & duos infra longitudine trium digitorum: iuxta umbilicum uero inter cutem & carnem uesicam habet sanguine plenam, & sanguis is est *muschum*. à quo tam suauissimus exhalat odor. Incolæ huius regionis idololatræ sunt, & libidinis sectatores, corpore pingues & naso

Muschum

& naso paruo, pilis labia obsidentibus. Mulieres pulchræ sunt & albæ. Et uiri quando uxores ducere uolunt, quærunt magis pulchras quàm nobiles aut diuites. Vnde sæpe fit ut uir nobilis & magnus pauperem ducat uxorẽ, sed fortiosam, matri illius dotem assignans. Negotiatores & artifices plurimi ibi inueniuntur. Patet hæc prouincia longitudine uiginti quinque diatarum, & est admodum fertilis. Sunt in ea maximi fasiani, caudas habentes longitudinis decem palmorum aut octo. Inueniuntur etiam ibi alia multa auium genera, quæ pulcherrimas habent pennas, diuersis & elegantibus distinctas coloribus.

De prouincia Egrigaia,

Caput LXIII.

Procedẽdo ulterius uersus orientem, septemq; exactis diatris, occurrit prouincia Egrigaia, in qua plurimæ sũt ciuitates & castra. Est enim de prouincia magna Tanguth, cuius principalis ciuitas uocatur Calacia. Incolæ eius idololatræ sunt, præter aliquot Christianos Nestorianos, qui ibi tres habent ecclesias. Subiecti sunt omnes magno Cham. Inueniuntur in ciuitate Calacia panni, quos Zambilotti uocant, de lana alba & camelorũ pilis cõtexti, quibus uix pulchriores in mundo inueniuntur. Deferuntur autem per negotiatores ad diuersas mundi regiones.

De prouincia Teuduch, Gog & magog, & ciuitate Cianiganiorum,

Caput LXIIII.

AB Egrigaia prouincia eundo ad orientem, ducit iter ad prouinciam Teuduch, in qua sunt ciuitates & castra multa, ubi etiam manere consuevit rex ille magnus, & toto orbe terrarum nominatissimus, uulgo presbyter Ioannes dictus. Modo autem prouincia illa tributa pendet magno Cham, habens regem qui est de progenie presbyteri Ioannis. Cæterum omnes magni Cham post mortem illius qui à Cinchis in prælio fuit occisus, tradiderunt filias suas illis regibus in uxores. Et licet ibi sint aliqui idololatræ, & itẽ aliqui Mahumetani, tamen maior pars prouinciæ fidem obseruat Christianam: & hi Christiani primas tenent in hac prouincia: præsertim ubi est gens quædam, Argon uocata, quæ reliquis populis sagacior est & elegantior. Sunt etiam ibi regiones Gog & Magog, quos illi nominant Lug & Mungug. In his locis reperitur lapis Lazuli, de quo fit azurum optimum. Fiunt quoque ibi Zambilotti optimi de pilis camelorum: & item panni de auro & serico diuersarum habitudinum. Est ibi ciuitas Sindacui nomine, in qua fiunt arma pulcherrima & optima, diuersorum generum, pro exercitibus necessaria. In montibus huius prouinciæ sunt magnæ mineræ argenti, & multiplices uernationes syluestrium bestiarum, uocatur que regio montium Ydifa. Distat tribus diatris à memorata ciuitate alia ciuitas Cianiganiorum, in qua est palatium maximum, magni Cham habitatio, quãdo ad illam diuertit ciuitatem. Proficiscitur autem sæpius illuc, quia iuxta ciuitatem sunt lacunæ, in quibus diuersorum

diuersorum generum aues inueniuntur, præsertim grues, fassiani, perdices, & his similes aues. Hæ aues capiuntur grifalchis, herodijs seu falconibus, habetq; rex ipse in hoc summam delectatiouem. Sūt ibi quintuplices grues: quædam habent alas nigras ut corui, aliæ sunt albæ & candidæ, habentes pennas plenas oculis aurei coloris, ut sunt apud nos caudæ pauonum: rursus aliæ inueniuntur ibi nostris haud dissimiles: sunt deindæ aliæ quæ sunt paruæ, sed habentes pennas longas & pulcherrimas, rubro nigroque permixtas colore. Quinto sunt ibi grues grisei coloris, oculos habentes rubeos ac nigros, & hæ sunt ualde magnæ. Est iuxta hanc ciuitatem uallis quædam, in qua multæ sūt casæ, in quibus maximus numerus nutritur perdicum, qui seruantur pro rege illuc pro tempore diuertente.

*Grues quin
tuplices*

De ciuitate Ciandu & nemore eius, itemq; de festiuitatibus quibusdam Tartarorum, Caput LXV.

A Ciuitate Cianiganorum tres sunt diætæ contra Aquilonem ad ciuitatē Ciandu, quam ædificauit magnus Cham Cublai, extruens in ea maximum ac pulcherrimum palatium, marmore constans, & auro adornatum. Iuxta palatium istud est nemus regale, muris undiq; cinctum, quorum circuitus patet miliarijs xv. In nemore uero sunt fontes & flumina, atq; prata, & uariæ bestiarum species, ut cerui, damulæ, capreoli cum falconibus, qui regi in uoluptatem & cibum seruantur pro tempore, quando illuc diuertit. Diuertit autē sæpe uenationi operam daturus equo insidens, ducitq; secum leopardum domesticum, quem in ceruos & damulas prouocat, captamq; bestiam grifalchis tradit, atq; in hac re spectanda miram capit uoluptatem. In medio nemoris domus quædam de arundinibus constructa pulcherrima consistit intus & foris deaurata, & uarijs picturis adornata, atque tali artificio communita, ut à pluuia nequaquam illi iniuria fieri possit. Potest quoque domus ipsa in modum tabernaculi dissolui atque deponi, & rursus erigi. Nam sustinetur quando erecta fuerit circiter ducentis funibus sericis. Porro arundines ex quibus constat, habent singulæ quindecim passus in longitudine, & in spissitudine tres palmos: ex quibus fiunt columnæ, tabulæ & compagine, sed & imbricamenta. Nam diuiduntur arūdines iuxta nodos, & pars illa per medium scissa duas præbet tegulas, quæ domo superpositæ eam à pluiarum defendunt stillidij. Solet magnus Cham tribus mensibus per annum illic habitare, scilicet in Iunio, Iulio atque Augusto, nam est ibi aëris conueniens temperies, caretq; locus ipse solis ardoribus. His igitur mensibus domus erecta manet, cæteris uero temporibus deposita & conuoluta seruatur. Proinde die uigesimo octauo Augusti rex à ciuitate Ciandu discedens, proficiscitur ad locum alium dijs suis solenne facturis sacrificium, à quibus sperat sibi, uxoribus, filijs, & animalibus quæ possidet uitam & sanitatem concedi. Nam habet armēta magna equorum alborum & equarum albarum, quæ putātur excedere numerū

decem

decem millium. In hac autem festiuitate praeparatur lac equinum in uasis decē tibis, & rex ipse manibus suis proprijs diffundit hinc inde lac illud pro honore deorum suorum, arbitrans & a magis suis sic doctus, quod dñs lac bibant effusum, & solliciti sint conseruatores omnium eorum quæ possidet. Post sacrificium illud nephandum, bibit rex de lacte equarum albarum, nec ulli alteri licet illa die bibere de lacte illo, nisi fuerit de progenie regis, præter populum quendam regionis illius Horiach uocatum, qui hoc etiam gaudet priuilegio, propter uictoriã quandam magnam, quam pro magno Cham Chinchis obtinuit. Hic igitur ritus die uigesimo octauo Augusti solenniter in perpetuum à Tartaris obseruatur. Hinc etiam fit ut equi albi atque equæ in magno à populo illo habeantur honore, Comeduntur etiam in hac prouincia carnes hominum, qui publico iudicio ad mortem cõdemnati sunt. Qui uero ex agitudine moriuntur, horum carnes non comeduntur. Habet magnus Cham magos, qui dæmonum arte obtenebrant & in caliginem conuertunt aërem, luce super palatium regis clara permanente. Agunt etiã hi magi, ut rege iuxta mensam sedente, scyphi eius aurei dæmonum arte ab alia mensa quæ in medio aulæ consistit, regia portans uasa, super mensam regis exiliant, dicuntq̃ se id secreta quadam efficere arte. Et quando festa idolorum suorum celebrant, dantur illis à rege arietes, quos cum lignis aloës & thure ceu odoriferum sacrificium dñs offerunt, coctasq̃ arietis carnes cum cantu & maxima laticia idolis deuorandas exhibent: ius uero carniũ ante idola effundunt, asserentes sic deorum suorum promereri clementiam, qui terris fertilitatem largiantur.

De monachis quibusdam idololatriis,

Cap. LXVII.

INueniuntur in regione illa plurimi monachi, idolorum cultui deputati. Habent hi monasterium quoddam magnum, oppiduli habens magnitudinẽ in quo sunt circiter duo millia monachorum, qui idolis seruiunt, rasura & ueste à laicis sequestrati. Nam radunt caput & barbam, uestemq̃ induunt religiosam. Hi in idolorum solennitatibus magnis clamoribus cantant, luminaria multa in templo accedunt, alijsq̃ compluribus distinetur stultis cærimonijs. Sunt & alijs locis monachi & uarij idololatræ, quorum quidã multas habent uxores, alijs uero pro honore deorum suorum caste uiuunt, uitam austerã ducentes, nam nihil comedunt præter farinae purgamenta aquis diluta. Vestiuntur quoque pannis rudibus & asperis, coloris abiecti, & lecti molliciem uitantes, dormiunt super rigentia stramina. Alijs tamen monachi qui laxioris sunt uitæ, iudicant hos tam austere uiuentes hæreticos, quod non debito uiuendi modo deos colant.

M. PAULI

MARCI PAULI VENETI DE RE-

GIONIBVS ET PROVINCIIIS ORIENTA-

LIBVS, LIBER SECVNDVS.

De potentia & magnificentia Cublai regis maximi Tar-
tarorum, Caput I.

IN hoc secūdo libro scribere institui de magnificentia, pō-
pa, sumptuositate, potētia, diuitijs, & imperij administra-
tione Cublai Tartarorum summi Imperatoris, qui nostro
æuo regni sceptrā gubernat. Is enim in sua magnificentia
& dominio longe superat omnes p̄decessores suos, adeo
ampliāuit imperij sui limites, ut ferè totum orientem suā
habeat subiectum potestati. Is ex prosapia Chinchis primi Tartarorū prin-
cipis satus, sextus Imperator illius terræ fuit, anno scilicet domini M. CCLVI.
regnare incipiens, & populo magna sapientia atq; grauitate p̄siciens. Est
uir strenuus, in armis exercitatus, corpore robustus, atq; animo ad res geren-
das promptus, consilio pollens, & in populi gubernatione prouidus atque
circumspectus. Nam priusquam imperij consequeretur fasces, sæpe strenuū
in bellis egit militem, atq; in cunctis ut prudētem uirum se gerebat. Interim
tamen quo regno p̄suevit, nō nisi semel ad pugnam processit, sed filios suos
& alios aulicos loco sui illuc destinauit.

Qualiter Cublai rex à patruo suo Naiam rebellionem
sustinuit, Cap. II.

Diximus Cublai regem semel ad pugnam egressum, sed modo causam
dēplicabimus. Anno domini M. CCLXXXVI. patruus eius Naiam no-
mine quum triginta esset annorum, & multis populis atq; regionibus esset
p̄fectus, iuuenili elatus uanitate, motus est contra dominum suum Cu-
blai, maximum contra eum ducens exercitum, & ut felicius pugnaret, ascī-
uit in auxilium alium quendam regem Caydu nomine, qui nepos erat Cu-
blai Imperatoris, sed odio habebat eum. Rebellioni igitur assensum p̄-
bens, promisit se in propria uenturum persona, conductis cētum millibus
militum. Hi igitur ut conduxerunt, conuenire decreuerunt cum suis copijs
in planicie quadam, pariter Imperatoris terras inuasuri. Porro Naiam in ex-
ercitu suo habuit circiter quadraginta millia militum.

Qualiter Cublai se contra hostes munuit, Cap. III.

Non autem latuit Cublai Imperatorem, quid cōsanguinei sui moliren-
tur contra eū, & quā acerbo animo contra ipsum concitati essent, pu-
blica facta conspiratione. Quapropter per caput suū & Imperialem coronā
iurauit, quod se defenderet ab illis, & uindicaret hostium suorum audaciā.
Vnde in uiginti duobus diebus comparauit exercitum maximum, nempe

H trecenta

trecenta sexaginta millia equitum, & peditum centum millia, idēq; ex his qui uicini erant ciuitati Cambalu. Et quantū longe maiorem potuisset congregare exercitū, tamen quia subito & quasi ex improviso uoluit irruere in hostes, noluit diutius morā trahere in aggregando maiori exercitu, ne institutum eius Naiā hosti patefieret & fugam meditaretur, aut ad tutiora loca exercitū suum perduceret. Habuit quidem Imperator tunc & alios exercitus in armis, sed quos contra diuersas miserat prouincias expugnādas, & hos quoque reuocare noluit, quo minus hosti consilium suum aperiretur. Interim autē mandauit omnes uias maxima custodiri diligētia, ne expeditio sua ullo pacto Naiam hosti innotesceret, atq; præsentire posset aduentum suū. Unde cuncti euntes & redeuntes a regis custodibus tenebantur, ne uel aliquid rumoris ad Naiam perueniret. Rebus itaq; sic se habentibus, cōsulit rex Cublai astrologos, quando fata felicem sibi indicarent profectioem, & qua hora itineri se accingere debeat. Qui omnes paribus uotis regi cuncta felicia prædicunt, adesseq; aiunt tempus quo de hostibus triumphet.

Quomodo Cublai deuicerit Naiam, Caput IIII.

Igitur Cublai Imperator cum exercitu suo soluens, profectus est usq; ad planiciem ubi Naiam adhuc præstolabatur aduentum Caydu regis, qui illi suppetias erat laturus. Et Cublai ad collem quendam castrametatus, quieuit illa nocte cum exercitu suo. Populus uero Naiam nihil sibi metuens nec periculi aliquid adesse sciens, incermis per planiciē uagabatur, genio largius uacans. Et transacta nocte, ut dies terris reddi cœpit, Cublai Imperator in collē ascendens, exercitum suū in duodecim distinxit acies, tria millia militum una habente acie. Pedites uero iuxta milites tali collocati sunt ordine, ut in quibusdā aciebus duo pedites lanceas tenentes, duo militū stiparent latera. Rex uero ipse sedebat in castro quodā mirabili super quatuor constructo elephantos, in quo etiam regale erat uexillum. At exercitus Naiam ubi uidisset in signia, & acies Cublai uehementer expauit, quippe qui adhuc expectabant subsidium regis Caydu. Et continuo currentes ad tentoriū Naiā qui cum concubina quam adduxerat dormiebat, excitauerunt illum. At ille quantocyus potuit, exercitum suū in acies disposuit. Est autem consuetudo omnium tartarorum, ut tubis primum clangorem edant, & tangant cuncta exercitus instrumenta, atq; altis uocibus cantēt, & tandē signo a rege dato, arma contra hostem corripiant. Sic quum uterq; exercitus suas absoluissent cantilenas, iubet Cublai buccinis signum dare, & hostem aggredi. Illico autē manus conferere cœperunt, & tam atrox præliū inierunt, ut putares imbrē sagittarum & iaculorum per aērē descendere. Balistis laxatis, mutuo gladijs & lanceis se conficiunt. Erat quidem Naiā professione & nomine Christianus, sed non operum fidei sectator, signaueratq; principale uexillū suū crucis signo, habēs secū nō paucos Christianos. Cōmissum est itaq; præliū ab

initio

initio diei usq; ad meridiē, & ceciderunt multi ex utroq; exercitu, donec tandem Cublai superior euaderet, & hostē in fugā uerteret. Mox autē ut populus fugere cœpit, Naiam captus est, & ingens multitudo in fuga ipsa occisa.

Quomodo Naiam suffocatus fuerit, Caput v.

Rex itaq; Cublai captum habens hostem suum, iussit ut confestim occideretur, qui ausus fuerat contra dominū suum arma mouere, & rebellionem excitare. Sed quoniam erat de profapia sua, noluit ut sanguis regius de stirpe sua funderetur, ne terra regium biberet sanguinē, aut sol uel aēr uiderēt mala morte quēquam de regali progenie natum interire. Iussit igitur ut tapeto inuolutus atq; ligatus, tamdiu hincinde duceretur, agigaretur, traheretur & impelleretur, donec cōtracto anhelitu suffocaretur. Hoc autē mortuo, optimates sui & cunctus populus qui euadere potuerūt, inter quos multi fuerunt Christiani, sponte se submiserunt domino & obedientiæ Cublai Imperatoris. Et tunc quidem quatuor prouinciæ accesserūt ditioni eius, quarum nomina sunt, Funotia, Cauli, Barscol & Sinchintingui.

Compscir Cublai ludæos & Saracenos crucis Christi contemptores, Caput vi.

Porro Iudæi & Saraceni qui in exercitu Cublai fuerunt, cœperunt Christianis, qui cum Naiam uenerat exprobrare, & dicere quod Christus, cuius signū Naiam in uexillo habuerat, non potuerit suis auxilio esse: hasq; contumelias cotidie Christianis obiecerūt, Christi potentiam ut inanem iridentes. Christiani uero qui ad regis Cublai obedientiam uenerant, indignum rati ut talia ferrent cōiicia, quæ gloriam Christi minuerēt, conquesti sunt Imperatori quales illis inferrētur iniuriæ. At ille cōuocans Iudæos & Saracenos, ad Christianos conuersus ait, Deus uester & crux eius noluit quidē Naiam præsidium ullum ferre, uerum uos propterea nolite erubescere, quoniam deus bonus & iustus, iniustitiæ & iniquitati patrocinari minime debuit. Naia domini sui proditor extitit, atq; contra omnem æquitatem rebellionem excitauit, & quidem dei uestri auxiliū in sua malicia implorauit. Sed ille ut deus bonus & rectus, noluit fauere illius criminibus. Vnde mandans Iudæis & Saracenis, cæterisq; Christiani nominis blasphematoribus interdixit, ne ullus eorū Christianorū deum aut crucē eius amplius blasphemare præsumeret. Sic illis silentium impositum est. Cublai uero tumultu sedato, cum uictoria & gaudio ad ciuitatem suam Cambalu est reuersus.

Qualiter magnus Cham remuneret milites suos parta uictoria, Caput vii.

Porro præfectos, exercituū duces, atq; alios antesignanos milites, rex Cublai quum uictor è bello redit, honorat hoc modo. Eum qui ante præerat centum militibus, in gradum sublimiorem collocat, atque mille præficit militibus: & sic gradatim reliquos belli duces in digniorē ponit statū, do-

H 2 natq;

natq; illis aurea & argentea uasa, tabulas, priuilegia atq; immunitatem. Et hæc quidem priuilegia tabulis uel bracteis per sculpturas imprimuntur. Ex uno latere scriptura huius tenoris cōtinetur: Propter dei magni uirtutem, & propter gratiā magnā quā Imperatori cōtulit, nomē magni Chā benedictū sit. In alio uero latere sculpta est imago leonis cū sole uel luna, uel imago grifalchi, aut reliquorū animalū. Quicūq; autē habet tabulā cum leone & sole atq; luna, quando procedit in publicū, defertur palliū supra eū in signū magnæ autoritatis. Qui autē grifalchi habet imaginē, potest secū de loco uno ad aliū ducere uniuersam cuiuscunq; principis uel regis militiā. Sicq; omnia in suum distributa sunt ordinem, tabulis indicātibus quibus obediri oporteat. Et si quis iuxta tabularum expressionem obedire noluerit, contempseritq; præscriptam autoritatem, ut rebellis Imperatori, interficitur.

De forma Cublai atq; uxoribus, filijs & ancillis eius. Cap. v.

Rex Cublai est homo admodū pulcher, statura mediocri, non nimis pinguis, nec nimis macilētus, faciem habet rubicundā atq; candidā, oculos magnos, nasum pulchrū, & omnia corporis lineamēta debita proportionē consistētia. Habet uxores iij. quas legitimas cēset, & succedit ei in regno primæ primogenitus. Et quælibet harū quatuor, peculiare curiam, eamq; regalē in proprio palatio tenet, habēs circiter trecentas electas pedissequas & famulas, multosq; ministros eunuchos, & aliā familiam plurimā. Habet præterea rex ipse concubinas multas. Nā est inter Tartaros natio quædam, quæ dicitur Vngrad, quæ mulieres habet admodum formosas, & moribus conspicuas, de quibus nutrit in palatio suo circiter centū, quæ scilicet elegātiore sunt formæ & super has constituit matronas quasdam, quarū officium est, ut illarū curā gerāt, & diligēter cōsiderent, quando in infirmitatē ceciderint, aut maculam aliquā contraxerint: alioquin regis complexibus frui nō poterunt. Ex his concubinīs sex deputātur tribus diebus ac noctibus pro custodia regiæ camera: & dum rex uadit dormitū, aut è lecto mane prosilit, assistunt ei ut ministræ, atq; in cubiculo eius dormiūt. Quarta uero die sex alię prioribus in dicto ministerio succedūt, tribus diebus & totidē noctibus regi obsequentes. Et his rursum aliæ sex succedunt, cōtinuaturq; hæc permutatio, donec omnes centum ministerio regis fuerint adhibite. Porro de quatuor legitimis uxoribus habet rex Cublai xxij. filios, uocatusq; fuit primæ uxoris primogēitus Chinchis, qui illi successurus erat in imperio, nisi ante patrē in fata concessisset. Is itaq; reliquit filium, nomine Temur, qui est homo strenuus, prudēs, & in militia exercitatus, succedetq; auo in imperio loco patris sui defuncti. Cæterū de ancillis & famulabus suis habet rex Cublai xxvij. filios, qui omnes in aula sua sunt magni barones.

De palatio eius quod est in Cambalu, &

loci amœnitate, Caput IX.

Tribus anni mēsibus, nempe Decembri Ianuario & Febuario Cublai rex

rex in regia ciuitate Cambalu moratur, ubi palatiū habet miro artificio ex
 tructū. Ambitus enim eius continet milliaria iiii quadratura qualibet unum
 milliare cōplectente. Et est murus is spissus ualde, decē passibus in altum cō
 surgēs. Superficies eius extrinseca colore albo & rubeo nitet. In singulis qua
 tuor muri angulis palatium pulchrum & magnum, fortalitiū loco cōditum
 est. Sic in medio cuiuslibet quatuor murorū, palatiū egregiū extructum est:
 eaq; in uniuersum octo sunt. In his cōseruantur arma, instrumēta, tormen
 taet uasa bellica, nempe arcus, sagittæ, pharetræ, calcaria, frena, lanceæ, clauæ,
 funiculi arcuū, & reliqua quæ in bello necessaria sunt, singulaq; armorū ge
 nera in singulis posita sunt palatijs. Porro facies palatiū quæ meridiē respicit
 quinq; habet portas, quarū media maior est omnibus, nec unquā aperitur,
 nisi pro regis introitu. Nā nulli per eā patet ingressus nisi soli regi. Sed hæc
 habet duas minores collaterales portas, per quas ingrediuntur reliqui qui re
 gem comitantur. Quælibet uero reliquarū trium facierum, unicam dūtaxat
 in medio habet portam, per quam quisq; ingredi potest. Cæterū intra iam
 memoratum murum, alius murus cingit hoc regium castrū, habens ut prior
 murus, in angulis & meditullijs eorū octo palatia, in quibus cōtinentur alia
 uasa & pretiosa iocalia regis. In spatio uero medio interiori est regium pala
 tium, habitaculum scilicet in quo rex moratur. Hoc palatiū caret solario, pa
 uimentum uero eius exteriori fundo præminet decem palmis. Tectū eius
 altum est ualde, pictura decoratum. Parietes aularum & conclauium auro et
 argento fulgent. Vbiq; picturæ pulcherrimæ & bellicarū rerum historiæ sese
 ingredientium oculis offerunt, uiuaci colore & rutilanti auro coruscantes. In
 aula maiori ad mēsam simul recumbunt circiter sex hominū millia. Intra di
 ctos muros totū castrum ambientes, sunt plurima uiridaria atq; prata lignis
 pomiferis atq; uarijs cōsita arboribus. Discurrūt etiā p hæc uiridaria, anima
 lia syluestria, ut cerui & animantia, ex quibus muscum colligitur, capræ, da
 mulæ, & aliarū specierū animalia. Versus Aquilonem uero sunt uiuaria, in
 quibus meliores quicq; pisces, qui haberi possunt, nutriuntur. In lacū illū in
 greditur fluuius quidam, & rursus egreditur, cratibus ferreis loco introitus
 & exitus cōmunito, ne pisces elabi queant. Extra palatiū spatio unius leuæ,
 est monticulus quidā centum passibus in altum erectus, cuius circumferētia
 millaris continet spatium, arboribus semper uirētibus cōsitus. In hunc mon
 tem iubet rex arbores quasq; optimas à remotis partibus adduci, onerans
 illis elephantos: extrahuntur em̄ cū radicibus & transplātantur in hūc mon
 tem. Et quoniā is mons perpetuo uiret, uocatur Mons uiridis. In cacumine
 eius est palatium egregium: uiridi disternatū colore, in quo magnus Chā
 sape genio uacat. Est & aliud magnificū palatium seu castrum iuxta magni
 Cham extructum castrum, in quo Temur primogenitus eius illi in imperio
 successurus, cum aulicis suis magnifice & regaliter uiuit. Nam amplissimā ha

bet autoritatē & sigillū imperiale, uerū magno Chā ut domino subiectus.
 Descriptio ciuitatis Cambalu, Cap. x.

Ciuitas Cambalu in puincia Cathai iuxta magnum sita flumen, ab antiquis temporibus insignis fuit & regalis. Sonat autē Cambalu ciuitas domini. Hanc magnus Cham transtulit in aliam fluminis partem: nā didicerat ab astrologis, quod imperio rebellis futura esset. Ciuitas in quadrum cōstructa, in gyro complectitur uiginti quatuor milliaria, quolibet quadrati latere sex habēte milliaria. Muros habet dealbatos, altitudinis xx. passuum, latitudinis decem, spissitudo tamen illa sensim ascendēdo tenuior fit. Habet quaelibet muri quadratura tres portas principales, quæ in uniuersum duodecim sunt, constitutis iuxta singulas magnificis palatijs. In angulis quoque murorū sunt egregia palatia, ubi ciuitatis conseruantur arma. Trāseunt per hanc ciuitatē uici & plateæ rectissimæ, ut ab una porta liber aspectus pateat per ciuitatem ad portā oppositam, domibus elegantissimis palatiorū instar utrinq; cōstructis. Porro in medio ciuitatis, ædes quædam magnifica est exstructa, in qua campana pendet prægrandis, cum qua uesperī tria sūt signa, post quæ nemini licet domum egredi usq; ad initium sequētis diei, nisi infirmorum aut parentū causa. Et qui noctu per ciuitatē ire necessitate cogēte uolunt, lumen secum deferre coguntur. Singulæ ciuitatis portæ à mille custodiuntur hominibus, non quidem propter hostium timorem, sed latronum & prædonum. Cauet enim rex summo studio, ut fures & prædatores arceātur.

De suburbij & mercatoribus ciuitatis Cambalu, Cap. xi.

EXtra ciuitatē Cambalu duodecim sunt magna suburbia, singulis duodecim portis contigua, in quibus iugiter mercatores inueniuntur, & aduenæ homines. Nam propter curiam regis & multiplices mercantias innumerus indies confluit populus, qui in suburbij illis rerum negotia tractat. Nec habent suburbia, ut aliàs fieri solet, domos, quæ à splendore & magnificentia domorum ciuitatis degenerent, solo regali excepto palatio. Intra hanc urbem nullum hominis cadauer sepelitur, sed extra suburbia idololatrarū corpora cōburuntur, & reliquarū sectarum funera sepeliuntur. Et quoniā in gens multitudo exterorum hominū semper illic uersatur, habētur in suburbij circiter xx. millia meretricū: intra uero mœnia ciuitatis nulla sustinetur. Dicit nō potest quanta uis mercimoniorū & opū in hanc urbem cōuehatur, putares toti orbi illa sufficere posse. Aduehūtur autē lapides pretiosi, unioēs, sericum, & diuersarum specierum aromata ex india: Mangi, Cham & alijs regionibus. Nam urbs hæc quodammodo omnium circumiacentium prouinciarum est centrum. Nec transit dies ulla per integrum annum, in qua nō circiter mille quadrigæ serico oneratae huc ab exteris negotiatoribus conuehantur, ex quo per ingeniosos urbis artifices mira parantur indumenta.

Magnus Cham satellitio maximo stipatur & custoditur, Cap. xii.
 Habet

Habet magnus Cham in curia sua xij. millia equitū, quos uocāt Quasi
 Hā, id est, fideles domini milites, qui corpus suū custodiunt. Et istis qua-
 tuor præfecti sunt duces, quorū quilibet tribus præest millibus. Horū officiū
 est, ut diximus, die noctuq; regē obseruare, & eius custodiæ mācipatos esse.
 Vnde etiā a curia regis recipiūt impensas. Custodias autē suas tali distribuūt
 ordine, ut quū per triduū dux unus cum tribus millibus militū intra palatiū
 regē stipauerit, tribus sequentibus diebus dux alius cū alijs tribus militum
 millibus, qui interim quieuerūt, obit hoc custodiæ munus, cui iterū dux ali-
 us cū militibus suis succedit: sicq; per totū annū hæc custodiæ obseruatur ui-
 cissitudo: non quod regem tanta maneant pericula, sed ut magnificentia sua
 maior appareat. De magnifico apparatu conuiuiorū eius, Cap. XIII.

Pompa quæ in conuiujs regis obseruatur, tali celebratur ordine. Quum
 propter festū aliquod, aut aliam ratiōabilē causā, Imperator uoluerit in
 maiori aula cōuiuū instituere, mēsa eius cæteris mēsis sublimior ad Aquilo-
 narē aulae partē ponitur, & rex iuxta eā sedens uertit faciē ad meridiē, habēs
 ad sinistrā reginā maiore, principalē scilicet uxore, & ad dextrā filios atq; ne-
 potes, & qui de regali sunt prosapia. Ipsorū tamē mensa est in demissiori lo-
 co, ut uix attingāt pedes capitibus suis. Reliqui uero barones & milites sedēt
 adhuc in demissiori loco, habētes singuli uxores suas ad sinistrā collocatas, te-
 netq; quilibet dux & nobilis gradū & ordinē suum, sicut & uxores eorum.
 Nam omnes nobiles in curia Imperatoris tempore solennitatis præfuri, du-
 cunt secum uxores suas. Et Imperator ipse dū in mensa sua recūbit, poterit
 ad oēs deflectere oculos suos, q̄ in aula illa cōuiuātur. Porro extra aulaē illam
 regiā sunt etiā aliæ aulae collaterales, in quibus solennitatū tēpore nōnunq;
 quadraginta millia hominū cibātur, quorū multi sunt aulici, aliī uero feuda
 ab Imperatore renouātes: ioculatorū quoq; & mimorū cōcurrētū nō est nu-
 merus. Proinde in medio aulae regiæ, uas quoddā aureū erigitur, ex quo uinū
 aut alius q̄spiā optimus potus in modū fontis scaturit, iij. doljs aureis
 hic inde sitis, quæ uini illius fluēta suscipiūt. Et ex doljs hauritur uinū quod
 discūbētibus largiter apponat. Nemo autē in hac discūbēs aula, alio quā au-
 reo utit poculo. Dicit nō potest quātus sit apparatus, & quāta magnificētia in
 uasis & omnibus utēlibus, quādo magnus Chā in aula sua regia publice
 discūbit. Porro principes q̄ regi discūbenti ministrāt, oēs delicatissimo serico
 pāno ora sua cooperiūt, ne ipsorū flatus seu halitus quoq; modo regiū cibū
 aut potū cōtingere queat. Et quū Impator scyphū leuat ut bibat, oēs circūstā-
 tes citharœdi & musicorū instrumētorū lusores, instrumētorū suorum chor-
 das tangunt, & suauissimā edūt melodiā: atq; cæteri aulae ministri interim ge-
 nuslectūt. De cibis qui ad mēsa deferūtur, nō est ut quicq; scribā q̄ opipari
 sint & delicati, & q̄ magnifice atq; pōpaticè inferātur. Prædīo finito, accedunt
 citharœdi & harmoniaci quiq; concentores, ioculatores, & nigromantici, qui

miras melodias & miros gestus ante regis mensam edunt, quibus illius animus iucundum reddunt, & in hilaritatem soluant.

Qualis magnificentia seruetur in natali regis, Caput XIII.

Seruant omnes Tartari hunc morem, ut diem natalem domini sui honorificentissime celebrent. Festum uero natale magni Cham Cublai, est uigesimo octauo die Septembris, & hunc diem celebriorem ducit quam ullum totius anni diem, excepta festiuitate kalendarum Februarij, qua annum suum incipiunt. In natali itaque suo rex induitur ueste aurea pretiosissima, & omnes aulici similiter optimis & melioribus quæ habent uestiuntur indumentis, quibus singulis rex donat aureas zonas magni ualoris, & calceamenta de camuco parata, filo cõsuta argenteo, adeoque singuli ad honorem regis ornare student, ut nullus non regiam præferat formam. Hæc autem pompa nedum in regis natali fit, uerum & in alijs festiuitatibus, quas tartari per annum habent, numero tredecim, pro quibus rex annuatim aulicis suis pretiosissimas largitur uestes, ornatas auro, margaritis, & lapidibus alijs pretiosis, una cum zonis & calceamentis, ut iam præmissimus. Nec sunt aulicorum uestes discoloris à regia ueste. Seruatur etiã hæc cõsuetudo apud Tartaros, ut in natali magni Cham omnes reges, principes & nobiles, qui ditioni illius subiecti sunt, mittant illi ut Imperatori suo donaria. Et qui conditionem aliquam aut officium ab eo impetrare cupiunt, postulationes suas duodecim baronibus, qui ad hoc ipsum cõstituti sunt, offerunt, & quod illi decernunt perinde est ac si Imperator ipse respondisset. Astringuntur etiã omnes populi, cuiuscumque sint fidei aut sectæ, siue Christiani, siue Iudæi, siue Saraceni, siue Tartari, ceterique pagani, ut deos suos solenniter inuocent pro uita, incolumitate & prosperitate magni Cham.

De initio anni quod solenniter celebrant Tartari, Caput XV.

In die kalendarum Februarij, qui initium est anni Tartarici, magnus Cham & omnes Tartari ubicumque sunt, maximum & solenne celebrant festum, omnesque unanimiter tam uiri quam mulieres student albis indui uestibus, uocantes diem illum, festiuitatem alborum. Nam credunt uestem albam bonum habere fatum: ideo ut toto anno fortuna illis sit propria, in anni initio albis induuntur. Porro ciuitatum rectores & prouinciarum præfecti, merita Xenia mores officij sui, mittunt Imperatori hoc die munera aurea & argentea, unio nes & gemmas, pannos pretiosissimos, & equos candidi coloris: unde nonnunquam fieri solet, ut regi in hoc festo offerantur centum millia alborum equorum. Sic ceteri Tartari sibi inuicem munera mittunt ab initio anni, id que omnis gratia, credentes omnia per annum felicius successura. In hoc denique festo, omnes elephanti quos habet Imperator, numero quinque millia, ducuntur ad curiam, uestiti tapetis, in quibus pictæ sunt imagines uariæ animalium & auium, portantes in humeris suis capsas plenas aureis & argenteis uasis, quibus opus habetur pro festo alborum magnifice celebrando.

celebrando. Multi quoq; cameli pulcherrimis cooperti pannis adducuntur, qui alia apportant, quæ pro tanto conuiuio sunt necessaria. Illucescente autem die Alborum, omnes, reges, duces, barones, milites, medici, astrologi, præfecti prouinciarum atq; exercituum, & alij Imperatoris officiales, ad aulam regis conueniunt, & quibus locus in ea contingere nequit ob hominum multitudinem, hi collaterales ingrediuntur aulas. Cunctis itaq; in suo ordine & gradu sedentibus iuxta cuiuslibet officij dignitatem, surgit unus in medio, & alta uoce clamat, Inclinate & adorate. Hac uoce facta, consurgunt omnes celeriter & genua flectunt, fronteq; ad terram demissa quasi deum adorant, & id quatuor faciunt uicibus. Adoratione completa, uadunt omnes suo ordine ad altare, quod in aula positum consistit super unam tabulam depictam rubeo colore, in qua scriptum est nomen magni Cham, arreptoq; thuribulo pulcherrimo, & redolentibus speciebus illi impositis, ad honorem magni Cham cum multa reuerentia tabulam ipsam & altare suffumigant, & ad sua redeunt loca. Thurificatione ista nepharia completa, quilibet in conspectu Imperatoris offert munera illa, de quibus supra diximus. His omnibus rite peractis, parantur mensæ, & fit sollemnissimum prandium, edentes & bibentes cum lætitia magna. Quo finito, modulatores & ioculatores accedunt, & suis concentibus atq; gestibus omnium mentes exhilarant. In huiusmodi deniq; festis, ducitur ad regem leo unus domesticus, qui ad pedes illius ut catulus mansuetus iacens dominum suum agnoscit.

De feris quæ magno Cham undequaq; mittuntur, Cap. xvi.

TRibus illis mensibus, quibus, ut supra diximus, Imperator moratur in ciuitate Cambalu, scilicet Decembri, Ianuario & Februario, omnes uenatores quos Imperator habet in singulis prouincijs prouinciam Cathai circumiacentibus, uenationi intendunt, omnesq; bestias grandiores, puta ceruos, urfos, capreas, apros, damulas, & huiusmodi feras offerunt præfectis suis: qui si minori spatio quam in triginta diebus peragrari potest, distant à curia Imperatoris, mittunt huiusmodi captas bestias per quadrigas & naues ad Imperatorem, exenteratis tamen prius illis. Qui uero pluribus quam triginta diebus ab eius curia distant, solum pelles mittunt, quæ pro armis parandis sunt necessaria.

Quomodo magnus Cham cum feris mansuefactis feras sylue

stres capit, Caput xv.

NUtrit domi magnus Cham uarias bestias, domesticasq; factas secum ad uenationes ducit, & mira afficitur uoluptate, quoties uidet domesticam feram cum syluestri pugnare. In primis autem habet cicuratos leopardos, qui mirum in modum uenationi inserviunt, multasq; capiunt bestias. Habet & lynces non minus ad uenandum industrios, & item leones maximos atq; pulcherrimos maiores illis qui sunt in Babylonia, in quorum pilis radioli quidam uarij coloris apparerent, scilicet albi, nigri, atq; rubei, & illi quoq; docti sunt arte uenatoriâ.

Nam

Nam plurimum profunt uenatoribus ad capiendum apros, urfos, ceruos, capreas, onagros, atq; boues syluestres. Duci aut solent duo leones in uehiculo quodam, dum uenatum itur, sequente utrunq; eorū caniculo paruo. Habet quoq; imperator multas aquilas cicuratas, quæ adeo efferatæ sunt, ut lepores, capreas, damulas & uulpes capiāt: inter quas aliqua tã præfractæ sunt audaciæ, ut non uereantur cū magno impetu in lupos insilire, eosq; in tantum diuexare, ut ab hominibus sine labore & periculo capi possint.

De spectaculo quod magnus Chā in uenatiōe facere solet, Cap. xviii.

Habet magnus Chā in curia sua duos barones, qui regiæ præfecti sunt uenationi, quorū uterq; decem præest millibus hominum, qui ea curant quæ ad uenationē sunt necessaria. Nam nutriunt canes magnos, & ad uenationem assuefaciunt. Et quando magnus Cham cupit se uenatione oblectari, & singulare ostentare spectaculum, duo memorati barones ducunt secū illa uiginti millia hominum, atq; canum magnam turbam, qui cōmuniter circiter quinque millia sunt, & cum rege in campum proficiscentes ubi feras uenari uolunt, hoc pacto rem ipsam aggrediuntur. Rex cum nobilibus suis in medio planiciei locum tenet, & duo uenatoriū præfecti cum populis suis stāt ad dextram & sinistram regis: unius populus induitur uestibus rubeis, & alterius uestibus aërei seu cœlestis coloris. Stant aut singuli in una acie seu linea, unus scilicet alterius assistens lateri, & tantam campi occupant longitudinē, ut uix itinere unius diei perueniri possit ab una extremitate ad aliam. Habent aut canes memoratos secum. Et postquam sic in unum ordinē digesti sunt, laxant canes suos in uenationē, & ipsi procedentes in illo ordine, maximum capiūt ferarū numerum: nā & terra illa animalibus syluestribus plena est, nec ullum facile ipsorum effugere poterit laqueos & canes.

De aucupio magni Cham, Caput xix.

Mense Martio ingrediente, discedit Cham magnus à ciuitate Cambalu, proceditq; ad cāpestria quæ uersus oceanū sita sunt, ducens secum magnū aucupū numerū, circiter decē millia, qui habent falcones, accipitres, grifalchos, & alia rapaciū auium genera aucupio idonea, numero circiter quingentas aues. Hi igitur aucupes per regionem illā se diffundentes, falcones & accipitres suos in capturā laxant auium, quibus regio illa plena est: & aues quæ capiūtur, deferūtur pro maiori parte ad regē. Rex uero sedet in ligneo habitaculo, quod gestāt quatuor elephāti, leonū coopertū exuuijs, & intus deauratū, habēs secū pro sua recreatione aliquos duces, & xij. accipitres electos. Porro iuxta elephātes qui regiū portāt habitaculū, obequitāt multi nobiles & milites, regis latera stipātes. Qui quū uiderint fasianos aut grues, aut alias aues in aëre uolitantes, indicant id aucupibus qui iuxta regem sunt. Et hi id ipsum regi significantes, discooperiunt habitaculū regiū, laxantq; falcones uel accipitres, & rex in lecto sedens auium intuetur ludū. Migrant quoq; cū rege

rege & alia decem milia hominum, qui in illo aucupio bini & bini per campos discurrunt, & aduertunt quò emissi uolent falcones atq; accipitres, & si opus fuerit illis subsidium ferant. Et hi lingua Tartarica uocantur Toscaor, id est, custodes, certum scientes edere sibilum quo emissas uocant aues. Nec opus est ut auceps qui emittit auem, sequatur illam, quò hi de quibus iam diximus, intèti sint auibus capiendis, & solliciti sint ne aliquo modo lædantur, aut perdantur. Qui em̄ aui periclitanti uiciniores sunt, hi tenentur illi subuenire. Quælibet aut̄ emissaria auis tabellâ parua argenteam signo domini aut aucupis sui cõsignatam in pede gestat, ut si amissa fuerit, domino suo restitui possit. Quòd si signum non cognosci possit, traditur auis baroni cuiusdam, qui ob hoc ipsum uocatur Bularguci, id est, custos auium perditarum. Nam conseruat omnes aues sibi oblatas, donec à dominis suis fuerint repetitæ. Idem fit de equis & alijs rebus in uenatione amissis. Et qui rē quâpiam in uenatione repertâ huic præfecto nò illico tradit, sed ea aliquandiu utitur, hic pro fure censetur. Vnde is perditarũ rerũ præfectus in uenationibus locum tenet eminentiorem uexillo suo signatum, ut in tanta populi frequentia cognosci possit, & amissa facile illi uel offerri uel ab eo repeti possint.

De magnificis tentorijs magni Cham, Cap. xx.

INterim aut̄ cum sic ludendo cum auibus aucupio intenditur, peruenitur ad planiciẽ quandã magnã Caciãmordim, ubi sunt regis & omniũ aulicorum præparata tẽtoria, numero circiter decẽ milia. Hæc aut̄ tali ordine sunt disposita. Primũ est ingens tentoriũ, sub quo cõmode manere possunt mille homines, ingressum habens ad meridiem, & sub hoc morantur barones, nobiles & milites. Iuxta hoc ad occidentẽ alius est erectũ tentoriũ, in quo regis est aula & consistoriũ, quod intrat quãdo cum aliquibus uult loqui. Et huic in altera parte adiunctũ est cubile, in quo rex dormire solet, & his mansionibus rursum alia aula & camera adherent. Regia uero aula, hoc est, cubile regis, consistorium & habitaculũ militũ, sic disposita sunt. Sustentantur singulæ tribus colũnis de lignis aromaticis cũ uarijs et elegãtib; sculpturis fabricatis, & cooperiuntur exuuijs leonũ nigri & rubei coloris. Nã discolors leones in partibus illis inueniuntur. Nec possunt tẽtoria illa à uetis uel pluuijs iniuriã ullã recipere, quò coria illa quibus teguntur solidiora sint quàm quæ facile lædi possint. Intus uero parietes tẽtoriorũ pellibus nobilissimis armelinorũ & zebellinorũ sunt operti, etiã si in regiõibus illis hæc pelles pretiosissimæ habeantur, ut quãdoq; uix p̄ duobus millibus Bysantiorũ aureorũ pelles pro una tunica sufficiant. Porro funes quibus hæc tria sustentantur tẽtoria, de serico sunt. Sũt præterea & alia erecta tẽtoria iuxta illa tria, in quibus uxores, filij & ancillæ regis morantur. Deinde habent etiã falcones, accipitres, bubones, grifalchi, & reliquæ aues, quæ aucupio inseruiunt, sua tẽtoria, in quibus cõtinentur. Tãta em̄ est tẽtoriorũ multitudo, ut à longe aduentantibus appareat illic insignem conditam

conditam

conditam urbem. Confluit etiam undiq; maxima multitudo hominū otio-
 forum ad spectaculum illud contuendum, præter eos qui in regis ministe-
 rio sunt, qui sua loca in tentorijs nõ secus habent quàm in ciuitate Camba-
 lu, ut sunt regis medici, astrologi, & cæteri uates. Manet uero rex in planicie
 illa per totum Martium, & capit innumera animalia atq; infinitas aues. Ne-
 mini em̄ alioquin licet uenatiõĩ intēdere in omnibus regni illius prouincijs,
 saltem quæ in uiginti diebus & citra pedestri itinere attingi possunt: nec ulli
 permittitur canis aut uolucris uenaticus: et præsertim à principio Martij usq;
 ad mensem Octobrē nemini permittitur, quocūq; etiã utatur ingenio, cape-
 re ceruos, damulas, capreas, lepores, & huiusmodi syluestres feras. Hinc igitur
 est q; terra illa talibus abundat animalibus, & plerunq; adeo familiaria
 fiūt hominibus, ut transeuntia prope eos minime horreāt aut paueāt aspe-
 ctū illorū, Aucupio expleto, rex domū redit, & per tres dies celebratis conui-
 uijs, omnes quos ad hoc uocauit spectaculum, ad propria reuerti concedit.

De moneta & opulentia magni Cham, Cap. XXI.

Corticæ mo-
 neta

MONeta magni Cham non fit de auro uel argento, aut alio metallo,
 sed corticem accipiunt mediū ab arbore mori, & hūc consolidant, atq;
 in particulas uarias & rotundas, magnas & paruas scindūt, atq; regale impri-
 munt signum. Minimi denarij ualent pretiū parui Turonensis: & maiuscu-
 li dimidiū grossum Venetū: qui uero maiores sunt, habent ualorem duorū
 Venetorū, aut quinq; aut decē. Sunt qui Byfantii aureum ualent, aut duos
 aut quinq; Byfantios. De hac itaq; materia facit Imperator in ciuitate Cam-
 balu cudi immēsam uim pecuniæ, quæ pro toto sufficit imperio: nulliq; sub
 pœna mortis in omnibus regnis & terris suis licet aliã cudere uel etiã expen-
 dere monetã, aut illã recusare. Nec aliquis ex alio ueniens regno, quod ma-
 gno Cham nõ est subiectū, audet aliã expendere pecuniã in imperio magni
 Chã. Vnde fit, ut nõ raro negotiatores ex longinquis terris & regionibus ad
 ciuitatē Cãbalu uenientes, secū portēt aurū, argentū, margaritas & gemmas,
 & pro illis accipiant monetam regiã. Et quoniam hæc in terris suis nõ recipi-
 tur, cõmutant rursus eam in imperio magni Chã pro mercimonijs quæ se-
 cū abducant. Mandat quoq; nonnūq; Imperator his qui in Cambalu mo-
 rantur, ut qui aurū uel argentū, aut lapides præciosos habēt, ea quanto cyus
 officialibus suis tradant, & cõsuetam ab illis monetã iuxta illorū ualorē reci-
 piant. Hoc itaq; modo fit ut mercatores & ciues indēnes seruētur, & nihilo-
 minus rex omne aurū & argentū corradens maximū congreget thesaurum.
 De memorata factitia moneta, soluit etiã officialibus & exercitibus suis stipē-
 dia, & quacūq; tandem re in curia sua opus habet, hac emit pecunia. Vnde
 quū tantã uim pecuniæ ex re nihili cõflet, & tamē p̄ eã aurū & argentū pluri-
 mū cõsequatur, ea quæ curiæ necessaria sunt, emat, ministris suis stipēdia sol-
 uat, cuilibet facile cõstabit nullū in mūdo reperiri regē, q; diuitijs illū superet.

De duodecim

De duodecim præfectis prouinciarum, & eorum officio, Cap. XXII.

Habet Cham magnus duodecim barones aulicos, qui triginta quatuor præfecti sunt prouincijs: & horum officium est, ut singulis prouincijs duos præficiant rectores, atque regijs exercitibus in locis ubi morantur de his quibus opus habent prouideant: & quicquid ordinant, regi indicant, qui sua auctoritate id confirmat quod illi statuendum duxerint. Hi multa beneficia & priuilegia passim concedunt, & propterea plurimum à populo obseruantur & ambitur fauor eorum. Habitant in quodam palatio magno in ciuitate Cambalu pro eorum officio deputato, in quo uarias habent aulas & cameras pro se & ministris suis. Habent etiam assessores & notarios, qui illis à consilijs sunt, quicquid ea quæ agunt diligenter annotant.

De cursoribus & nuntijs magni Cham, atque multiplicitate
sione eorum, Cap. XXIII.

EXtra ciuitatem Cambalu multæ patent publicæ uia: ad uiciniores ducentas prouincias, & singulis castra seu diuersoria sunt extructa cum pulcherrimis palatijs, uiginti quinque distantia miliaribus ab urbe Cambalu, ubi diuertunt emissarij & nuntij regis. Vocantur autem mansiones illæ lantli, id est, mansiones equorum: nam expectant ibi trecenti, aut quadringenti equi regis nuntios. Qui hinc soluètes post uiginti quinque miliaria alia inueniunt diuersoria, prioribus haud dissimilia: & ea hoc ordine & distantia continentur usque ad extremos imperij limites: ita ut per uniuersum imperium in publicis uis circiter decem millia inueniantur regia hospitia. Equorum uero numerus, qui in illis diuersorijs nuntiorum officijs sunt deputati, est circiter ducenta millia. In locis quoque desertis & syluestribus, ubi alioquin nulla est humana habitatio, huiusmodi regia inueniuntur diuersoria, triginta aut quadraginta miliarijs à se inuicem distantia. Ministratur autem pabulum equis, & uictus custodibus eorum, ab his ciuitatibus & incolis, qui diuersorijs uiciniore sunt, aut intra quorum terminos illa consistunt hospitia. Diuersoria autem quæ in desertis posita sunt, recipiunt necessaria à regis curia. Igitur quando rex noua ex remotis partibus cito audire cupit, destinat equites dicto suo quantocyus parentes, qui uno die ducenta aut trecenta conficiunt miliaria, & paucis diebus immensum terræ peragrant spatium: quod in hunc modum fit. Emittuntur duo cum equis, qui concitatissimo cursu sine ulla mora ad proximum declinant diuersorium: ubi demissis fessis equis duos alios ascendunt, & ad sequens citissime se transferunt diuersorium, sicquod fit ut continue cursum suum eundo & redeundo continuent, & mandata regis ad remotissima loca pauculis diebus perferant, & rursus ex remotissimis partibus noua ad regem portent. Sunt etiam inter iam dicta diuersoria alia habitacula spatium aut quatuor miliarium ab inuicem distantia, ubi pauca sunt domus, in quibus habitant cursores pedestres, habentes singuli cinctoria plena sonoris

tintinnabilis. Hi semper præparati sunt, ut quoties literæ regis ad eos destinantur, citissime illas ad proximum perferant habitaculum. Et priusquam ad illud ueniant, à longe audientes cursoris uenientis sonitum, præparati illum expectant, & susceptis literis euestigio illas ad sequentem deferunt custodiam: sicq; literæ per uarias transeuntes manus, sine ulla impediende mora ad locum illud deferuntur, quò peruenire debet. Et saepe fit ut rex in triduo noua perdiscat, aut nouos fructus recipiat à loco, qui decem dierum itinere à sua habitatione distat. Omnes autem memorati cursores liberi sunt ab omni tributi exactio-
ne, & præterea à regis quæstoribus bonam laboris sui accipiunt mercedem.

De prouidentia imperatoris tempore caristiæ. Cap. XXIII.

Solet magnus Cham singulis annis nuntios suos mittere ad diuersas prouincias imperio suo subiectas, ad inquirendum num damnū aliquod à locustis aut alijs uermibus frumēto sit illatum, aut alia pestis sterilitatem in prouinciam aliquam inuexerit. Et quum sibi innotuerit prouinciam aliquam aut ciuitatem detrimentum passam, remittit illi populo tributa pro illo anno mit-
titq; de horreis suis blada pro uictu & semente. Nam tempore magnæ ubertatis emit rex copiosam uim frumenti, & per annos tres uel quatuor in thecis conseruat, ut quum in una regione frumenti penuria præualuerit, defectus ille ex regis horreis sarciri possit. Vendit autem bladum suum minimo pretio, ut pro uno modio in quadruplo plus pecuniæ exponendum esset, si ab alio quopiam emeretur. Similiter quando pestis aliqua animalia inuaserit, remittit anno illo consuetum tributum, uenditis illis alijs pecoribus & armentis. Præterea ne uiatores & cursores in prouincijs Cathai errarent, prospexit illis prudens imperator hoc consilio: Plantari fecit plurimas arbores, una ab alia modico distante interuallo, easq; iuxta uias sic constituit, ut iter agentibus seu digito ostendant ueram semitæ lineam. Quantum uero numerum pauperum hominum per totum annum uuat, & de horreis suis frumētum & panes illis elargiatur, incredibile putabis si narrare perrexero: id tamen pro uero asserere possum, eum quotidie per totum annum circiter triginta millia pauperum pane pascere: nec ulli finit frumētum negari panis. Quapropter à pauperibus quasi deus reputatur.

Qualis potus uini loco in prouincia Cathai fiat. Cap. XXV.

Conficiunt in prouincia Cathai potum optimum ex riso & uarijs aromatis, qui suo sapore etiam uini excellit suauitatem. Et qui eo auidius potiuntur, quàm ratio equum esse iudicet, aut bibentis natura egeat, citius in ebriantur quàm si uinum bibissent.

De lapidibus qui ut ligna ardent. Cap. XXVI.

Per totam prouinciam Cuthai ex montibus eruuntur lapides quidam nigri, qui in ignem missi ut ligna ardent, & accensi aliquandiu ignem conseruant, ut si uesperis accendantur, per totam noctem uiuum ignem retineant.

Utuntur

Vtuntur autem multi ijs lapidibus, quod lignorum in quibusdam locis sit penuria.

De fluuio Pulisachniz & egregio ponte eius. Cap. xxvii.

Indicauimus hactenus in hoc secundo libro situm, magnitudinem, & negotiationem ciuitatis ambalu, itemq; obiter scripsimus de magnificentia, pompa & opulentia magni Cham: nunc rerum ordo exposcit, ut finitimas quoque regiones lustremus, & quid in illis uel fiat, uel inueniatur, breui sermone aperiamus. Igitur quum Cham magnus me Marcum ad remotas partes pro quodam regni suo negotio destinasset, quod quatuor mensium spatio me in itinere retinuit, omnia diligentius considerauit, quæ uel eundo, uel redeundo obtutibus meis occurrerunt: nam quum à ciuitate Cambalu itinere decem miliarium recessissem, inueni fluuium quendam magnum Pulisachniz nomine, in oceanum sese exonerantem, per quem naves multæ cum plurimis mercibus ascendunt. Est autem in eo loco pons marmoreus pulcherrimus, trecentos in longitudine continens passus, & in latitudine octo: arcibus uero seu fornicibus uiginti quatuor innitens, sculptis leonibus utrunque eius periolem marginem adorantibus.

De locis ultra fluuium Pulisachniz sitis, Cap. xxviii.

Transito fluuio & ponte, procedendo per miliaria triginta, continuo occurrunt castra, aliæq; elegantes domus: item uinæ electæ, & agri fertiles. Sed finito itinere triginta miliarium peruenitur ad ciuitatem Geogui, quæ quidem magna est & pulchra, plurima habens monasteria idolorum. Fiunt ibi pãni optimi, aurei & serici, iteq; sindones mundissimæ. Habentur & multa communia hospitia pro aduenis & uiatoribus in illa ciuitate. Ciues autem sunt artifices & negotiatores. Extra hanc ciuitatem peruenitur ad biuiũ quoddam, cuius una uia ducit per prouinciam Cathai, altera uero uersus regionem Mangi ad mare. Ea quæ transit per prouinciam Cathai, habet ciuitates, castra, uiridaria, & optimos agros, in quibus multi quoq; sunt negotiatores & ingeniosi artifices: & homines illi multũ sunt affabiles, & omnibus familiares.

De regno Vainfu, Cap. xxix.

Itinere dierum decem à ciuitate Geogui confecto, peruenitur ad regnum Vainfu, quod quidem magnum est atq; cultissimum: nam sunt in eo uinæ multæ. In prouincia uero Cathai nullum crescit uinum, sed ab hac regione illuc defertur. Exercentur in hoc regno mercationes multæ, abundatq; artificibus, & omnia arma, quibus utitur Cham pro exercitibus suis, fabricantur in eo. Hinc uero progrediendo ad occidentalem plagam, uenitur ad regionem amoenissimam, castris multis & ciuitatibus cultam, in qua etiam mercimonia fiunt magna. Emenso hinc itinere septem dierum, peruenitur ad ciuitatẽ quãdam prægrandem Pianfu nomine, in qua serici maxima est copia.

De castro Chincui, & rege eius ab hoste capto, Cap. xxx.

Ab urbe Pianfu duæ sunt diaræ ad castrum quoddam elegantissimum,

I 2 Chincui

Chincui nomine, quod quidam Darius nomine extruxit, hostis magni illius regis, quem presbyterum Ioannem uocant. Est castrum illud adeo arte & natura munitum, ut præses eius Darius neminem metueret etiam potentissimum regem: de quo plutimum circumiacentium prouinciæ præsidēs dolebant, ut hominem illum nemo unquam superare potuerit. Porro habuit presbyter Ioannes in aula sua septem iuuenes præfracti animi, qui iureiurando promiserunt illi, se Darium regem tradituros in manus illius. Qui uicissim illis multa bona pollicetur, si effectu id compleuerint. Illi igitur abeuntes ad curiam Darij ueniunt, obsequijsq; illius se offerunt, dissimulata mentis malitia. Qui eorum minime timens aut obseruans calliditatem & uersutum animum, ut fideles ministros suo mancipauit obsequio. Factum autem est, ut illi per totum biennium id efficere nequiuerint, quod iam diu animo conceperat. Rex uero illis per omnia ut iam biennio probatis ministris confidens, animi recreandi gratia cū illis & alijs paucis militibus quodam tempore extra castrum per milliare unū equitauit. Tunc proditores illi horam adesse putantes, qua excogitatam malitiam publicarent, euaginatīs super eum gladijs captum duxerunt ad presbyterum Ioannem, sponcioni suæ satisfacturi. Qui mirum in modum lætus effectus, deputauit eum ad custodiam animalium, optimeq; custodiri iussit. Et elapso biennio, quo cum pastoribus rex captus uixerat, iussit eum presbyter Ioannes coram se regio apparatu decoratum adduci & alloquens dixit: Experimento nimirum nunc didicisti, quàm nihili fuerit potentia tua, quando te in tuo regno capi feci, & per duos annos cum pecoribus deputauit: possem iam te, si uellem, occidere, nullus mortalium te eripere posset e manibus meis. Cui ille respondens ait: Verum ais, est ita. Tum rex Ioannes: Quia te adeo humiliasti, ut te nihil esse duxeris respectu mei, en uolo te deinceps agnoscere pro amico: & pro uictoria abunde satis mihi est, quòd potuissem, si uoluisssem te occidere: traditisq; illi equis & deputatis ministris cum honore fecit eum reduci ad castrum suum. Et ille quoad uixit, presbytero Ioāni honorem exhibuit, & iussis quibusq; obediuit.

De fluuio quodam magno Caromoran nomine, & adiacēte regione, Cap. xxxi.

TRansito itinere ultra castrum Chincui uiginti milliariū, peruenitur ad flumen Caromoram, quod ob nimiam latitudinem & profunditatem nullum habet pōtem: fluit uero ad oceanum. Sunt in littore eius multæ extructæ ciuitates & castra, in quibus multæ exercentur nundinationes. Abundat hæc regio zinzibere, serico & auibus, præsertim phasianis. Traiecto fluuio post duorū dierum iter peruenitur ad nobilem ciuitatem Cianfu nomine, ubi de auro & serico pulcherrimi fiunt panni. Omnes incolæ huius ciuitatis & terræ totius prouinciæ Cathai idololatræ sunt.

De ciuitate

De ciuitate Quenquinafu, Cap. XXII.

Vltra uero procedendo per iter dierum octo, inueniuntur passim ciuitates & oppida multa, agri pulcherrimi & uiridaria. Abundat terra serico & uenationibus bestiarum atq; auium. Quod si ulterius alijs octo diætis progrediaris, perueniens ad ciuitatem grandem Quenquinnafu nomine, quæ est regni Quenquinafu metropolis. Et regnum istud fuit olim opulentum & magni nominis. Hodie præest illi filius magni Cham Mangala nomine. Producit ea regio magnam copiam serici, & omnia ea quæ ad hominis uitam conferuandam sunt necessaria. Exercentur etiam in ea plurimæ nundinationes. Incolæ idola colunt. Extra ciuitatem est regale palatium in planicie situm, in quo Mangala cum aulicis suis uersatur. Est quoq; in medio ciuitatis palatiū quoddam elegantissimum, ab intra parietes habens deauratos. Vacat rex cum aulicis suis uenationi animalium & capturæ auium, quibus illa regio abundat.

De prouincia Chunchi, Cap. XXXIII.

Recedendo à dicta urbe & palatio itinere trium dierum itur per planiciē quandā pulchram, in qua ciuitates plures sunt & castra, & ubi abundantia est serici, usq; dum ueniatur ad regionem montuosam, ubi nedum in montibus, uerum & in montium conuallibus inueniuntur ciuitates & castra, & sunt de prouincia Cunchi. Incolæ sunt idololatræ & terræ cultores. Sunt etiam in ea regione uenationes leonum, urforum, ceruorum, capreolorum, damularū, & id genus animalium. Patet regio illa itinere uiginti dierum, habens montes, & ualles, atq; nemora multa, sed ubiq; pro uiatoribus cōuenientia inueniuntur diuersoria.

De prouincia Achalechmangi, Cap. XXXIIII.

Iam dictæ prouinciæ contigua est prouincia alia, nomine Achalechmangi, quæ est ad occidentalem plagam: & sunt in ea multæ ciuitates & castra: sed principalior regionis ciuitas uocatur Achalechmangi, & est confinis prouinciæ Mangi. Hæc prouincia itinere trium dierum planiciē habet, deinde sequuntur montes & ualles atq; nemora, patetq; itinere uiginti dierum, habens ciuitates multas & oppida. In cæteris rebus non differt à priori prouincia: uam habet negotiatores, artifices & cultores terræ: itemq; uenatores multarum syluestrium animalium. Habet quoq; animantia quæ muschū producunt. Crescit in hac prouincia zinziber in magna copia, sicut & triticum atq; risum.

De prouincia Sindinfu, Cap. XXXV.

Priori prouinciæ cōtermina est alia prouincia Sindinfu nomine, quæ etiā cōtingit prouinciā Mangi. Huius principalior ciuitas est Sindinfu, quæ olim fuit magna & locupletissima, habens in circuitu uiginti milliaria. Habuit etiam regem ditissimum & potentem: qui quum tres reliquisset filios regni successores, trifariam diuiserunt ciuitatem, partes singulas proprijs cingentes muris, quæ tamen omnes intra priorem continebantur murum. Magnus uero Cham ciuitatem illam & regnum suæ subiecit ditioni. Per mediū huius

I ; ciuitatis

ciuitatis transit fluuius qui dicitur Quiansu, habens in latitudine dimidium milliare, & est profundus ualde atq; piscosus. Positæ sunt in ripis eius multæ ciuitates & castra. Ostia eius distant ab hac urbe nonaginta dierum itinere. Naues & merces per ipsum ascendunt in maxima multitudine & copia. Transit etiam pons lapideus per ipsum in ciuitate Sindinfu, habens longitudinem unius milliariis, & latitudinem octo passuum. Et supra ipsum construuntur mane uariæ domunculæ, quæ artificum sunt officinæ, & sero iterum deponuntur. Est & alia super eum constructa domus, in qua manent regis ministri, qui à transeuntibus pedagia & uectigalia exigunt. Vterius uero procedendo per iter quinque dierum transitur per planiciem quandam, in qua sunt ciuitates, castra, & uillæ multæ, in quibus sunt syndones in magna copia. Reperiuntur etiam ibi animalia syluestria multa.

De prouincia Tebeth,

Cap. XXXVI.

Post planiciem, de qua iam diximus, uenitur ad prouinciam Tebeth, quæ magnus Cham expugnauit atq; deuastauit: nam multæ in ea sunt ciuitates destructæ, & castra diruta. Patet autem in longum itinere uiginti dierum. Et quoniam omnino in solitudinem est redacta, habitatoribus carens, necesse est ut uiatores uictualia secum ferant, quæ illis sufficiant per iter uiginti dierum. Et postquam hominum habitatione cœpit destitui, fera syluestres totam eam occupantes periculosum iter transeuntibus fecerunt, præsertim noctu. Verum contra hoc periculum mercatores & alij uiatores tale excogitauerunt cōmentum. Nascuntur in regione illa maximæ arundines, quæ habent in longitudine passus quindecim: crassitudo uero in gyro tribus mensuratus palmis. Porro inter duos uiciniores nodos distantia est trium palmorum. Itaq; quando uiatores noctu uolunt quiescere, accipiunt fasces magnos de illis arūdinibus, & in unam ponunt congeriem, subiectoq; igne succendunt. Quæ igne correpta incipiunt crepitare, tantusq; in eis excitatur stridor & fragor, ut eminus ad aliquot milliaria audiri possit. Quem terribilem sonitum animalia audientes, obstupescentes fugiunt tamdiu, donec crepitus ab auribus eorum euanescat, illisq; sic elusis mercatores & uiatores tuti pertrāseant prouinciam illam. Porro equi & alia iumenta, quibus mercatores pro itinere utuntur, hoc audito strepitu plurimum inhorrescunt, & multa in fugam conuersa dominis suis elapsa sunt: sed prudentiores uiatores pedes eorum compedibus ligantes, ut quædam ea secum retinent, ne territa aufugiant.

De regione alia Tebeth, & turpi eius cōsuetudine. Cap. XXXVI.

Peracto itinere uiginti dierum, transitaq; prouincia Tebeth, occurrunt ciuitates & uillæ plurimæ, in quibus idololatriæ occasione pessima inoleuit consuetudo: nam nullus uir ibi ducit uxorem uirginem, sed si quam ducere instituit, necesse est ut prius à multis uiris sit cognita: aiunt enim mulierem non esse coniugio aptam, nisi prius fuerit stuprata. Vnde quando uiatores & ad

uenæ

uenæ aliunde uenientes hanc trāseunt regionem, & quietis gratia tabernacula sua ponunt, mulieres eius loci habentes filias nobiles, ducunt illas ad peregrinos, aliquando uiginti, quandoq; triginta aut plures iuxta numerum mercatorum seu aduenarum, rogantes eos, ut quilibet unam è uirginibus sibi affociet, atq; concubitu eius fruatur quàm diu illic manserint. Illi igitur matronarum precibus uicti, deligunt sibi ex puellis quas uolunt, & matrimonio aptiores reddunt. Et quum recedere uolunt, nullam secum abducere permittuntur, sed parentibus fideliter restitunt. Exigit etiam puella ab eo qui eam deflorauit, iocale aliquod, seu munusculum, quod ostendere possit ceu argumentum suæ deflorationis. Et quæ à pluribus uiris fuit amata atq; corrupta, & multa habuerit talia iocalia quæ ostendat procis, hæc nobilior habetur, faciliusq; & honorificentius maritari potest. Et quando honorifice uult incedere, suspēdit ad collum omnium amatorum insignia: quantoq; pluribus fuit grata, tanto maiori honore digna iudicatur. Sed quando cum maritis nuptias inierint, iam non permittuntur amplius extraneis uiris copulari, sed maritis suis fidem seruare coguntur. Et plurimum cauent huius regionis uiri, ne in hac re alterutrum se offendant. Idololatræ sunt atq; crudeles homines, pro nullo reputantes peccato, si prædentur & latrocinia exerceant. Viuunt de uenationibus atq; fructibus terræ. Inueniuntur etiam apud eos multa animantia quæ muschū producunt, quæ Gadderi nocantur. Venantur incolæ huiusmodi animalia canibus, abundantēq; muscho. Linguam habent propriam atq; peculiarem monetam, & pellibus induuntur bestiarum, aut canabeo rudi. Pertinet hæc regio ad prouinciam Tebeth: nam est Tebeth latissima prouincia, diuiditurq; in octo regna, habens ciuitates & oppida multa. Terra montuosa est, suntq; in ea loca quædam, atq; quidam fluuij in quibus aurum inuenitur. Vtuntur quoque ibi corallio pro moneta: nam est is lapis apud eos in magno pretio, & omnes fœminæ deferunt eum ad collum, appenduntq; ipsum quasi rem speciosam ad colla idolorum. Sunt in hac regione canes maximi, asinis æquales, qui syluestres capiunt bestias. Habent etiam falcones, & alias aues uenaticas. Crescunt apud eos in magna copia cinamomum & aliæ species aromaticæ. Subiecta est prouincia ipsa magno Cham.

De prouincia Canidū,

Cap. xxxviii.

Prouinciæ Tebeth adiacet ab occidente prouincia Canidū, quæ regem habet, sed qui tributarius est magno Cham. Est ibi lacus in quo tâta est margaritarū copia, ut pretium earū omnino uilesceret, si pro hoim libito asportari permitterentur. Vnde sub capitis pœna cautū est, ne ullus in hoc lacu piscari margaritas absq; magni Chā indulto præsumat. Sunt quoq; in hac prouincia animantia Gadderi, qui muschū ferunt in magna abundantia, Scatet etiam lacus ille, qui margaritas in tanta copia nutrit, piscibus: & tota terra plena est syluestribus bestijs, puta leonibus, ursis, ceruis, damulis, lyncibus, capreolis, &

diuersis auium speciebus. Vinū non crescit in ea, sed loco eius potum optimū conficiunt ex tritico, riso, & alijs uarijs speciebus. Inueniuntur ibi gariophylli in magna copia qui colliguntur ab arboribus quæ habēt ramusculos paruos, atq; album florem, ex quo natum pirum loco grandi habet gariophyllū. Crescit deniq; ibi zinziber in magna copia, cinamomum & aliæ uariæ aromaticæ species, quæ ad regiones nostras non deferuntur. Inueniuntur etiam in montibus huius regionis lapides qui Turchisi nominantur, pulchri ualde, sed qui hinc absq; licentia magni Cham auferri non possunt. Incolæ huius terræ idola colunt, à quibus adeo sunt dementati, ut putent eorum promereri gratiam, si uxores suas & filias uiatoribus abutendas prostituant. Nam quum peregrinus quispiam ad eos hospitij gratia diuertit, confestim paterfamilias uxorem filias, & reliquas mulieres quæ in domo eius sunt conuocat, mandatq; ut hospiti & socijs eius per omnia obediant: & ipse recedens peregrinum & comites eius in domo sua relinquit, nec redit donec illic abierint. Et peregrinus interim quo illo fruitur hospitio, suspendit pallium suum, aut aliud signum ante fores illius domus: & quando paterfamilias redit, atq; per signum illud animaduertit hospitem nondum discessisse, non intrat domum suam, sed iterum abit, foris expectaturus donec ille emigrauerit, Et in hunc modum potest peregrinus duobus aut tribus diebus illo uti hospitio. Et obseruatur consuetudo ista per totam illam prouinciam Ganidu, nec quisquam putat sibi illud esse dedecori, si peregrino uxoris suæ aut filia copiam fecerit, quod in deorum facit gloriam sperās illos sibi magis propitios futuros. Moneta eorum sunt uirgulæ quædam aureæ, certum habentes pondus, & iuxta pondus uirgulæ est ualor monetæ. Et hæc quidem est moneta maior. Habent etiam minorem, quam hoc modo faciunt. Coquunt sal in caldario, & postea faciunt ex eo in formellis massulas paruas, quas consolidatas pro moneta exponunt. Relicta hac prouincia proceditur itinere decem dierum, & interim occurrunt castra & pagi multi, quorū incolæ easdem habent consuetudines quas prouincia Canidu, tandemq; peruenitur ad flumen quod Brius uocatur, ad quod prouincia Canidu terminatur. Inuenitur autem in hoc flumine aurum in magna copia, quod paglola dicitur: & in ripis eius crescit cinamomum in maxima abundantia.

De prouincia Caraiam, Cap. XXXIX.

TRaiecto flumine Brio peruenitur ad prouinciam Caraiam, quæ septem continet regna. Subiecta est autem magno regi Cham, cuius filius Esentemur nomine, meo tempore regno illi præfuit. Incolæ eius sunt idololatræ. Nutrit regio equos optimos: habet etiam linguā propriam & difficilem. Metropolis eius uocatur Iaci, & est ciuitas magna & insignis, in qua multæ fiunt nundinationes. Habitant ibi etiam pauci Christiani Nestoriani, & plurimi Mahumetani. Habent triticum & risum multum, licet triticeo nō uescatur pane, quum hunc digerere sine stomachi afflictione nequeant, sed ex riso panem conficiunt.

conficiunt. Faciūt quoq; potum ex narijs speciebus, sed qui eos facilius quàm uinum inebriat. Utuntur pro moneta lapillis quibusdam aureis & albis, qui in mari reperiuntur. Fit in hac ciuitate sal plurimum ex aqua puteorum, de quo rex magnum habet emolumentum. Sunt uiri in hac regione adeo stupidi & stolidi, ut non curent si quispiam accedat ad uxores suas, modo illæ assensum præbuerint. Est etiam illic lacus ualde piscosus, centum iu gyro complexens milliaria. Edunt homines illic carnes crudas, sed hoc modo paratas. Primo terunt illas minutatim, deinde condiunt eas oleis odoriferis atq; optimis speciebus, & sic deuorant.

De regione quadam in prouincia Caraiam sita, in qua sunt maximis serpentes, Cap. XL.

Discendendo à ciuitate Iaci peruenitur ad regnum aliud, emenso scilicet decem dierum itinere, cuius metropolis dicitur Caraiam, cui præsidet Co gracam filius Cublai imperatoris. Et ab hac urbe tota illa regio denominationem habet. Suppeditant ibi flumina plurimum auri, quod paglola nominatur. Inuenitur quoq; in lacunis & montibus aurum, sed quod alterius est speciei. Incolæ sunt idololatræ. Nascuntur in hac regione serpentes maximis, quorum quidam in longitudine continent decem passus, & in complexu grossicis ei decem palmos. Aliqui ipsorum prioribus carent pedibus, quorum loco ungulas habent in modum ungarum leonis aut falconis. Caput ipsorum est magnum, & oculi prægrandes, ut duorum panum adæquent quãtitem. Os & rictum habent tam amplum, ut hominem deglutire ualeant. Dentes quoque magni & acerrimi rictui illi tam horrendo non desunt. Nec est homo aliquis, aut aliud animal, quod sine terrore serpentes illos aspicere, ne dicam adire possit. Capiuntur uero in hunc modum: Solet is serpens interdum latitare in cauernis subterraneis, aut alijs specubus in montibus uel petris repertis: nocte uero egreditur, circumiens terram, & potissimum aliorum animalium lustrat latibula, quærens cibum quem deuoret: nec formidat ullius bestię genus: deuorat enim bestias magnas & paruas, leones & ursos: & ubi uentrem exaturauerit, redit ad speluncam suam. Et quum terra illa admodum sit sabulosa, mirum est quantam foueam corporis sui pondere in arenam imprimat: putares dolium aliquod uino plenum per sabulum uoluntatum. Venatores itaque beluæ insidiantes, interdum figunt multos palos in sabulum, fortes & acuto ferro in superiore extremitate dentatos, & hos sabulo tegunt, ne à serpente uideri possint: multosq; passim terræ infigunt, præsertim ubi in uicino norunt beluam latitare, Et quando nocte solito more progreditur, ut escam sibi quærat, & molem corporis sui per cedentem arenam reptando & trahendo mouet, fit aliquando, ut pectus in latentem sudem ferro acuminatam uiolenter immergat, & seipsum interficiat, aut graui læsione sauciet: & tunc latentes uenatores accurrentes beluam interficiunt, si adhuc uiuit, & fel extrahunt, quod

quod magno uendunt pretio: nam est medicinale: unde qui à rabido cane laesus fuerit, si uel modicum, quantum est pondus unius denarij, de illo biberit, statim sanatur. Et mulier in partu laborans si uel tantillum de hoc felle gustauerit, acceleratur partus eius. Sic qui hæmorrhoidam aut ficum anus sustinuerit, & locum illum secretum hoc perunxerit felle, post paucos dies à morbo liberatur. Carnes uero illius serpentis uendunt in cibum: nam libenter uescuntur ea homines. Abundant quoque in hac prouincia equis optimis, & qui à negotiatoribus in Indiam mercatus gratia ducuntur. Incolæ uero solent illis equis auferre de osse caudæ nodos duos uel tres, ne equus currēs fessorem cauda feriat, & ne caudam nunc huc, nunc illuc flectere possit: nam turpe hoc iudicant. Utuntur in bello scutis & armamentis de corio bubalorum factis, & sagittas atque lanceas omnes intoxicant. Et priusquam magnus Cham Cuiusdam hanc prouinciam suæ subiecisset ditioni, præualuerat apud eos ista detestanda consuetudo, ut quum uir aliquis exteræ nationis bonis adornatus moribus, prudens in uerbis & factis, & omni honestate conspicuus apud eos hospitaretur, occidebant eum nocte, putantes quòd mores, prudentia, honestas, gratia, imò anima uiri illius in domo illa deinceps manerent. Et hæc perfidia seu incredulitas, effecit ut plures uiatores illo loco occisi fuerint, Verum magnus Cham ut regnum illud suo subiugauit dominio, eliminauit impietatem illam, & summam illam stultitiam.

*crudelitas in
hospites*

De prouincia Arcladam, Cap. XL I.

Uentibus nobis de prouincia Caraiam, post quinque diuitas occurrit prouincia Arcladam, quæ etiam paret magno Cham. Metropolis eius uocatur Vnchiam. Utuntur incolæ eius pondere auri pro moneta: nam argentum in regione illa & multis alijs circumiacentibus regionibus minime inuenitur. Qui autem argentum aliunde important, hi commutant illud pro auro, & multum lucrantur. Potu factitio utuntur, ex riso & aromatibus confectio. Viri & mulieres regionis illius dentes cooperiunt subtilibus laminis aureis, quas sic illis adaptant, ut dentes ipsi in laminis quadammodo federe uideantur. Viri omnes militarem edocti sunt artem, quippe qui soli militiæ & uenationi bestiarum atque uolucrum intenti sunt. Mulieres uero domus curam gerunt, habentes seruos emptitios, qui eorum mancipati sunt obsequijs. Est quoque in hac prouincia consuetudo, ut quum mulier pepererit, quam cito poterit, lectum deserit, surgensque gubernationi domus intendit: & tunc maritus eius decumbit lecto quadraginta diebus, nati infantis curam gerens. Mater uero aliud nihil circa infantem agit, nisi quòd lac illi sugendum præbet. Et amici atque consanguinei interim uisitant uirum illum decumbentem non secus quam hic puerperæ uisitantur. Aiunt enim mulierem, quum uterum gestaret atque euacuaret, longo tempore grauiter afflictam, & nunc conueniens esse, ut diebus quadraginta ab infantis cura & labore quiescat: affert

*Vir puer
perus.*

tamen

tamen uiro cibum ad lectum. In hac prouincia idola alia non sunt, nisi quòd quælibet familia progenitorem suum adorat. Habitant plerunque in locis syluestribus atque montanis. Ad montes autem illos extranei non accedunt, quia aërem qui ibi corruptus esse censetur, ferre non possent. Literas non habent, sed contractus suos & obligationes faciunt per tesseras, quarum medietatem seruat unus, & aliam alius: quæ postea in unum collatæ, signis conuenientibus adhibitis, rei causam exponunt. Non sunt in hac prouincia medici, sicut nec in Canidu & Caraiam: sed quum quis infirmatur, conuocant magos seu idolorum ministros, & illis exponit ægrotus morbum suum: tunc magi choream agunt, instrumenta quædam sonant, & in honorem deorum suorum magnos reboant cantus, donec tandem unus ex eis in chorea saltantibus & ludentibus à dæmone corripiatur. Tunc chorea relicta, arreptitium in terra iacētē cōsulunt, ex qua causa id morbi illi acciderit, quidq; pro ipsius liberatione sit agendum. At dæmon per arreptitium respōdet: Quia id uel illud fecit: aut, quia hunc uel illum offendit deum, ideo in hunc incidit morbum. Tunc magi orant ut deus illi noxam illam remittat, promittentes ægrotum illum si conualuerit, de sanguine suo proprio sacrificium oblaturum. Quòd si dæmoni uideatur iu firmum tali laborare morbo, ut hinc liberari non possit, respondere solet: Iste tam grauiter deum illum offendit, ut per nulla sacrificia placari possit. Et si à morbo conualiturus sit, iubet ut tot arietes, nigra habentes capita offerat, tot etiam & tales paret potiones, tot ad se conuocet magos, totidemq; magas, per quorum manus sacrificiū offeratur, & tum placetur illi deus. Quo audito, consanguinei eius cito curant illa fieri quæ dæmon iussit: occidunt arietes & sanguinem ipsorum in cælum spargunt, conuocatiq; magi cum sagis suis, accendunt luminaria magna, & domum totam thurificando suffumigant, sed & fumum de lignis aloës faciunt, atq; ius carniū in aëra spargunt unā cum potione de aromatibus confecta: quibus omnibus rite peractis, in chorea rursus saltant in honorem illius idoli, quo infirmo putatur propitiū factum, cantant & horribiliter uocibus suis strident. His factis, interrogant rursus arreptitium, num per hæc idolum sit placatum. Si respondet, non, confestim parant se ad implendum aliud eius mandatum. Si autem respondet sibi satis factum, phanatici & incantatores sedent ad mensam, & carnes idolo immolatas comedunt cum magna læticia, & bibunt confectiones quas in dæmonum sacrificio libauerunt. Et finito prandio quisq; ad sua redit. Et quum æger ex diuina prouidentia sic morbum euaserit, & incolumitati restitutus fuerit, id cæci homines non uero deo, sed dæmoni gratum ferunt.

De prælio magno quod fuit inter Tartaros, & regem Mien.

CAPVT XLII.

ANno domini M.CCLXXXII. magnū est ortū bellum propter regnum Caraiam, cuius præcedētī capite meminimus, & regnum Botiā: nā misit magnus

Idololatria

magnus Cham unum de principibus suis Nescordim nomine cum duodecim equitum millibus, qui prouinciam Caraiam à qualibet tutarentur infestatione. Erat autem dictus Nescordim uir prudens & strenuus, habebatq; sibi adiunctos milites probos & bellicis rebus assuetos. Horum aduentum ut audiverunt rex Mien & rex Bangala, perterriti sunt plurimum, putantes quòd ad regna eorum expugnanda uenissent. Et conuocantes milicias suas coadunauerunt equites & pedites circiter sexaginta millia, elephatos autem duo millia, castra gestantes, & in quolibet castro erant positi duodecim uiri armati, aut quindecim, aut sedecim. Cum hoc exercitu properauit rex Mien uersus ciuitatem Vociam, ubi quiescebat Tartarorum exercitus, & per tres dies in campistris illis quietus mansit. Audiens uero Nescordim tantum contra se uenisse exercitum, plurimū timuit: tametsi metum illum omnino dissimularet. Roboratus est nonnihil animo, quòd sciret se in suo exercitu habere uiros fortes & strenuos bellatores. Egressus itaque uirili animo ut pugnaret cōtra hostem, castra posuit contra nemus quoddam magnum, quòd proceras & maximas habebat arbores, non nescius quòd elephati cum turribus seu castris illis portatilibus nemus ingredi minime ualerent. Tunc Mien rex audiens adesse Tartaros, contendit occurrere illis. Tartarorum uero equi elephantos adesse sentientes, quippe qui in prima acie constituti erant, tanto terrentur pauore, ut nulla uí, aut ullo ingenio potuerint à suis sessoribus contra elephantos excitari. Coguntur igitur Tartari ab equis descendere, illisq; ad nemoris arbores ligatis, pedestres contra elephantos pugnaturi ueniunt. Et quoniam in prima acie omnes milites balistas habebant, & sagittis iaciendis assueti erant, tantam sagittarum uim in hostem torquent, ut elephanti uulnerati, & sagittarum ictus minime ferre ualentes, fugā arriperent, omnesque rapido cursu uersus nemus proximum contenderent. Rectores uero eorum quum summa uí illos in hostem arcere mollirentur, incassum laborauerunt: nam dispersi sunt huc atque illuc, & ingressi nemus portatilia castra ruperunt, & armatos uiros in illis sedentes deiecerunt. Quòd uidentes Tartari currunt ad equos suos, illisq; conscensis cum magno impetu irruunt in acies regis. Hostis uero territus, quòd elephantorum dissipata esset acies, quantum potuit manu se defendit. Et quum utrinque atrociter pugnarent, atque multi de utroque caderent exercitu, rex Mien cum suis tandem in fugam uersus, Tartaris insequentibus & plurimos adhuc interficientibus uictoriam reliquit. Quibus superatis Tartari in nemus properant, atque elephantos capere conantur: uerum illis fugientibus nullum cepissent, nisi inter captiuos quidam illis auxilio fuissent. Ceperunt autem circiter ducentos. Ab hoc praelio & deinceps cepit magnus Chā uti elephantis in exercitu, quos prius ad hoc assuetos officium non habuit. Paulo post deuicit idem magnus Cham terras regis Mien, suoque subiugauit imperio.

De regione

De regione quadam syluestri, & prouincia Cap. XLIII.

Recedendo à prouincia Caraiam peruenitur ad descensum quendam, in quo ferè per tres dies itur in præceps, nec est ibi ulla habitatio, etiã si sit latissima quædam planicies, in quam tribus diebus per hebdomadam multi conueniunt homines mercandi gratia. Descendunt multi de magnis regionis illius montibus, aurum secum deferentes quod pro argento commutant, nempe unam auri unciam pro quinque argenti uncijs dantes: unde de exteris nationibus multi illuc ueniunt negotiatores, qui argentum afferentes aurum asportant. Ad montes uero illos excelsos, in quibus illi cum magna securitate habitant qui aurum in regione illa colligunt, nemo extraneorum uenire poterit, quum iter illud inuium sit, & adeo perplexum, ut potius teipsum perdes, quam absconditos inuenires homines. Post hæc uenitur ad prouinciam Mien, quæ à meridie confinis est Indiæ, & hæc maxima habet loca syluestria & nemorosa, in quibus innumeri discurrunt elephanti, unicornes, atque aliæ feræ agrestes, sed nulla ibi est habitatio humana.

De ciuitate Mien & sepulchro regis, Cap. XLIIII.

Inere peracto quindecim dierum peruenitur ad ciuitatem quæ uocatur Mien, & hæc magna est atque nobilis, quippe quæ caput est regni, magno subiecta Cham. Habitatores eius linguam propriam habent, & sunt idololatæ. Fuit in hac ciuitate rex prædiues, qui moriturus iussit sibi parare sepulchrum in hunc modum: In quolibet capite seu angulo monumenti fieri iussit turrim unam marmoream altitudinis decem passuum, spissitudinis iuxta proportionem altitudinis seruata. In cacumine uero turres illæ rotundæ fieri iubebantur, atque una earum undique auro cooperiri. Super cacumem uero turris multæ suspendi debebant aureæ campanellæ, quæ ad flatum uenti sonum quendam redderent. Alia autem turris argento debebat operiri, habens in sua summitate campanellas argenteas, quæ similiter tinnitum ederent flante uento. Hoc sepulchrum fieri iussit pro honore nominis sui, & ut memoria sua apud homines nunquam interiret. Et quum magnus Cham sibi subijceret hanc prouinciam Mien, noluit ut exercitus uiolaret sepulchrum illud, quod rex ille fecerat ad honorem nominis sui: nam est mos Tartarorum, ut non præsumant uiolare ea quæ spectant ad pietatem defunctorum. Sunt in hac prouincia multi elephantes, boues syluestres magni & pulchri, cerui & damulæ, aliæque diuersarum specierum animalia syluestria.

De prouincia Bangala, Cap. XLV.

Bangala prouincia à meridie confinis est Indiæ, quam magnus Cham nondum subegerat, quum ego in curia illius uersarer, sed ad expugnandum exercitum miserat. Habet regio regem proprium atque propriam linguam. Incolæ eius sunt omnes idololatæ: uescuntur carne, riso & lacte: habent bomicem in magna copia, & gratia illius multæ & magnæ sunt ibi nundinationes

K

dinationes. Abundant etiam spico, galaga, zinzibere, saccaro, & alijs diuersis aromatibus. Sunt quoque ibi maximi boues, qui crassitudine, sed non altitudine elefantos æquant. Fiunt in hac prouincia multi eunuchi, qui postea negotiatoribus uenduntur, distrahendi in diuersas prouincias.

De prouincia Cangigu, Cap. XLVI.

Post memoratam prouinciam orientem uersus sequitur prouincia Cangigu, quæ proprium habet regem, atque propriam linguam. Incolæ eius idola colunt, & sunt tributarij magno Cham, Rex eorum habet circiter trecentas uxores. Inuenitur in ista prouincia aurum multum, & multa aromata, sed quæ non facile distrahi possunt, quum regio ipsa longe distita sit à mari. Sunt quoque in ea elefantum multi, & uenationes multarum ferarum. Incolæ eius uiuunt de carnibus, lacte & riso. Vino carent, sed de riso & aromatibus potum conficiunt bonum. Solent tam uiri quam mulieres pingere acubus facies suas, colla, manus, uentres & crura, facientes imaginem leonum, draconum, & auium, adeoque eas impressas firmant, ut non facile aboleri possint: & quous plures huiusmodi habuerit imagines, eo pulchrior aestimatur.

De prouincia Amu, Cap. XLVII.

Amu prouincia ad orientalem sita plagam, magno subiecta est Cham cuius incolæ idola colunt, habentque linguam propriam. Abundant gregibus animalium, habentque copiam uictualium, & equos multos, eosque optimos, quos negotiatores in Indiam ducunt. Habent quoque bubalos multos & boues, quia sunt illic pascea delicata. Tam uiri quam mulieres gestant in brachijs monilia aurea & argentea magni ualoris.

De prouincia Tholoman, Cap. XLVIII.

Prouincia Tholoman distat ad orientem ab Amu itinere, dierum octo, subiecta magno Cham, habens linguam propriam, & idola colens. Viri & mulieres eius sunt elegantis forinæ: tamen si bruno sint colore. Terra cultissima est, castra & ciuitates habens multas & fortes. Viri in armis sunt exercitati, & ad bella affueti. Mortuorum suorum corpora comburunt, & ossium reliquias capse includentes, in cauernas montium recondunt, ne uel ab homine, uel à bestia tangi possint. Aurum est ibi in magna copia, & loco monetæ utuntur auri glebis in mari repertis.

De prouincia Gingui, Cap. XLIX.

A prouincia Tholoman ducit iter uersus orientem ad prouinciã Gingui, Aiturque duodecim diebus iuxta fluuium quendam, donec perueniatur ad ciuitatem grandem Sinulgu. Subiecta est regio magno Cham, & sunt incolæ eius idololatriæ addicti. Parantur in hac prouincia panni elegantes de corticibus arborum, quibus æstate induuntur. Sunt in ea plurimi leones, ut etiã præ timore eorum nullus audeat noctu extra domos dormire: nam quoscunque inueniunt lacerant atque deuorant. Naues quæ ascendunt & descendunt per

flumen

flumen, propter leonum metum ad ripam non ligantur, sed in medio fluminis ancoris eiectis retinentur, alioquin leones noctu naues ingrederentur, & quicquid uiuum in eis reperirent deuorarent Et licet leones illi sint magni & feroces, sunt tamen in eadem regione canes tam audaces & fortes, ut non ue reantur leones inuadere. Et sæpe fit ut duo canes & uir sagittarius equo infidens leonem sternant: nam quum canes leonem adesse sentiunt, magno latratu eum inuadunt: præsertim quando sciunt se hominis auxilio fultos, nõ desinunt mordere leonem in partibus posterioribus atq; cauda: & licet leo sepe rictum illis minetur, huc illucq; se uertens, ut illos dilaceret, tamẽ canibus magna cautela sibi prouidentibus, non facile ab eo læduntur, præsertim quũ insequens eques tunc leoni iaculum infigere studeat, quãdo canes trucidare conatur. Fugit tamen leo, metuens ne propter canum latratum alij quoq; canes & homines prouocentur in eum: & quum arborem apprehendere potest, illico confugit ad eam, & ceu tuto fortalicio ea fruitur à tergo, uersoq; rictu contra canes, tota uis sese turatur contra illos. Vir autẽ eques appropians non cessat iaculare leonem, donec interficiat: nec aduertit leo iaculantis ictus, donec ruat: usque adeo faciunt canes illi negotium. Abundat regio ista serico, quod per mercatores ad diuersas portatur prouincias.

De ciuitatibus Cacausu, Canglu & Ciangli, Cap. L.

Recedendo à prouincia Ginguĩ plures passim occurrunt ciuitates & castra: & ubi absolueris iter quatuor dierum, offert sese Cacausu nobilissima ciuitas, quæ prouinciæ Cathai annumeratur, sita ad meridiem, & serico abundans, unde pretiosi fiunt panni atq; sindones, auro illis intertexto. Ab hac ciuitate tres numerantur diætæ uersus meridiem ad ciuitatem aliam magnam, Canglu nomine, quæ sale abundat: nam est terra illa salissima, & ex ea eliciunt sal hoc pacto: Congerunt terram in modum collis, & superfundentes aquam, quæ falsuginem terræ attrahat, eam iterum sub congesto colle hauriunt, & tam diu iuxta ignem coquunt, donec in salis coaguletur densitatem. Ultra ciuitatem Canglu itinere quinque dierũ est ciuitas alia Ciangli nomine, per cuius medium trãsit fluuius magnus, nauibus mercibus oneratis commodissimus: nam est illic emporium in signe.

De ciuitatibus Tadinfu & Singuĩmatu, Cap. LI.

Vterius procedendo post diætas sex uersus meridiem peruenitur ad ciuitates magnam Tadinfu, quæ regem propriũ habuit, priusquã subijceretur magno Cham: & habet quadraginta ciuitates iurisdictioni suæ subditas, quæ omnes elegantissima habent uiridaria. Rursum eundo uersus meridiem, absolutis tribus diætis, peruenitur ad aliam in signem ciuitatẽ Singuĩmatu nomine, ad quam à meridie magnus quidam currit fluuius, qui à loci incolis in duos diuisus riuos partim ad orientem uersus Mangi, & partim ad occidentem uersus Cathai fluit. Per hos riuos innumeræ nauiculæ cũ mer-

cibus adducuntur. A Singuimatu si uersus meridiem duodecim diætis cõten-
das, continue occurrunt ciuitates & oppida, in quibus nundinationes multæ
fiunt. Incolæ harum regionum sunt idololatræ, magno Cham subiecti.

De fluuio magno Caromoran, & ciuitatibus Corgangui & Caigui,

CAPVT LII.

PRiore continuato itinere peruenitur ad flumen magnū Caromorā no-
mine, quod ex regno presbyteri Ioannis fluere dicitur. Occupat in lati-
tudine spatium unius milliæ: profunditas uero eius est tanta, ut oneratæ na-
ues per ipsum ascendere & descendere queant: abundat etiam piscibus. Haud
longe ab ostio huius fluminis, ubi, scilicet, ruit in oceanū, sunt circiter quin-
decim millia nauium, quas illic instructas habet magnus Chā, ut si necessitate in-
gruente nauigandum sit ad insulas maris, exercitus per paratas naues facile
adduci possit. Harum nauium plurimæ sunt tam magnæ, ut quindecim ferre
possint equos, ac eorum sessores, cum uictu & pabulo illis & istis necessario.
Nautæ uero circiter uiginti sunt in qualibet naui. Porro iuxta stationem illa-
rum nauium duæ sunt ciuitates iuxta fluminis sitæ ripam, quarū una dicitur
Corgangui & alia Caigui. Traiecto uero illo flumine, mox uenit in nobilissi-
mam prouinciā Mangi, cuius præconiū explicabit in sequentibus capitibus.

De prouincia Mangi, & pietate atq; iustitia regis, Cap. LIII.

HAbuit prouincia Mangi, regem quendam Factur nomine, diuitem & po-
tentem, quo præter magnū Cham nullus in regionibus illis maior in-
ueniebatur. Regnum eius fortissimū erat, & inexpugnabile putabatur, ut ne-
mo ipsum inuadere præsumperit. Vnde factum est, ut tam rex quàm popu-
lus bellorum & armorum usum & exercitum amitterent. Erant singulæ ciui-
tates foueis atq; fossatis latissimis aqua redundantibus cinctæ. Carebant e-
quis, quia neminem timebant. Hincq; factum est, ut rex genio plus æquo in-
dulgens, delicijs frueretur cõtinuis. Alebat domi circiter mille domicellos, &
aliud satellitium magnum & honorificū habuit. Fouebat tamē iustitiam, cõ-
seruabat pacem, & diligebat misericordiam. Nemo audebat proximū offen-
dere, & fraternā pacem inturbare, alioquin pœnam luisset. Tanta erat in
regno illo cõcordia, ut artifices sepe noctu dimitterent officinas suas apertas,
& tamen nemo præsumeret intrare. Viatores & peregrini tutissimi per totū
illud regnū ambulabant die ac nocte, nullum metuētes hominē. Erat quoq;
rex ipse pius & misericors in pauperes, & non deserebat eos qui necessitate
premebatur, aut penuria laborabāt. Colligebat præterea singulis annis pue-
ros & infantes à matribus suis abiectos, aliquādo circiter uiginti millia, & eos
sumptibus suis nutrirī faciebat: nam in regione illa pauperes mulieres cõmu-
niter à se abdicant atq; abijciunt proprios natos, ut ab alijs collecti enutrian-
tur. Rex tamē infantes, quos sic colligi iubet, tradit diuitibus quibusq;, quos
in regno suo habet: præsertim illis qui liberis carent, & ut in adoptionis susci-
piant

piat filios mandat. Eos uero quos ipsa nutrit, matrimonio tradit puellis eiusdem conditionis, quas, scilicet, in pueritia a parentibus reiectas colligi fecit, & commodum suppeditat uictum unde uiuant.

Quomodo Baian princeps exercitus magni Cham expugnauit
prouinciam Mangi, Cap. LIIII.

ANno ab incarnatione domini M. CCLXVIII. magnus Cham Cublai inhians prouincię Mangi, hoc modo eam expugnauit, atq; suo subiecit imperio. Misit exercitum maximū ex equitibus & peditibus conflatum, illiq; ducem perfecit Baian Chinsan, quod sonat, lumina centum oculorū, quasi Baian centum habens oculos. Hic itaq; cum exercitu suo ad prouinciā Mangi perueniens, primo obsedit ciuitatē Conigangui, & ut imperatori suo obedientiam pollicerentur postulauit. Quibus id recusantibus, recessit, nulla ciuitati illata iniuria: atq; idem requisituit a secunda ciuitate. Qua similiter recusante, processit ad tertiā, & deinde ad quartam & quintā, & ab omnibus si mile accepit respōsum. Sextā uero aggressus est ciuitatē cum audacia multa: & hac uē expugnata cōtra alias processit, breuiq; tēpore duodecim obtinuit ciuitates: nā habuit in exercitu uiros strenuos & fortes, optimosq; bellatores. Ad hoc misit magnus Cham post illum exercitū, aliū grandē priore nō infirmiorē: sicq; factū est ut cōtremuerint corda uirorū Mangi, atq; dissoluerent. Baian uero mouit exercitū contra metropolim Quinsai, ubi curia erat regis Mangi. Rex itaq; Mangi uidens Tartarorū audaciā & fortitudinē, uehemēter expauit, conscensaq; nauī cū maximo comitatu ad insulas quasdam inexpugnabiles se recepit habēs secū circiter mille naues, cōmittens reginæ custodiam ciuitatis Quinsai, atq; magnū in eam collocans præsidium. Regina uero uilem induens animū prudenter se gessit, atq; nihil eorū omisit, quæ ad ciuitatis defensionē necessaria uidebantur. Et quum audiret ducem exercitus Tartarorum uocari Baian Chinsan, id est, centū oculi, plurimum territa est, elanguitq; uirtus eius: præsertim quum audisset ab astrologis suis atq; Magis, ciuitatem Quinsai a nullo expugnandam, quā ab eo qui centum habet oculos. Et quoniam cōtra naturam esse uidebatur, ut quisquam hominū centū haberet oculos, & ducis illius nomen præfagio quadraret, fato nolens repugnare, uocato duce exercitus Tartarorum, tradit illi libere ciuitatem & regnum. Quo audito, totius regni ciues & incolæ ad magni Cham defecerunt obedientiam, excepta ciuitate una Sanifu nomine, quæ per trienniū ad deditiōnem cogi nō potuit. Regina uero migravit ad curiam magni Cham, maximoq; ab illo suscepta est honore. Vir autem eius rex Mangi in insulis perseverans, residuum uitæ in illis consumpsit.

De ciuitate Conigangui, Cap. LV.

Ciuitas prima, quæ prouinciā Mangi ingrediētib; occurrit, uocatur Conigangui, & est magna, insignis, atq; opibus pollens, iuxta flumen Ca-

romorã sita. Sunt ibi naues in maxima multitudine, Fit etiam ibi sal in magna copia, ut quadraginta ciuitatibus sufficiat, de quo magnus Cham magnum habet emolumentum. Incolæ huius ciuitatis, & omnium circumiacentium locorum idololatræ sunt & comburunt corpora mortuorum.

De ciuitatibus Panchi & Cain, Cap. LVI.

VLtra ciuitatē Conigangui uersus Sirochum uentum itinere unius diei est ciuitas Panchi grandis & insignis, in qua mercatura magna exercetur: & est in ea serici atq; uictualium magna copia. Recipitur per eam regionem moneta magni Cham. Porro uia quæ ducit à ciuitate Conigangui, ad ciuitatem Panchi, pulchris constrata est lapidibus, ad dextram & ad sinistra fluentis decurrenibus: nec aliunde patet accessus in prouinciam Mangi, nisi per uiam istam. Ab ista ciuitate Panchi ad ciuitatē Cain est iter unius diei: & hæc quoq; insignis est ciuitas, abundans piscibus & uenatione bestiarum atq; auium: præsertim phasiani in maxima ibi inueniuntur copia.

De ciuitate Tingui, Cap. LVII.

Procedendo hinc per iter unius diei peruenitur ad ciuitatē Tingui, quæ tametsi magna non sit, habet tamen uictualium maximã copiam. Sunt etiam ibi plurimæ naues: nam haud longe ab oceano est sita: & intermedio spatio salinæ sunt plurimæ, positaq; est iuxta illas memorata ciuitas Tingui. Recedendo uero ab hac ciuitate itinere unius diei uersus Sirochum occurrit pulchra ciuitas in pulcherrima sita regione, sub cuius præfectura sunt aliæ ciuitates multæ, numero uiginti septem. Etego Marcus iussione magni Chã tribus annis in hac ciuitate egi præfectum.

Quomodo ciuitas Sianfu cum machinis fuit capta, Cap. LVIII.

AD occidentalem plagã est regio quædam Nauigui nomine, opulenta & amœna, in qua multi fiunt panni ex auro & serico, & ubi magna frumenti est copia, Ciuitas præcipua illius regionis Sianfu uocatur, hæbetq; duodecim alias ciuitates sibi subiectas. Hæc ciuitas tribus annis obsessa expugnari nõ potuit ab exercitu Tartatorũ, quũ subiugaretur prouincia Mangi: nam undiq; cingitur aquis & lacubus, ut nulla ex parte adiri potuerit, quam ab Aquilone. Interea uero quo à Tartaris obsidebat, continue accedebat & recedebant naues uictualium copiam adducentes: quod non parum affligebat magnum Cham. Illo enim tempore ego & pater meus atq; patruus fuimus in imperatoris aula: unde accedentes eum, consulimus & indicauimus illi, si nobis obremperaret, quo pacto urbs breui capi atq; expugnari posset, machinis, scilicet quibusdam, quarũ usus in regione illa non fuit. Quo assensiente, parari fecimus per fabros lignarios Christianos, quos nobiscũ habuimus, tres machinas seu catapultas tantæ magnitudinis, ut qualibet earũ excuteret lapidem trecentarũ librarũ: quas nauibus impositas misit rex ad exercitum suum. Erigentes igitur eas ante ciuitatē Sianfu, projicere cœperunt lapides gran-

des grandes in ciuitatē: & primus cadens super domum quandam, impetu suo illam pro maiori parte confregit. Quod uidentes Tartari ciuitatem obli- dentes plurimū obstupuerunt. Hi uero qui intra ciuitatē erant uidentes tan- tum illis ab hoste imminere periculum, ut etiam intra mœnia & in domibus suis tuti non essent, magno concussi sunt terrore: & ne ciuitas tota lapidū ia- ctu destrueretur, & homines quoque opprimerentur, deditiōem fecerunt, magniq; Cham se subdiderunt obedientiæ.

De ciuitate Singui, & flumine quodam magno, Cap. LIX.

A Ciuitate Sianfu quindecim numerantur milliaria ad ciuitatē quandā Singui nomine, quæ tametsi magna non sit, habet tamen maximā na- uium multitudinē, ad ripam sita maximī fluuij, quo maior in orbe nō puta- tur, nomine Quiam: nam latitudo eius in quibusdā locis habet milliaria de- cem, in alijs octo, & in quibusdam sex. Longitudo uero eius patet itinere cen- tum dierum. Fluitant in hoc amne naues sine numero. Putares in toto mun- do tot naues non reperiri. Est autē in hac urbe emporium celebratissimum, & magna uis mercium per fluuium adducitur. Sunt & aliæ ciuitates pluri- ma: numero circiter ducentæ ad ripam huius fluuij extructæ: nam fluit per terminos sedecim prouinciarū: nec est ulla earum quæ non quinq; millia na- uium habeat. Maiores uero harum regionū naues sunt singulæ uno cooper- tæ solario: nec habet ulla nauis plures quàm unū malum pro uelo expandē- do. Canabeis funibus nō utunt, nisi pro malo et uelo: sed pilorchas, seu chor- das faciunt de arundinibus magnis, quibus naues quandoq; per flumen tra- huntur. Scindunt autē arundines illas magnas quæ quindecim in longitudi- ne continent passus, & scissuras colligantes & contorquentes, funes longissi- mos faciunt, ut quidā longitudinē cōtineant trecentorum passuū. Et sunt pi- lorchæ illæ fortiores funibus canabeis. De ciuitate Caigui, Cap. LX.

C Aigui ciuitas quædam parua est, supra memoratū fluuiū uersus Siro- chum sita, & crescit in agro eius tanta uis bladi & risi, ut inde ad curiam magni Cham deuehatur: nam sunt inter utrūq; locum multi lacus & fluuij qui industria magni Cham in unum ferè contracti riuū, nauibus ituris & re- dituris congruā præbent semitā: tametsi aliquando naues sint exonerandæ, & frumenta per terram portanda, donec ad alium perueniatur lacū, ubi rur- sum in naues recipiant & ulterius deducant. Iuxta ciuitatē Caigui insula que- dā est in medio fluminis sita, in qua monasteriū est monachis plenum, qui idolis seruiunt: & est monasteriū illud caput omnium monasteriorū que ido- lorū seruitio sunt consecrata. De ciuitate Cingianfu, Cap. LXI.

C Ingianfu ciuitas est in prouincia Mangi sita, in qua opera multa fiūt ex Cauro & serico. Sunt in ea ecclesiæ Christianorū Nestorianorū, quas ædi- ficauit Marsarcis Nestorianus, qui à magno Cham in ciuitate illa præsula- tum obtinuit, anno, scilicet, domini M. C. CLXXXVIII.

K 4 De ciuitate

De ciuitate Cingingui, & interfectione ciuium eius, Cap. LXII.

Post recessum à ciuitate Cingianfu itinere trium dierum peruenitur ad ciuitatem Cingingui, occurrētibus in itinere multis ciuitatibus & oppidis, in quibus mercantiæ fiunt, & artificia multa exercentur. Est autē Cingingui ciuitas magna & opulenta, omnibus abundās uictualibus. Quū Baiam dux militiæ Tartarorū expugnaret prouinciā Mangi, misit multos Christianos qui dicebantur Alani cōtra hanc ciuitatem, qui tam acriter eam impugnare cœperunt, donec ciues eius deditiōnem liberam fecerunt. Ingressi igitur ciuitatem, neminem læserunt, quum sponte magni Cham dominio se subiecissent. Inuenientes autem in ea ciuitate uinum optimū, idēq; in magna copia, bibere cœperunt tam largiter, donec omnes inebriati sunt: & nocte mox insequenti omnes sopore pressi, nullam cōstituerūt custodiam. Quod uidentes ciues, qui prius illos in pace susceperūt, subito irruentes in dormiētes, omnes interfecerunt nullo euadente. Baian uero hoc audiens, misit alium exercitū magnum contra ciues illos, qui breuī ciuitatem expugnans, in uindictā proditionis & infidelitatis omnes interfecit, nullo superstitē relicto.

De ciuitate Singui, Cap. LXIII.

Singui ciuitas magna et egregia, cōtinet in circuitu milliaria circiter sexaginta. Est in ea magna populi multitudo, sicut & tota prouincia Mangi populosissima est, sed nō bellicosa: uerum habet mercatores & artifices multos: habet quoq; medicos cōplures atq; philosophos. In ciuitate Singui sunt pōtes lapidei circiter sex millia, tam altos habētes fornices, ut magnę naues sine mali inclinatione transire possint. Crescit in montibus huius ciuitatis reubarbarum & zinziber in maxima copia. Habet hæc ciuitas sub sua iurisdictione se decim ciuitates, in quibus multæ fiunt mercantiæ, atq; plurima exercentur artificia. Ciues eius indumentis sericis utuntur, necnon plurimi panni ex serico ibi parantur. Porrò uocabulum Singui lingua eorum sonat ciuitatem terrę, sicut etiam aliam habent urbem, quam uocant Quinsai, id est ciuitas cœli. Quæ hæc duæ urbes nobilissimæ sint in partibus orientis.

De nobili ciuitate Quinsai, Cap. LXIII.

Distat ab urbe Singui quinque dierum spatio alia urbs insignis nomine Quinsai, quod sonat ciuitatē cœli: & est tā magna, ut maior in orbe nō putetur. Et ego Marcus fui in hac ciuitate, & omnia diligenter lustravi, aduertens consuetudines eius & mores populi: & quæ illic uiderim breuiter & fideliter referam. Continet circuitus huius urbis in gyro milliaria circiter centū: pontes uero lapideos habet duodecim millia, eosq; tam altos, ut naues magnæ erecto malo pertransire possint. Fundus autem ciuitatis est in loco paludinoso ferè ut Venetiæ: unde si careret pontibus, de uico ad uicum perueniri non posset. Habet artifices innumeros, atque plurimos mercatores, ut incredibile putaretur, si numerum illorum recenserem. Magistri artifices non

non operantur, sed habent ministros quos ad hoc instituunt. Homines ciuitatis in magnis uiuunt delicijs, & præsertim mulieres, unde & cæteris formosiores apparent. Versus meridiem est lacus magnus intra mœnia urbis, qui triginta milliaria in circuitu suo continet, habens in litore plurimas domos nobilium, foris & intus ornatas. Sunt quoque ibi delubra idolorum. In medio uero lacus sunt duæ paruæ insulæ, & in qualibet est elegantissimū castrum seu palatium, in quibus continentur præparamenta & uasa quæq; necessaria pro nuptijs & solennibus conuiujs. Nam quicūq; ciues in signia uolunt celebrare conuiuia, illuc inuitatos ducunt, & cum honore suscipiunt. In hac ciuitate Quinsai sunt pulcherrimæ & elegantissimæ domus. Sunt quoq; per uicos plurimæ publicæ turres, in quas tempore cōflagrationis uicini quique res suas portant atq; ab incendio saluant: nam habet urbs plurimas ligneas domos, & nō raro fit ut ignis aliquas earum absumat. Ciues eius adeorant idola: comedunt carnes equorum, canum, & aliorum immundorū animalium: moneta utuntur magni Cham. Collocauit magnus Cham in hęc urbem maximā custodiam, quò rebellio caueatur, atq; furta & homicidia arceantur: in quolibet enim ponte interdiu & noctu decē habentur custodes. Est mons quidā intra mœnia huius urbis, qui sustinet turrim, in cuius cacumine sunt tabulæ ligneæ, quæ in hunc usum illic seruantur, ut quamprimū ignis in urbe conflagrauerit, custodes malleo percutiant eas tabulas, cuius sonitu, qui per totam auditur urbem, excitati ciues concurrunt, & ignem restinguunt. Pulsantur etiam hæ tabulæ, quādo in urbe tumultus aliquis & populi commotio nascitur. Omnes plateæ ciuitatis lapidibus sunt constratæ, unde fit ut mundissima sit. Inueniuntur etiā in ea circiter tria millia thermarū, quibus homines pro abluendis corporibus utuntur: nam hoc unū gens illa studet, ut sit munda corpore. Distat hæc urbs orientem uersus ab oceano uigintiquinq; milliarijs, ubi in litore maris sita est ciuitas Cansu, portus commodissimus, ad quem locum infinitæ conueniunt naues ex India & alijs regionibus. A Quinsai uero transit fluuius ad portum illum, per quem magna uis mercium adducitur. Prouincia Mangi quum sit latissima, diuisit eam magnus Cham in nouem regna, cuiuslibet proprium assignando regem. Et hi reges omnes sunt potentes, sed magno Cham subiecti, cui etiam singulis annis de omnibus regnorū prouentibus aliquid soluunt & rationē reddunt. Et unus illorum moratur in urbe Quinsai, habetq; sub ditione sua centū & quadraginta ciuitates. Habet autem uniuersa prouincia Mangi mille & ducentas ciuitates, & in singulis posita sunt à magno Cham præsidia, ne rebellare audeant. Sunt uero custodes illi colluies quædam multarum gentium, & stipendiarij undecunq; cōducti, ex diuersis exercitibus magni Cham delecti. Est in regione illa, & præsertim in prouincia Mangi, diligens obseruatio motuum cœlestium, ut etiam cuiuslibet nascentis pueri horoscopum accuratissime

tissime

tissime obserueat, aduertentes diem & horam natiuitatis, & quis planetarū tunc dominium principale habuerit: his enim reguntur astrologorum indi- cēs in cunctis factis & itineribus suis. Est etiam cōsuetudo in hac prouincia, quum quis moritur, consanguinei eius canabeis induti saccis, extinctum cor- pus cum magno cantu efferunt, & pingūt in chartis imagines seruorum, an- cillarum, equorum, & denariorum, & ea omnia comburunt cum cadauere, credentes quòd defunctus his omnibus in alia uita fruiturus sit, atq; tale ha- biturus satellitium, quod illi obsequatur. Postea pulsant uaria instrumenta musica, dicentes quod dñi sui cum tali honore & pompa eos suscipiunt, qua- lis illis in combustura ab amicis & propinquis exhibetur. In hac ciuitate Quinsai est palatium quoddam magnificum, in quo Factur prouincię Man- gi olim rex, curiam suam habuit, Extremus murus qui castrū illud per qua- drum cingit, continet in suo ambitu milliaria decem, habetq; competentem altitudinem. Intra hunc murum sunt uiridaria pulcherrima cum fructibus delicatissimis. Sunt quoq; ibi fontes & uiuaria piscibus redundantia. In me- dio uero est palatium illud regium amplissimum quidem & pulcherrimum, quale uix in toto orbe inuenitur, habens uiginti aulas equalis magnitudinis, in quibus singulis decem millia hominum simul discumbere possunt. Sunt etiam omnes istæ aulae regio more pictæ & ornatae. Cæterum familiae, qua- lem pater cum filijs, uxore & reliqua familia coostituuit, putantur esse in urbe Quinsai sexcenta millia. Vna solum in ea est ecclesia Christianorum Nesto- rianorū. Est etiam consuetudo in hac urbe & tota prouincia Mangi, ut quilibet paterfamilias scribat super ostium domus suæ nomen suum, & nomina uxoris atque totius familiae suæ, sed & numerum equorum suorum. Et quū aliquis moritur ex familia sua, aut quum domiciliū mutat, delet nomē mor- tui aut discedentis, & adscribit nomen recenter nati, aut in familiam suā co- optati: & per hunc modum absq; magna difficultate sciri potest numerus ho- minum totius ciuitatis. Similiter hospites & tabernarij scribūt in tabulis an- te ostium expositis, nomina uiatorum & hospitem, qui ad diuersoria ipsorū declinauerint, & quo mense atque die ingressi sint.

De prouentibus qui magno Cham in urbe Ruinsai & prouincia
Mangipenduntur, Cap. LXV.

EXigit Cham magnus singulis annis de sale quod parat in urbe Quin- sai & terminis eius myriades octoginta aureorum. De rebus etiā alijs, præsertim mercibus, tantam recipit uim pecuniæ, uel uix numerati possit. Ha- bet prouincia maximam copiam saccari, & aliarum multarum specierū aro- maticarum. Recipit autem magno Cham de centum mensuris aromatū, tres & dimidiam, Idem facit de reliquis mercatorum bonis. De uino quo- que quod ex riso & aromatibus conficiunt, non patuum habet emolumen- tum. Similiter ab artificibus, præsertim duodecim generum habet commo- dum suum,